

KORACI

LIST UČENIKA GIMNAZIJE SLOBODAN ŠKEROVIĆ, BROJ 47, 18. FEBRUAR 2022.

Ilustracija: Ksenija Šaranović

UVODNA RIJEČ

Saznavši da mu je kraljica Jokasta rodila sina, za koga je proročište reklo da će ubiti svoga oca i učiniti rodoskrnuće sa svojom majkom, kralj Laj je, kako kaže jedna verzija mita o Edipu, novorođenom djetetu stopala probio iglom i ostavio ga u gori Kitajron. Nakon što je odrastao kod drugih roditelja, Edip, kako su djetetu dali ime, saznao je za proročanstvo. Bježeći od svoje sudbine, Edip ju je neprestano ostvarivao – ubio je svog pravog oca, riješio zagonetku Sfinge, oženio se majkom, te tražio Lajevog ubicu sve dok nije postao svjestan da je to on sam. Ako je Platon imao na umu ovaj mit kada je rekao da je čovjek igračka u rukama bogova – bio je u pravu. Ipak, čini se da jedan detalj neprestano promiče u razgovoru o ovom starogrčkom mitu. Edipovo ime nosi zagonetku njegovog života. Žan Pjer-Vernan smatra da bi se ime Edip (Oidipous) moglo protumačiti kao „onaj kome noge služe kao znak”. I zaista, Edipova otečena stopala postala su na kraju dokaz njegovog porijekla i zle sudbine. I sada, ako se pitate zašto smo izabrali da na ovom mjestu pričamo o mitu, odgovor je u onoj Pekićevoj primjedbi da zapravo „mit insistira na nama”. Jer tragove ovog mita, „u novom i svečanom obliku”, prepoznajemo i danas u stvarima gdje ih najmanje očekujemo. Čak i sada noge i koraci koje one prave, služe kao znak raspoznavanja. Oni nam govore o putevima koje smo prošli i kuda smo se zaputili. Nisu to koraci po kojima čovjek gazi unatrag kada želi da zavara trag i nestane. Svako polaganje stopala u njih značilo bi da smo odlučili da idemo putem onih koji su „imali hrabrosti da budu”.

Miloš Popović

ISKRENO O...

Direktorica Biljana Vučurović za ovaj broj „Kora-ka“ odgovarala je na pitanja iz „Prustovog upitnika“. Ali prije toga, jedno sasvim drugačije pitanje.

Kakva je Vaša vizija škole?

Škola je mjesto kvaliteta, rasadnik znanja i prijateljstava, razlog blagostanja nastavnika. Dom za sve koji borave u njoj. Želim da djeca koja odlaze iz ove kuće budu svuda prepoznata po znanju i vještina-ma, da budu uspješna na prijemnim ispitima, a da nastavnici u pozitivnoj radnoj atmosferi nadograđuju resurse koji predstavljaju temelj jakog društva spremnog za izazove nepredvidive današnjice.

* * *

Šta je, po Vašem mišljenju, vrhunac bijede?

Mislim da je mržnja najveća ljudska bijeda.

Gdje biste voljeli da živate?

U velikom gradu iz kojeg pobegnem vikendom u neko mirno predgrađe.

Šta je Vaš ideal sreće?

Društvo bez predrasuda.

Koje greške najlakše praštate?

One koje se počine iz dobre namjere.

Vaša omiljena ličnost iz istorije?

Iz naše istorije – Petar II Petrović Njegoš.

Koje su Vaše omiljene junakinje u stvarnom životu?

Majke su junakinje svakog doba. Ovog, svakako.

Omiljeni muzičar (slikar, pisac)?

Slikari impresionisti su mi omiljeni, ali i nadrealisti (Mone, Dega, Dali). Ljosu volim. Pekića. Muzika je kompletna umjetnost, volim Six Pack, Autogeni trening, Čorbu, Azru, Balaševića, čak i Bajagu, takođe Mocarta, Šopena, Šostakovića.

Koju osobinu najviše volite kod žene?

Moć komunikacije.

Koju osobinu najviše volite kod muškarca?

Hrabrost i nježnost istovremeno.

Koju svoju vrlinu najviše cijenite?

Požrtvovanost.

Koje je Vaše omiljeno zanimanje?

Divim se naučnicima jer nema granica u njihovom poslu, bave se istraživanjima na najvišem nivou. Metodologija, tehnike proučavanja, sredstva i tehnologije rada, horizonti koji se proširuju, iskustva koja se stiču, sve mi je to fascinantno u profesionalnom smislu. Posao treba da bude zanimljiv i inspirativan, da čini srećnim čovjeka.

Ko biste voljeli da ste?

Neko ko na najbolji način može da pomiri sve.

Osnovna crta vašeg karaktera?

Misljam da je iskrenost.

Koje osobine najviše cijenite kod prijatelja?

Cijenim podršku i odanost, spremnost da podijele teret, pomognu savjetima i to što me razvesele, uvijek.

Vaša najveća mana?

Nekad treba prečutati, ja to ne umijem.

Šta je najveća nesreća koja Vas može zadesiti?

O tome ne pričam.

Kakva biste željeli da budete?

Ih, sjajna!

Koja je Vaša omiljena boja?

Volim tirkiznu boju.

Koje je Vaše omiljeno cvijeće?

Lale i male ruže.

Koja je Vaša omiljena ptica?

Poseban je soko.

Ko su Vaši omiljeni junaci u stvarnom životu?

Borci za prava i slobode.

Koja su Vaša omiljena imena?

Lena, Manja, Đorđe, Lorena.

Šta prezirete najviše?

Podlost.

Koju istorijsku ličnost prezirete?

Pitajte me za trideset godina.

Promjena kojoj biste se divili?

Društvo u kojem samo prema svom radu, znanju i obrazovanju postizete uspjeh.

Koji prirodni dar biste voljeli da posjedujete?

Voljela bih da lijepo pjevam. Ovako, samo volim da pjevam.

Kako biste željeli da umrete?

Srećna.

Čime ste u ovom trenutku obuzeti?

Rukovođenjem škole i porodicom.

Šta je Vaš moto?

Sve treba razumjeti.

Redakcija Novinarske sekcije

O PRUSTU I UPITNIKU

Marsel Prust (1871–1922), rođen u aristokratskoj porodici, najpoznatiji po ciklusu romana „U traganju za izgubljenim vremenom“ („À la recherche du temps perdu“), koji se sastoji od sedam obimnih romana i obuhvata više od 2500 stranica. Zahvaljujući inovativnim postupcima i posebnom stilu djelo se smatra jednim od vrhunskih ostvarenja svjetske književnosti. Razvoj i preobražaj bolešljivog i osjećajnog dječaka u vrsnog umjetnika predstavlja temelj cjelokupnog izlaganja, uz brojne epizode i digresije koje čine gotovo zasebna djela, a književna tehnika se oslanja na sposobnost sjećanja. Umjetnički izraženo sjećanje tako se smatra jedinim pravim i istinskim životom. Pitanja iz Prustovog upitnika često su zastupljena u modernim intervjuiima jer otkrivaju različite aspekte ličnosti.

DAN ŠKOLE U DOBA KORONE

Prošlogodišnji Dan škole, kao malo koji do tada, održan je u okolnostima koje su specifične u svakom smislu. Pandemija korona virusa promijenila je život svugdje u svijetu, kako na ličnom tako i na opštem planu. Umjesto o putovanjima, pozorišnim predstavama, koncertima, sportskim nastupima počeli smo da pričamo o preopterećenosti zdravstvenog sistema, vakcinaciji, nošenju maske, fizičkoj distanci. Ako je Sabatov roman „Tunel“ nagovještavao nemogućnost komunikacije čak i onda kada su ljudi tako fizički bliski, onda nam je ovoga puta i takva bliskost oduzeta. Tehnologija za koju se govorilo da oduzima čovjeku neposredan kontakt, dodir, što je, ako pođemo za Epstejnove knjigom „Filozofija tela“ najsavršenije čulo, postala je naša jedina nada da se kad sve ovo prođe – prepoznamo.

Zbog svega toga, centralno mjesto u programu, koji je publika pratila preko video-linka, zauzelo je razmišljanje o vremenu što sugerise i sam naslov. Pošto je tokom te školske godine čas trajao 30, umjesto 45 minuta, program je nazvan „1800 sekundi“. Za to vrijeme učenici su pokušali da omeđe jedan tako složen fenomen. A kako je, što je govorio Bahtin, svaka riječ polutuđa riječ, u onoj drugoj polovini iskazane

riječi u programu prepoznali smo Beketa, Mana, Kortasara, Desnicu, Fuentesa...

Značajno mjesto u obilježavanju Dana škole, kao i svake godine, imao je školski hor. On je i cijelokupni program, po tradiciji i kako dolikuje, otvorio pjevajući državnu himnu. Nakon toga izveo je pjesmu znakovitog naslova „Terca na tišinu“. Ako bismo pošli za simbolikom naslova, brzo bismo osjetili vezu sa okolnostima unutar kojih je održan program. Jer svaki naš tadašnji pokušaj da održimo život onakvim kakovim smo ga do tada znali, značio bi jednu vrstu nemirenja sa sudbinom, nepristajanja, tj. „terce na tišinu“. A na kraju sve je završeno onim poznatim stihovima iz popularne numere koja nam poručuje: „Pusti problem, sve dileme || tako malo nam treba, daj || uspori u životu uživaj“.

P.S. U odjavi programa izražena je i želja da nredni Dan škole proslavimo zajedno u Gimnaziji. Ako ove „Korake“ listate u svečanoj sali Škole uživajući u programu – mislim da smo uspjeli.

**Marija Boljević, II-E2
Marija Đurović, IV-G**

GIMNAZIJA NA SAJMU – IZMEĐU FIKCIJE I STVARNOSTI

Govoreći o Džejsu Džojsu, Zoran Paunović je primijetio da je „Džojs svetsku književnost zadužio upravo time što je svoju trku istražao do kraja – u ime mnogih koji su je započeli i odustali“. U jednoj svojoj, vaspitno-obrazovnoj trci, ali sa istim izdržajem da se u njoj ostane do kraja, i na svakom mjestu, jeste i Gimnazija. Upravo tako bilo je i ovoga puta na 15. Međunarodnom podgoričkom sajmu knjiga i obrazovanja.

Prve dane Sajma obilježilo je početno predstavljanje Gimnazije kojim je ona skrenula pažnju posjetilaca i najavila organizaciju niza događaja i radionica. Program je kako to dolikuje otvoren umjetnošću. Ali ne umjetnošću u savremenom značenju riječi, nego u onom starom, antičkom, grčkom, kao techne, tj. umijeće izrade stvari. Profesori crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti organizovali su radionicu „Stilska vježba“ na kojoj su vježbali pisanje iste priče različitim stilovima. Predstavljanje je nastavljeno likovnom radionicom „Illustracije“, da bi u narednim danima Sajma svoj prostor doobile i prirodne nauke. Profesori fizike su, zajedno sa učenicima, na zanimljiv način predstavili svijet astronomije i nauke o prirodi, da bi dan kasnije bila organizovana radionica „Logičko-matematička igraonica“. Početak vikenda obilježila je radionica „Latinski jezik i kultura starog Rima“. Nije samo određenje gimnazija ono što našu školu obavezuje na govor o starini. Džasper Grifin je, pišući o staroj Grčkoj, primijetio da nas znanje o prošlosti oslobađa „tiranije sadašnjice“, tj. „uvjerenja da su naše sopstvene navike u djelovanju i mišljenju nepromjenljive i pomisli da ne postoje druge mogućnosti“. A ta širina da se stvari sagledaju na različite načine – osobina je duha Gimnazije i njenih učenika. Sedmi dan u nedjelji bio je rezervisan za sedmu umjetnost. Na štandu Gimnazije članovi Kluba filma na zanimljiv su način sa prisutnima prošetali kroz svijet ove umjetnosti. Na drugoj strani, na velikoj bini Sajma prikazivani su kratki nijemi filmovi naših učenika „TheRiddle“, „TheOtherSideoftheRiver“, „River“, kao i film „Život imitira umjetnost“. Klub talentovanih učenika predstavio je svoje projekte – mjuziki „Briljantin“, performans „Alisa“ i premijerno film „Gimnazijalci“. Vođeni onom starom latinskom izrekom

da je ime znak, moglo se naslutiti da će film izazvati veliki aplauz i ovacije prisutnih. Ima u njemu neke „kolifoldske“ lakoće kojom komunicira sa publikom, posebno onom mlađom, tinejdžerima. Nešto u njemu zavodljivo, privlačno, kao u Selindžerovom romanu, poziva, ako ne na buntovništvo, ono na identifikaciju. Jer slično se sličnim saznaje. Od pamтивјека, pa i ovdje.

Iako se piše da bi na kraju ostao naš zapis o nama samima, kako je to sugerisao Meša Selimović u svom romanu „Derviš i smrt“, Gimnazija je na Sajmu o sebi napisala sve. A kako život nije uvijek poezija, onda se ponekad i desi da izbjegnemo onu „gorku posmrtnu slavu pjesnika“, što reče Izet Sarajlić. Gimnaziji je stiglo na kraju večeri i priznanje. Organizatori Sajma uručili su joj posebnu zahvalnicu za kreativan, inventivan nastup na tom događaju.

Na samom kraju, treba reći i ovo – smatra se da ono što dolazi posljednje ima počasnu poziciju. Njime se zaključuje, sažima sve prethodno rečeno. Ovoga puta ta pozicija pripada – ljudima. Naših 27 volontera, svakodnevno je na Sajmu marljivo, onako kako to samo volonteri znaju da rade, predstavljalo školu posjetiocima događaja. Sa njima su bili profesori, članovi stručnih aktiva, psihološko-pedagoške službe, pomoćno osoblje škole, rukovodioци i naravno ostali učenici bez kojih bi naša univerzalna vaspitno-obrazovna priča ostala samo „prazni list hartije sa kojim je počela“.

Miloš Popović

MOĆ JEZIKA: UPITNO POSTOJANJE MAGIJE I ČUDNOVATI SPISI IZ PROŠLOSTI

Ja nijesam Dučićeva pjesma u vašoj čitanci, Banović Strahinja ili kakav dobro poznati, vama već dosadni lik iz lektire (a pogotovo ne Aleksej Vronski!). Ne. Ja sam jedan sasvim čaroban, zaboravljeni član Aleksandrijske biblioteke, a moju autorku možda je najbolje zamisliti kao Niklsona u „Isijavanju”, samo što ona umjesto sjekire, dok proviruje iza vaših vrata, drži mene. I tako, nakon prolaska kroz brojne dimenzije i lov na duhove starih arheologa, moj tvorac i ja vam donosimo vijesti pravo iz Tutankamonove grobnice (a moguće i pokoju sočnu kletvu)! Ali prvo, nekoliko neophodnih didaskalija! (Pa rekao sam da sam čaroban članak.)

(Karakteristična muzika iz „Zone sumraka“ počinje da se čuje negdje u daljinji.)

(Čitaoci ovdje treba da zamisle dosadan i detaljan pasus prepun istorijskih činjenica, koji bi svakako u čitanju preskočili, ali bez koga ovaj članak ne postoji. Unaprijed zahvaljujem na razumijevanju.)

DJEČAK FARAOON

Čudno je kako se o samom Tutankamonu zna vrlo malo, a ono što se zna još čudnovatije prerasta u nešto opčinja vajuće. I u srcu svega, nevjerovatna moć jezika, legende. Tutankamon je imao svega osam godina kada je stupio na prijesto, a samo sedamnaest kada je zauvijek napustio tron. Naučnici i dalje ne mogu da se usaglase oko uzroka Tutankamonove smrti – jedni misle da je ubijen, drugi da je podlegao povredi koju je zadobio kada je u lovnu pao sa dvokolica. No, sve je to nekako vremenom postalo manje važno. Kao da je ovaj dječak nadživio samog sebe. Svako je za njega makar čuo, njegovo ime odjekuje kroz učionice i ukrašava đačke klupe, a čovječanstvo ne pamti njega, već njegovu sjenku, odraz nečega što možda nikada nije ni bilo. A možda ipak jeste. Otkrijte pravu istinu u ekskluzivnom intervjuu s duhom-arheologom Haurdom Karterom, samo za vas, u nastavku!

EKSKLUSIVNI INTERVJU S DUHOM

(Napomena za Normalce: odgovori gospodina Kartera uzeti su iz njegovog dnevnika koji je napisao dok je još uvijek bio veoma, veoma živ i nikako nije bio duh.)

Kako ste pronašli Tutankamonovu grobnicu?

– Oko 10 sati ujutro, 4. novembra, ispod prve kućice oko koje smo iskopavali, otkrio sam tragove ulaza u grobniču. Nijesmo morali mnogo da kopamo da bismo pronašli početak stepeništa usjećenog u kamen, na oko četiri metra ispod ulaza u grobnicu Ramzesa VI.

Kakav vas je prizor tamo dočekao?

– Prizor koji nas je dočekao nijesmo mogli do tada ni da vidimo ni da zamislimo. To nije bilo nalik bilo čemu što je iko od nas do tada video, o tome nijesmo mogli ni da sanjamo. Zapanjila nas je ljepota predmeta, koja je prevazišla sve što smo mogli da zamislimo – bili smo preplavljeni utiskom.

(Naime, Tutankamonova grobnica bila je prva u istoriji moderne arheologije koja je pronađena zapečaćena. Među 5.000 pronađenih predmeta bili su vladareva zlatna maska, kočje, krevet, nakit, društvene igre i brojne figurice. Što se našeg intervjeta tiče, ovdje je duh Karter morao da napusti razgovor da bi stigao na godišnji sastanak duhova, kojem je igrom slučaja prisustvovao i britanski lord Džordž Herbert od Karnarvona, čovjek koji je finansirao Karterovu ekspediciju. Njega nijesmo mogli da kontaktiramo iz iznimno magičnih obaveza koje ima svaki pristojan duh, pa zato i odsustvo njegove mrtve riječi.)

KLETVA (PREPORUČEN OPREZ PRI ČITANJU, KRALJ TUT MOŽDA VREBA, KAZUJU NEPOVJERLJIVI IZVORI)

Tutankamonova grobnica otkrivena je 1922. godine (možda dosadna, ali i te kako važna činjenica, a mi članci

volimo da budemo potkovani činjenicama, tako se lakše uobrazimo). Druga, ovoga puta interesantna činjenica: Lord Karnarvon je umro ubrzo nakon otvaranja grobnice.

(*Ovdje vaš televizor iznenada počinje da prebacuje kanale, vi okrećete glavu da biste uvidjeli šta se to upravo zbilo, a s ekrana vam mašu junaci iz „Skubi Dua”, a možda i Molder i Skali ako su vam oni miliji, spremni da razmrse ovu malu misteriju o kojoj čitate.*)

Karnarvona je, naime, ujeo komarac, a lord je dodatno ujed posjekao prilikom brijanja i rana se inficirala. Zatim, krenule su da kruže priče o Tutankamonovoj kletvi.

Nakon lorda, kao žrtve Tutankamonove kletve pominjali su se i Džordž Džeј Guld I., koji je nakon posjete grobnici dobio groznicu i preminuo, egipatski princ kojeg je poslje obilaska grobnice upucala supruga i Karnavornov polubrat koji je umro od sepsa nakon operacije, kao i mnogi drugi. Uistinu zastrašujuće!

A SADA, MALO NAUKE

Svečano vam predstavljam *Aspergillus niger* i *Aspergillus flavus*, dvije opasne vrste buđi, odgovorne za prethodno spomenuto halabuku (ili prostije svoju istinsku magiju i čar koju kao tekst prirodno posjedujem). Ispostavilo se da su se ova dva nosioca raskošnih latinskih naziva nalazila na nekim starim mumijama i da su vrlo lako mogli da izazovu reakcije poput zgrušavanja krvi, ali i krvarenja u plućima, što bi bilo smrtonosno za ljude slabijeg imuniteta. Neke grobnice su mogle biti pokrivenе drugim bakterijama koje, takođe, napadaju pluća, kao što su *Pseudomonas* i *Staphylococcus*. Naučnici su pri istraživanju primijetili i amonijak, formaldehid i vodonik-sulfid, gasove koji u ogromnim količinama izazivaju iritaciju očiju i nosa, kao i simptome upale pluća, a u nekim ekstremnim slučajevima ove susptance su izazvale i smrt.

I eto misterije, a nijesmo morali da se obratimo Herkulu Poarou (Čujemo da se sasvim lijepo provodi u Egiptu, tužno je samo što ne šalje ama baš nikakve razglednice.)

DUGO PRIŽELJKIVANO MJESTO NEODREĐENOSTI ZA VJEŠTICE I ČAROBNIJAKE ČIE ČITALAČKO ISKUSTVO NIKAKO NE SMIE BITI ZANEMARENO

Međutim, neki stručnjaci koji su se bavili Karnarvonom slučajem smatraju da toksini nijesu jedini uzrok njegove smrti. Stari Karnarvon je patio od hronične bolesti i prije nego što je zakoračio u Tuntankamonovu grobnicu. Pri izlaganju bakterijama, Karnarvon bi umro mnogo brže nego što zapravo jeste. A možda moj stvaralac ipak treba da ostavi „Dosije X” i pređe na neku manje ludu seriju. „A to se vjerovatno neće desiti, pa i ovaj dio članka ima da ostane!”, kaže ona dok kucka moja draga slova i ispija evo već treću šoljicu čaja. Gdje baš meni da zapadne ovakav autor...

I uprkos tome što je osoba koja me kao članak kreirala prisian prijatelj Artura Konana Dojla, koji je svojevremeno pisao tekst o mogućim uzrocima smrti lorda od Karnarvona (kad nije čavrlio s Holmsom i Votsonom, naravno), kao jedan uviđavan članak imam dužnost da iznosim istinu i samo istinu. A istina je da magija postoji, i ona nije u tajnim grobnicama, već u nesalomivoj moći priče, riječi i jezika.

S ljubavlju, vaš omiljeni čarobni članak (koji je, kako se čini, pomalo i pismo)!

P.S. Edgar Alan Po je izričito naglasio da vam prenesemo njegove pozdrave pa upravo to i radimo. Čitajte pjesmu „Gavran”!

Iskra Klikovac, III-A

SAŽETOST POETSKOG ISKAZA I METAFORA VODILI SU U SVIJET JEZIKA

Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, na prijedlog Nastavničkog vijeća Gimnazije, dodijelilo je ovogodišnju Državnu nagradu „Oktoih“ Mirjani Perović, profesorici crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti. O tome, ali i o minulom radu sa učenicima, razgovarali smo sa profesoricom Perović u ovom broju „Koraka“.

Dobili ste nagradu „Oktoih“. Kakvi su bili prvi utisci kad ste čuli imena dobitnika?

- Nikad nisam razmišljala o nagradama bilo koje vrste (osim kad su u pitanju učenici), a pogotovo o priznanju kakvo je „Oktoih“. Već to što me za ovu nagradu kandidovao kolektiv – kolege s kojima svakodnevno dijelim i zadovoljstva i teškoće vezane za posao koji radimo – bila mi je čast. O imenima dobitnika obavijestili su me direktorka i kolege – bila sam iznenađena koliko i zatečena.

U govoru prilikom dodjele rekli ste da je za ovu nagradu samo prividno zaslужan pojedinac, a da zapravo iza nje stoje mnogi. Ko je sve zaslужan?

- Iako svako od nas izvodi nastavu iz svoga predmeta, učinak umnogome zavisi od svih ostalih koji čine složeni sistem kakva je škola, naročito kad je u pitanju mnogoljudan i kvalitetan kolektiv kakav je naš. Samo ako svi (i Uprava, i aktiv/i, i Pedagoško-psihološka služba, i bibliotekari, i Sekretariat, i naše radnice i domari) savjesno i predano radimo svoj posao, rezultati su zavidni. Svakako, iza pojedinca uvijek stoji i razumijevanje porodice. Ali prvi, i najzaslužniji kad je u pitanju ovo prestižno priznanje su – učenici. Oni su prvi saradnici svakom svom profesoru, i oni najbolje mogu procijeniti kvantitet i kvalitet znanja koje su stekli tokom svoga gimnazijskog školovanja.

Olga Tokarčuk navodi da su knjige alternativa riječima. Kad ste počeli da se interesujete za književnost? Kojih se knjiga iz mladosti sjećate?

- Od najranijeg djetinjstva književnost je bila poseban, posvećen prostor, jedinstvo zvuka i slike; kasnije – obilje ljepote koje je uvijek na dohvat ruke, uživanje kad se „izade“ iz svih obaveznih i dodatnih zbirk i zadataka... Sažetost poetskog iskaza i metafora vodili su u svijet jezika... Na početku uvijek stoje bajke: narodne, Andersenove, Puškinova, „Bajka o ribaru i ribici“ na srpskom, pa na ruskom; pa stihovi Geteovog „Bauka“ na njemačkom kao čista melodija, a nešto kasnije Jesenjinove pjesničke slike i ljepota jezika Kočićeve, Matavuljeve, Andrićeve proze. Centralno mjesto u mojoj biblioteci i sad imaju Puškin, Gogolj, Čehov, Tolstoj i, naravno, Dostojevski. A uz njih se polako nižu savremeni autori: Eko, Dovlatov, Bernhard, Prilepin, Gospodinov, Barns, G. Petrović...

Dugogodišnja ste profesorica u Gimnaziji „Slobodan Škerović“. Koliko se Vaš rad mijenjao tokom godina?

- Neminovno je da se profesor tokom rada u školi gradi stičući iskustvo, s jedne strane, i prilagođava oblike i metode rada generaciji učenika s kojima radi, s druge strane. Kad se

tome dodaju i brojne izmjene nastavnih programa, promjene pravopisa, razvoj tehnologije – očigledno je da su promjene značajne. Poslije trideset i pet godina u učionici, trudim se da ne izgubim korak s vremenom. Ali posljednji sud o tome, ipak, pripada đacima.

U čemu uživate najviše tokom procesa vaspitanja i obrazovanja?

- Najveće zadovoljstvo svakom nastavniku je napredak koji prepoznaje kod svojih učenika kao krajnji ishod obostranih npora da se do njega stigne, i privilegija da učestvujete u formiranju široko obrazovanog mladog čovjeka pred kojim je budućnost.

Da li smatrate da pojedinac treba da posjeduje posebne osobine da bi postao dobar i uspješan edukator?

- Ne mislim da postoje posebne osobine od kojih zavisi uspješnost prosvjetnog ili bilo kojeg radnika. Trebalo bi da se u svakom poslu podrazumijevaju ozbiljnost, odgovornost, profesionalnost, praćenje savremenih dostignuća u stručnom, pedagoškom i tehnološkom domenu te posvećenost – učenicima.

Koliko je potrebno da nastava ide u korak sa vremenom?

- Savremena nastava podrazumijeva opremljenost škole odgovarajućim nastavnim sredstvima i nastavnike koji su osposobljeni, spremni da ih optimalno koriste, ali su, prije svega, otvoreni i spremni da razumiju i prihvate pogled na svijet koji ima svaka nova generacija učenika.

Ponovo ste pokrenuli izlazak školskog časopisa „Koraci“. Koja je bila osnovna ideja tog projekta?

- Otkriće da je u našoj školi izlazio list „Koraci“ bilo je povod da se 1988. g., dvadeset godina poslije izlaska posljednjeg broja, kroz ovaj projekat nastavi tradicija i, u vrlo skromnim tehničkim uslovima, jednom godišnje prezentuju najznačajnija dešavanja u školi, pruže neophodne informacije, objave kvalitetni učenički radovi kao svjedočanstvo o pogledu na svijet i kritičkoj svijesti novih generacija gimnazijalaca.

Ove godine pripremate obilježavanje Dana škole. Možete li nam nagovijestiti sadržaj programa?

- I program povodom obilježavanja Dana škole dio je tradicije, i ima posebno značenje u kalendaru Škole. Zato je to uvijek prilika da se progovori o nekim aktuelnim, a vječnim temama. Ove godine biće to svojevrsni „preplet“ sukoba generacija, polemike i matematike...

DRUGI O MIRJANI PEROVIĆ

Riječ Mire Perović oduvijek se slušala sa uvažavanjem kao riječ pravog stručnjaka, pouzdanog kolege i dobranmjernog savjetnika. Zasluženo povjerenje kolega i učenika donijelo joj je ugled još kao mlađoj profesorki. Moć joj proističe iz njenog velikog znanja i strogih zahtjeva da ga učenici usvajaju, oplemenjuju svojim vrijednosnim sudsivima i novim kreacijama. Stručni stavovi Mire Perović ne podliježu sumnji pošto su mnogo puta prije toga dokazani kao nepogrešivi. Kao uzor mlađima u Aktivu obavezala nas je na stalno napredovanje i neumornu borbu protiv svih vrsta nepismenosti. Energična i svestrana, odgovorno i nepokolebljivo slijedi najviše standarde u obrazovanju gimnazijalaca. Školski časopis „Znak“ godinama izlazi zahvaljujući njenom entuzijazmu i postojanoj želji da se pisana riječ naših učenika sačuva i čita, ne samo ovdje nego i u regionu. Zahvalni smo joj na mnogo načina što je svojim radom u učionici, vannastavnim aktivnostima i višestrukim doprinosom kvalitetnijem obrazovanju u Crnoj Gori donijela još jedno vrijedno priznanje našoj školi, a posebno Aktivu Crnogorskog – srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti, koji se prvi put ponosi nagradom „Oktoih“. Mira je svoj profesionalni autoritet uživala i bez ove nagrade, ali je nagrada dokaz da društvo prepoznae one čije svjetlo daleko svijetli.

**Gordana Vučinić,
u ime Aktiva Crnogorskog – srpskog, bosanskog,
hrvatskog jezika i književnosti**

Draga uspomena na moje prve gimnazijske dane kao profesora te davne 1995. god. vezana je upravo za prvi susret sa prof. Mirom Perović. Kao mlađi profesor, tek primljena po konkursu sa mjesec radnog staža, ušla sam nesigurno i stidljivo u zbornicu, gdje su me dočekala radoznala lica gimnazijskih profesora. Ono čega se odlično sjećam jeste dubok, ljubazan glas, vedro i nasmijano lice žene koja mi je prišla, pružila ruku, poželjela dobrodošlicu i predstavila se kao prof. Mirjana Perović. Danas kao prof. sa 27 godina radnog staža primjećujem da naša draga Mira ima isti pristup prema mlađim ljudima koji ulaze u učionicu, tek pronalaze sebe u procesu nastave i spoznaju čari svoje profesije. Nagrada „Oktoih“ ove godine otišla je u prave ruke, a dokaz je koliko je prof. Perović dala vaspitno-obrazovnom sistemu Crne Gore. To najbolje znaju generacije njenih učenika kojima je predavala i koji za nju imaju samo riječi hvale, a to znamo i mi, kolege, sa kojima je nesebično dijelila i dijeli bogato iskustvo i savjete.

Redakcija Novinarske sekcije

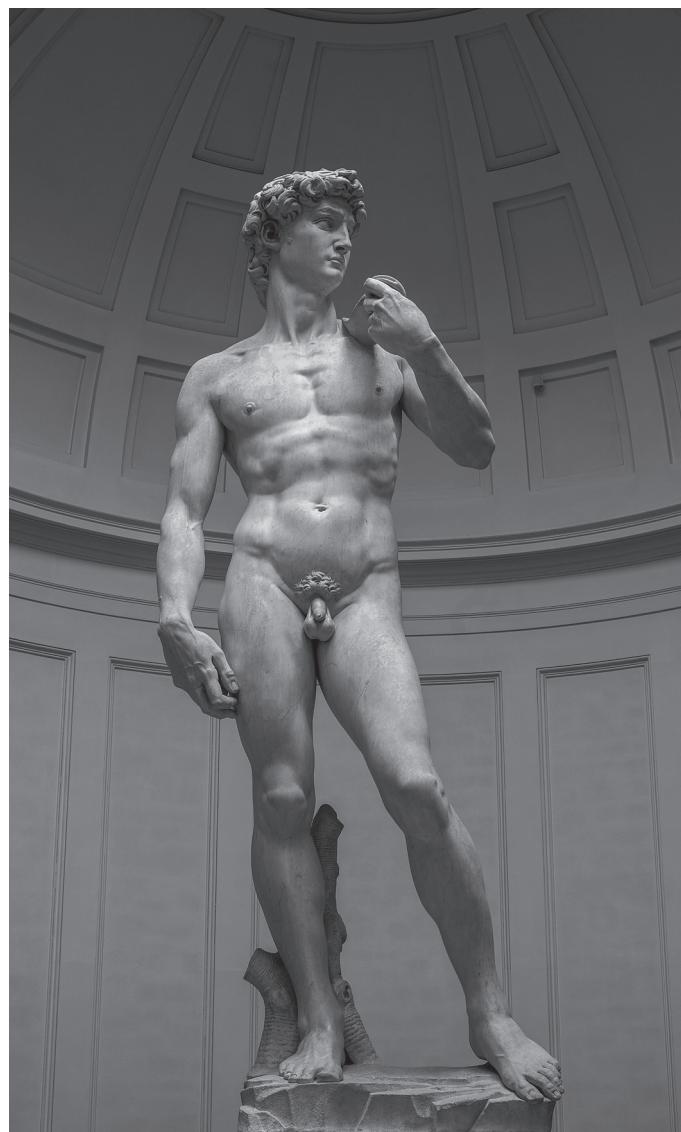
Biljana Đurišić, pomoćnica direktorice

MIKELANĐELOV DAVID

Mikelanđelo je bio prva superzvijezda u umjetnosti. Bio je vajar, slikar, arhitekta, pjesnik i inženjer. Pravi laik dodirnut genijalnošću. Njegova statua Davida, najpoznatija statua na svijetu, personifikuje estetiku umjetnosti visoke renesanse, politiku renesanse Firence i tehničku virtuoznost grčke skulpture. Priča Mikelanđelovog Davida je sve sem priča o tinejdžeru koji je ubio Golijata. U jednoj od svojih pjesama, Mikelanđelo je napisao: „Znam da sam ružan“. Imao je slomljen nos koji je izgledao ulubljen u njegovo lice, što mu je, kako on sam kaže, „davalо izgled prosjaka“. Bio je mučen zbog svog izgleda, i odbacivan. Uprkos, ili, međutim, zbog ovoga, provodio bi život u potrazi za uzvišenim savršenstvom. Nije mogao da uradi mnogo za svog izgleda, ali je riješio da njegov David bude standard po kojem se ocjenjuje muška ljepota. Mikelanđelo je vjerovao da je božja alatka. Po njegovom kazivanju, on nije vajao skulpture od mermera, već je prosto oslobođao figuru zarobljenu u stijeni. Nedovršeni radovi nam daju mnoge uvide u njegove tehnike. Većina tadašnjih vajara bi pravila glineni model i označila stijenu da bi znala gdje da klesa. Međutim, Mikelanđelo je sve radio slobodnom rukom, počinjući od prednje strane skulpture. Da biste vajali skulpturu, neophodna je snaga atlete i vještina hirurga. Bilo kakva omaška bi mogla uništiti godine rada. Mikelanđelo je koristio tehniku grubog skidanja većine mase stijene uz pomoć manjeg dlijeta i velikog malja do početnog oblika skulpture. Koristio je zubato dlijeto i sve manje i manje maljeve za finije detalje. Koristio je bušilicu za dublje rupe na skulpturi. Onda bi rafinirao uz pomoć mnogobrojnih manjih alatki, kao što je, na primjer, turpija. Konačno, glancao bi skulpturu uz pomoć plavca (plovućca) i kože, sve dok ne postane glatka i blistava.

Imao je 26 godina kada je bio upitan da vaja biblijskog junaka Davida, koji je trebalo da bude stavljen na krov katedrale u Firenci – 80 metara iznad ulice. Samo dvije godine kasnije isklesao je božanski lijepu Pietu u Rimu, i već je bio opštepriznat kao velemajstor. Ponuđena mu je stara mermerna stijena koju je katedrala posjedovala već 50 godina. Čak dva vajara pokušala su da iskoriste pomenutu stijenu koja je, prema njihovom mišljenju, bila suviše uska da bi se proizvela uspješna figura. Jedan od vajara je uklesao ogromnu rupu u mermeru, što je trebalo da bude prostor između nogu figure. Onamo gdje su ostali vidjeli mane i nedostatke, Mikelanđelo je video priliku. Zbog oblika mermera, on je morao biti posebno oprezan – nije bilo prostora za greške. David je morao gledati u stranu, jer nije bilo dovoljno mermera da gleda naprijed. Morao je da bude u „contrapposto“ poziciji da bi njegove noge stale u već uklesanu rupu. I morao je biti vitak zbog dubine mermera.

Biblijska priča govori o Golijatu, divu Filesejcu, kojeg je nadmudrio sićušni Izraelac David. Priča se završava tako što David kida Golijatovu glavu i diči se pred publikom držeći je u ruci. Tradicionalno, umjetnička djela su prikazivala Davida u

tačno ovom momentu pobjede. Donatelo i Verokio prikazivali su Davida kako gazi Golijatovu glavu. Sve statue su više od običnih prikaza, ali Mikelanđelova misao bila je revolucionarna... Prvi put u istoriji David je prikazan u trenutku prije bitke, a ne nakon pobjede. Ovo mijenja sve. Prvo, Mikelanđelov David opisuje racionalnost. David se neće sukobiti sa Golijatom uz pomoć sirove snage, već vještinom i razumom. David prikazuje humanistički ideal čovjeka koji može postati heroj isključivo svojom inteligencijom i snagom volje. Ovo su vrline čovjeka-mislioca, smatrane savršenstvom tokom renesanse. Mikelanđelo ga hvata u vrhuncu njegove koncentracije, dok razmatra izazov koji je pred njim.

Davidov vrat je u grču, njegove butine zategnute, nozdrve raširene i njegova obrva namrštena u strahu. Upravo treba da uklizne prirodno i s lakoćom u akciju. Napet je, ali procjenjuje izazov pred njim pribranim pogledom. Kamen je skriven u njegovom desnom dlanu. Praćka odmara na njegovom ramenu i visi s leđa, skoro nevidljiva, naglašavajući da je Davidova

pobjeda intelektualna. Njegove grudi pulsiraju od napetosti. Kao i sve Mikelanđelove skulpture, glavni lik je predstavljen u tački zapleta radnje. Ne treba simbolizovati cijelokupnu priču. David je u pokretu. Njegova poza naziva se „contrapposto“. Izumili su je antički Grci i predstavlja vrlo prirodan i ljudski način stajanja. Većina kilaže je na jednoj nozi, sa drugom nogom ispred nje, što omogućava ramenima i kukovima da odmaraju u suprotnim uglovima, što cijelokupnom trupu daje krivinu u obliku slova S, pridajući statui dinamičniji izgled...

Davidove proporcije su sasvim atipične. Figura ima neobično veliku glavu i šake. Međutim, Mikelanđelo je bolje poznavao ljudsko tijelo od bilo kog doktora medicine svog vremena. Po narudžbini, statua je dizajnirana da bude viđena na 80 metara iznad ulice. Replika Davida 2010. godine postavljena je na originalno mjesto, što nam je dalo uvid da se proporcije savršeno uklapaju pogledane odozdo.

Nagost je bila neobična pri prikazivanju biblijske priče. Preporod interesovanja za grčku i rimsку umjetnost doveo je ljudsko tijelo na čelo umjetničke inovacije tokom renesanse. Uspjeh u prikazivanju ljudskog tijela bio je standard u mjerenu umjetničke genijalnosti. Mnogo je teže predstaviti obnaženu figuru nego obučenu. Mit je da su renesansni Evropljani s pomirljivošću prihvatali golotinju u umjetnosti. Pogotovo kada je prikazana u javnosti. Nadležni u Firenci čak su pripremili i žbun od 28 bakarnih listova koji bi prekrivao Davidovu obnaženost. U kasnijim godinama nosio je list smokve. Mikelanđelova želja je bila da prikaže da je David sposoban da kontrolše svoje nagone.

David čkilji i ima blagu zrikavost. Ovo je tipičan Mikelanđelov trik kojim nas uvlači u oči skulpture. Davidove zjenice su šuplje da bi uhvatile promjene sunčeve svjetlosti, što pridodaje napetosti njegovog pogleda. Mikelanđelo je proračunao svaki ugao i uvijek je razmišljao o poziciji posmatrača u odnosu na skulpturu. Detalji su izvanredni. Moj omiljeni detalj je jugularna vena (vena na vratu), koja je otečena. Ovo se događa kada ljudi postanu uzbudeni ili nervozni. Mikelanđelo je razumio vijek prije nego što su naučnici opisali krvni sistem. Vene u podignutoj desnoj ruci su delikatne i sitne, dok su vene

u visećoj desnoj ruci definisane i krupnije. Na način na koji funkcioniše naš krvni sistem, ovo bi bilo upravo ono što bi se desilo u istoj poziciji. Svaki detalj ukazuje na Mikelanđelovu strast prema ljudskoj anatomiji.

Mikelanđelo, koji nije uludo potrošio minut svog života, radio je u zoru, podne i ponoć, sam, i u potpunoj tajnosti. Tokom noći bi kačio svjeće o šešir. Rijetko je jeo, a kada bi spavao, spavao bi u istoj robi u kojoj je radio. Godine 1504. konačno je prikazao svog džina katedralskom komitetu. Bili su zadivljeni Mikelanđelovim vještinama i složili su se da je skulptura suviše savršena da bi bila postavljena na toliku visini. Našli su bolju lokaciju i odlučili da bude smještena u političkom centru Firenci („Piazza della Signoria“), ispred zgrade opštine, gdje njegova kopija stoji i dan-danas. Jedan član komiteta predložio je manje upadljivu lokaciju. Njegovo ime? Leonardo da Vinci. David je zaista kolos. Sa svojih šest metara i šest tona bilo je potrebno četiri dana i 40 ljudi da se statua pomjeri 800 metara od Mikelanđelove radionice. U znak prkosa, David je postavljen da gleda ka jugu, prema Rimu. Mikelanđelo je dodao završne detalje na licu mesta. Pojedini detalji statue su bili obloženi zlatom. David je primljen s ushićenjem od Firentinaca, i od početka je proglašen remek-djelom i simbolom Republike. Italijanski istoričar iz 16. vijeka Đorđio Vasari napisao je: „Nakon viđenja ovoga, nikom ne sine želja da vidi bilo koju drugu skulpturu ili rad bilo kod drugog umjetnika“. David je 1873. prebačen u galeriju „Academia“ da bi se sačuvao od spoljašnjih sila. Identična kopija je postavljena 1910. na trgu. List smokve je svojevremeno bio uklonjen i David je mogao biti viđen kako je Mikelanđelo namjeravao...

Mikelanđelov David je podložan kontroverzama, ali je uvijek bio na strani potčinjenog i slabijeg. David je uvijek predstavljao moć savladavanja nedaća uprkos nepremostivim okolnostima, a to se tiče svih nas...

<https://www.youtube.com/watch?v=-e16DmKH01s>

Džejms Pejn (James Payne)
Preveo Alekса Čarapić, II-E2

ABIDAL – VELIČINA NA TERENU I IZVAN NJEGA

Sportisti se tokom svojih karijera takmiče, bore, pokušavaju da nadmudre i pobijede protivnike na sportskim terenima. Da bi to ostvarili potrebno je da vrijedno i naporno rade i da budu spremni na mnogo odricanja. Samo mali broj uspije da dostigne visine, da osvoji pehare i medalje, da ostvari mladalačke snove.

Nažalost, nemali broj sportista, posebno u posljednje vrijeme, prinuđen je da se osim na sportskom terenu bori i van njega. Protivnik je opasan i nevidljiv, a borba protiv njega samim tim neravnopravna. To je borba u kojoj se ne osvajaju pehari i medalje, već se dobija ili gubi bitka za sopstveni život. Takva borba obilježila je život, ali i karijeru jednog francuskog fudbalera.

Erik Abidal, jedno od zvučnih imena svijeta fudbala, rođen je 11. septembra 1979. u Lionu. Svojom pojavom i inteligentnom igrom najprije u „Lyon-La-Duchere-u”, zatim u grčkom „Olimpijakosu”, zavrijedio je pažnju i pridobio naklonost mnogih ljubitelja nogometa širom svijeta. Međutim, ono čime ovaj fudbalski as nadilazi ostale velikane iz svijeta sporta, jeste njegov nepokolebljiv karakter.

Njega u nastupima odlikuju velika odlučnost i posvećenost, pri čemu, ponesen žarom igre, ponekad dobije i žuti karton. Razmjere svoje životne energije ne ograničava samo na profesionalnu ravan, već njome prožima sa istom odlučnošću i život van terena.

Od samog početka svoje karijere, koja ga je dovela i pred kapiju FC „Barselona”, što bi se moglo posmatrati i kao vrhunac njegove igračke priče, postizao je zavidne rezultate. A onda je 15. marta 2011. godine „Barselona” objavila krajnje neočekivano vijest o Abidalovom tumoru jetre. Poštujući željenu dozu privatnosti koju je nametnuo sam Abidal, klub je isklučivo napomenuo da će igrač imati zdravstvenu intervenciju u roku od dva dana. Kao odgovor na ovu objavu, gledaoci širom svijeta poslali su mu putem društvenih mreža brojne poruke u kojima iskazuju želju za brz oporavak. Korak dalje otišli su igrači „Real Madrida” i „Liona”, koji su tokom šesnaestog kola Lige šampiona stupili na teren noseći dresove s natpisom „Brz oporavak, Abidle”.

Za nevjerojatno kratak period, Abidal se oporavio i igrao sa saigračima u utakmici protiv „Hetafea”, 19. marta 2011. godine. Prisutni su na stadionu ovacijama u trajanju od 22 minuta, što je ujedno i broj njegovog dresa, ovjekovječili Abidalov trijumf nad bolešću. U finalu Lige šampiona protiv „Manchester junajteda”, igrao je sve do pobjede „Barselone” i u čast oporavka dobio priliku da preuzme trofej pred 85.000 ljudi na „Vembliju” u Londonu.

Do preokreta dolazi 15. marta 2012, kada je objavljeno da Abidal mora obaviti transplantaciju jetre zbog nerazrešenih problema tokom prošle operacije. Ishod je bio pozitivan, a pobjeda „Barselone” protiv „Hetafea” posvećena je upravo ovom srećnom razvoju događaja.

Abidal je u svojim obraćanjima u vezi sa aktuelnom te-mom u više prilika pokazao izdržljivost i snagu, kako fizičku, tako i mentalnu, svakako vrijednu divljenja, budući da se na

kraju uvijek vraćao fudbalu. Izjavio je da nije bilo jednostavno prolaziti kroz nedaće poput ovih, ali je u svakom momentu bio svjestan svoje dužnosti da kvalitet stečen kroz sportsku igru prenese i na svoju nezavidnu situaciju i time ne iznevjeri one koji ga smatraju uzorom. Ovakvim ponašanjem Abidal pokazuje veliku samosvijesti, te se svrstava u red izuzetnih, pored Opre Vinfri, Džima Kerija, Betani Hamilton, koje odlikuje ista osobina: nepobjedivost.

Izuzetni ljudi poput spomenutih navode nas na zaključak da, bez obzira na to koji životni put odaberemo, ili kakve nas životne situacije zadesu, možemo pronaći dovoljno snage da se izdignemo iznad svega i svojim trudom usmjerimo situaciju tamo gdje želimo ili pak svojim primjerom služimo nekim drugim pojedincima koji će proživjeti ono što je nekada bio dio našeg iskustva.

Nemanja Durković, III-S1

Sofija Đurović, III-K

„Teško mi je, kao i mnogima od nas, da mislim na godine kao ograničenje sa početkom 1. januara i krajem 365 dana kasnije. Nameravao sam da kažem da je 1980. bila obamrla, bezbojna, neodređena godina za mene, ali to bi bilo pogrešno; takva je bila 79/80. Fudbalski navijači govore tako: naše godine, naše merenje vremena, teče od avgusta do maja (jun i jul se zapravo ne dešavaju, posebno onih godina koje se završavaju čudnim brojem i stoga ne sadrže ni Svetsko prvenstvo ni Evropski šampionat). Zapitajte nas za najbolje ili najgore periode u našem životu i često ćemo vam odgovoriti sa četiri cifre – 66/67. za navijače Manchester junajteda, 67/68. za navijače Manchester sitija, 69/70. za navijače Evertona, i tako dalje – tiha povlaka između brojki je samo priznanje kalendaru koji se inače koristi u zapadnom svetu. Napijemo se za doček Nove godine, kao i svi ostali, ali je tek posle finala kupa u maju naš mentalni sat ponovo navijen i mi uranjamo u sve želje i tuge i obnavljanje koje običan svet sebi dopušta na kraju zvanične godine”.

Odlomak iz romana „Stadionska groznica“ Nika Hornbija

MATEMATIKA JOŠ NIJE ZRELA ZA KOLACOVU HIPOTEZU

Zamislite jedan prirodan broj. Bilo kakav. Ako je taj broj paran, podijelite ga sa dva; a ako je neparan, pomnožite ga sa tri, i proizvodu dodajte jedan. Ponovite isti proces sa dobijenim brojem dovoljno puta, i na kraju ćete, vjerovatno, uvijek završiti na jedinici. Ta riječ – „vjerovatno“, koju je na prvi pogled vrlo lako preskočiti – jeste ono što izdvaja datu pretpostavku. Iako ovo tvrđenje, kako nama, tako i mnogim matematičarima dvadesetog vijeka, izgleda sasvim bezazleno i očekujemo trivijalan dokaz. Međutim, vrijeme je pokazalo da je stvarnost daleko od toga.

Problem o kojem je riječ, poznat pod mnogim nazivima, a najpoznatiji kao Kolacova hipoteza, prisutan je još od 1937. godine, kada je o njemu prvi put govorio njemački matematičar Lotar Kolac (Lothar Collatz). I dan-danas jedan je od najpoznatijih u matematičkim krugovima, a njegova ozloglašenost naširoko je poznata – čak do te mjere da kad neki „svježi“ matematičar sa malo iskustva javno izjavi da ozbiljno radi na ovom problemu, ostali misle da sa njim nešto nije u redu. Ali zašto je to tako?

Glavna zavrzlama ovog problema leži u nasumičnosti njegove prirode. Uzmimo, na primjer broj 12. Da bismo od njega došli do jedinice, potrebno je 9 koraka; ako za početnu vrijednost uzmemos 19, potrebno je malo više – 21, a ako izaberemo broj 27, potrebno je čak 111 koraka, dostižući čak i vrijednost 9232 u postupku, da se dođe do jedinice. Nedostatak ikakvog šablonu u brojevima, ičega što sve putanje od broja do jedinice imaju zajedničko, predstavlja glavnu prepreku u dokazu i pored toga što je svaki početni broj teži da se procesom smanjuje nakon određenog broja koraka.

Međutim, ako obratimo malo više pažnje na to kako se broj mijenja, saznaćemo, pošto je šansa da će neki broj da bude paran i neparan jednaka, da postoji 50% šanse da se

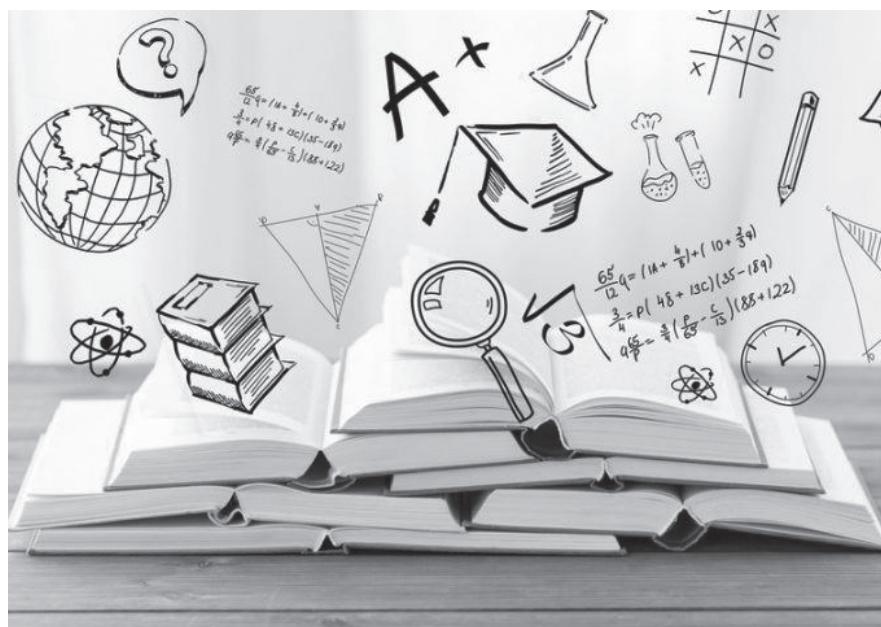
neki dobijeni broj poveća tri puta (i plus nešto malo) i 50% šanse da se smanji dva puta. Kako onda objašnjavamo to da svaki proces teži da se smanjuje?

Uzmimo da je izabrani ili dobijeni broj neparan. Tada ćemo njega pomnožiti sa 3 i dodati mu 1, odnosno uvijek ćemo dobiti paran broj. Ako računamo na ovo, cijelu hipotezu možemo svesti na nešto drugačiju: dio sa parnim brojevima se ne mijenja – podijele se sa dva, a neparni brojevi se pomnože sa 3, saberu sa 1, i na kraju podijele sa 2. Sve ovo se svodi na množenje neparnog broja sa $3/2$ (i plus još nešto malo), što manje utiče na broj nego dijeljenje sa 2, čime je objašnjeno prethodno pitanje. Ovaj problem je iste prirode kao i originalni, sa tim da će u procesu mijenjanja broja samo promijeniti manji broj vrijednosti, koja će na kraju vjerovatno uvijek biti 1.

Matematičari su nakon toliko dugo vremena provedenog u pokušajima dokazivanja hipoteze postavili sebi drugo pitanje: šta ako hipoteza nije tačna? Na kraju krajeva, teško je dokazati nešto što je netačno. Da bi to važilo, mora biti ispunjena jedna od dvije opcije: prva je da postoji neki broj, koji će nakon beskonačno mnogo promjena eksplodirati u beskonačnost, a druga je da postoji neki niz brojeva koji se dobijaju međusobno provlačenjem kroz algoritam, koji predstavlja zatvoren ciklus, tj. od posljednjeg broja u tom nizu se dobija prvi (osim niza 1-4-2). Naučnici su do sad isprobali hipotezu na prvih 2^{68} brojeva (što je približno jednako 10^{20}), i za svaki se ona pokazala kao tačna. Čak je i dokazano da bilo koji zatvoreni ciklus osim niza 1-4-2 mora sadržati barem 186 milijardi elemenata. Sve ovo jesu zaista veliki brojevi, što govori da pretpostavka vjerovatno važi, ali u poređenju sa beskonačnošću neuporedivo su mali, i njima ništa nije dokazano.

Nakon mnogih pokušaja, nekad bezuspješnih, a nekad oni koji predstavljaju napredak, dokazano je da će „skoro svi“ brojevi težiti da se smanjuju mijenjanjem po algoritmu. Kada bi se ovo dokazalo za sve brojeve, hipoteza bi bila dokazana, ali skoro svi nije isto što i svi, odnosno ostavljena je mogućnost da postoji neki broj za koji to ne važi. Za ovaj dokaz je rečeno: „To je najbolje što se može dokazati, bez dokazivanja same hipoteze“. Za sada se čini da sa trenutnim matematičkim dostignućima taj dokaz još dugo nećemo gledati. Čak je i Pal Erdős, jedan od najpoznatijih matematičara svog doba, jednom rekao da matematika još nije dovoljno zrela za stvari kao što su Kolacova hipoteza.

Luka Ristanović, III-M

APOLONIJSKA I DIONIZIJSKA STRANA PREVODILAŠTVA

Povodom Evropskog dana jezika, u Gimnaziji je realizovan program „Prevodioci – glasonoše iz Vavilonske kule”, koji su osmisili profesori književnosti Maja Sekulović i Radoman Čečović. Gošća književne večeri bila je dr Svetlana Kalezić-Radonjić, pjesnikinja i prevodilac. Nakon razgovora koji je vođen sa gošćom, učenici filološke gimnazije čitali su svoje prevode pjesama i na taj način oprobali se u vještini prevođenja. Sve to bio je povod da još jednom porazgovaramo sa dr Kalezić-Radonjić.

*Da li je poezija ono što se gubi u prevodu?
Kakav je odnos prevoda i prepjeva?*

– Rekla bih da to zavisi od talenta prevodioca. Nedavno sam bila u prilici da upoređujem prevode dva romana i iznenadila sam se (zapravo se stalno iznenađujem) koliko kvalitet jednog i nekvalitet drugog suštinski utiču na sam

proces čitanja. Ako je takva situacija u prozi, možete pretpostaviti kakva je tek u poeziji, u kojoj je oduvijek važio princip lingvističkog minimalizma – „manje je više”. Treba biti Gospodar od Riječi i poznavati sve prefinjene nijanse značenja, pri čemu u poeziji koja se rimuje treba imati i uho koje registruje muziku u frekvencijama običnom uhu nečujnim. Stoga, nije slučajno što su najbolji prevodioci poezije upravo pjesnici! Stanovišta sam da prevod ili prepjev ne mora da bude toliko vjeran koliko lijep, tako da na novom jeziku zazuvi kao da nikako drugačije i nije mogao biti napisan.

*Ježi Jarnjević, u svojim razmatranjima o književnom prevodilaštvu, zalaže se za ravnopravan odnos prevodioca i pisca.
Šta mislite o tome? Treba li prevodilac da se pomiri sa svojom nevidljivošću?*

– Mislim da je Jarnjević u pravu – prevodioca treba tretirati kao sustvaraoca djela, jer on to na izvjestan način i jeste! Doduše, u teoriji recepcije se i čitalac svrstava u tu kategoriju, ali ne zaboravimo da je prevodilac, zapravo, najpomniji čitalac od svih! On riječi svakodnevno vaga i često u razmišljanju o tuđim riječima provede više vremena nego o svojim vlastitim u okviru originalnog stvaralaštva. Sa mnom je barem takav slučaj... Čuveni filozof Hans-Georg Gadamer čak tvrdi da svaki prevod predstavlja tumačenje! Zar bi onda bilo pravedno učiniti nevidljivim onoga ko nam tekst osvjetjava?

Istorija književnosti nam pokazuje da su se veliki pisci bavili prevodilaštvom. Stanislav Vinaver je na maestralan način preveo Rableovo djelo „Gargantua i Pantagruel”, dok je Kostićev prevod Šekspirovog „Hamleta” doživio loše ocjene kritike. Šta mislite o tim prevodima i o odnosu pisac–prevodilac?

– Moraju se poklopiti trenutak i energije. Vinaver je pokazao vanserijsku inventivnost i inovativnost prevodeći Rablea, dok je Kostić doživio pad. Šta bi moglo stvaraoca Kostićevog ranga da natjera da čuveni Šekpirov stih „To be or not to be, that is the question” prevede sa „trt-mrt, život il’ smrt”? Mislim da je osnovna greška, naročito u prevođenju poetskih tekstova, ta što se ne obraća pažnja na originalnu metriku: ako želimo da prenesemo muziku jednog iskaza muzikom drugog jezika, moramo se kretati od spolja ka unutra, ne obratno! Takođe, prevodu može izuzetno da šteti i žurba prevodioca. Potrebno je da prođe toliko vremena da zaboravimo da smo se ikada bavili tim tekstrom. Tek tada je moguće racionalno sagledavanje i teksta i naših prevodilačkih dometa. Ono što se u žurbi iznjedri, dugoročno gledano biva opasno, ne samo po ugled prevodioca, već i pisca. Pored ova dva primjera navедena u pitanju, istakla bih i primjer Milorada Pavića, koji se gotovo u cijelosti profilisao kao prozni pisac (mišljenja sam da su najrjeđi stvaraoci koji prelaze iz poezije u prozu lako poput moruna iz slatkih u slane vode!). Njegov prevod i prepjev Puškinovih „Cigana”, nastao u ranoj mladosti, do dan-danas ostao je neprevaziđen. Pa ipak, kada su ga pitali da li bi se ponovo okušao u prevodilaštvu decidno je odbio rekavši: „Prevoditi – to je davati sopstvenu krv tuđem tijelu!”. Iako sam u izvjesnoj mjeri saglasna sa njim, meni s vremenom na vrijeme prija ta vrsta „verbalne transfuzije” zato što me tjera da o riječima razmišljam još predanje, da ih osluškujem pomnije, doživljavam snažnije. Prevođenje vas neminovno gura u dubinu, bez obzira na to da li je priželjkujete.

Koliko je potrebno poznavati opus jednog autora da bi se prevelo konkretno djelo?

– Svakako da je lakše prevoditi nekoga sa čijim smo idejama i svjetonazorima detaljno upoznati. Tada se manje traga za pravim riječima, jer nas one lakše pronalaze.

Međutim, rekla bih da prevodilac, poput svakog dobrog čitaoca, mora imati izuzetnu moć imaginacije – ako već nije doživio ono o čemu pisac piše, onda treba da bude u stanju da zamisli i nadasve osjeti to iskustvo. Jedino ono što prođe kroz nas, ostaje u tekstu.

Prevodilac ne može biti ravnodušan prema tekstu koji prevodi. U kojoj mjeri prevedeni tekst sadrži osjećanja i doživljaj samog prevodioca?

– U velikoj mjeri! Što je veća dubina njegovog doživljaja, to će i udio ličnog u prevodu – biti veći. Sa druge strane, stalno postoji tendencija da se u prevedeni tekstu unose viškovi naših ličnosti. Ni jedan višak, (makar to bili i mi sami!), ne može biti dobar. Prevođenje je umjetnost pronalaženja prave mjere.

Može li se reći da je prevodilaštvo zanat? Ili je to stvaralački proces?

– Kao i u samom stvaralaštvu, i u prevodilaštvu se jasno mogu razaznati apolonijska i dionizijska linija – ima dana kada vas riječi jednostavno traže, kada vam u grozdovima padaju u ruke, naviru u gomilama, a nekada ima dana kada vas zaobilaze. Kakvi god dani bili u pitanju prevodilac je, poput stvaraoca, dužan da se hladne glave stalno vraća tekstu da bi na njemu radio mimo plahovite volje inspiracije. Kad god odlučimo da svjesno priđemo tekstu, u pitanju je zanat, kada mu prilazimo kao u nekoj vrsti magnovenja, u pitanju je kreacija. Oboje je važno u igranju (sa) riječima.

Vi ste bivša učenica ove škole. Koje autore biste preporučili našim čitaocima, a nijesu dio školskog programa?

– Svakako bih im preporučila da što više čitaju poeziju i to žensku, budući da je nepravedno zanemarena! Inače, dobrih čitalaca poezije je iz godine u godinu sve manje, zato što silazak u dubine bića i jezika nije u skladu sa površnošću vremena u kojem živimo. Jedna pjesma dnevno, bilo da je čitamo ili sami stvaramo, po mom dubokom uvjerenju predstavlja ključ za dodatno osmišljavanje prilično obesmislene svakodnevice. Ako već treba predložiti konkretna imena, onda bi to uglavnom bile pjesnikinje poput Vislave Šimborske, Elen Siksu, Silvije Plat, Vesne Parun, Emili Dickinson, Ane Ristović, Ane Ahmatove... Namjerno sam ih poređala mimo njihovog hronološkog pojavljivanja, zato što duboko vjerujem da hronologija u vanvremenskim stvarima ne znači mnogo. Poezija, kao najblistaviji proizvod ljudskog duha, nesumnjivo je u stalnom dosluku sa vječnošću!

Redakcija Novinarske sekcije

ŠIROKA POETSKA PERSPEKTIVA ZA CJELOVITU DRAMU POSTOJANJA

IŽGUBLJENE PЈESME

Razmišljam, ponekad, o pjesmama koje onda izgubih,
Njihov gubitak možda bio je spasenje cijelog svijeta,
I dalje, one se gube.

A ja ih se sjetim samo,
Kada ostane djelić odbačenih računa,
U crno obavijene uspomene
Posljednjeg pozdrava, rođenja, poziva na vjenčanje,
I drugih, manje značajnih prekretnica.

Trenutak muči – zašto?
Više od trenutne strasti – bljesak.
Šatori u baru, taksiju, restoranu,
Ili čekaonici na aerodromu – što rada škrabotine na
umrljanoj salveti,
Kao kakav kratkotrajni odsjaj.
Jednom bljesne a zatim, već sljedećeg jutra, prezire um?
Sve što ostane je nalik naboranoj latici

Pritisnutoj između stranica davno odbačenih knjiga.
Latica u padu, nakratko biva zarobljena prolazećim
suncem.

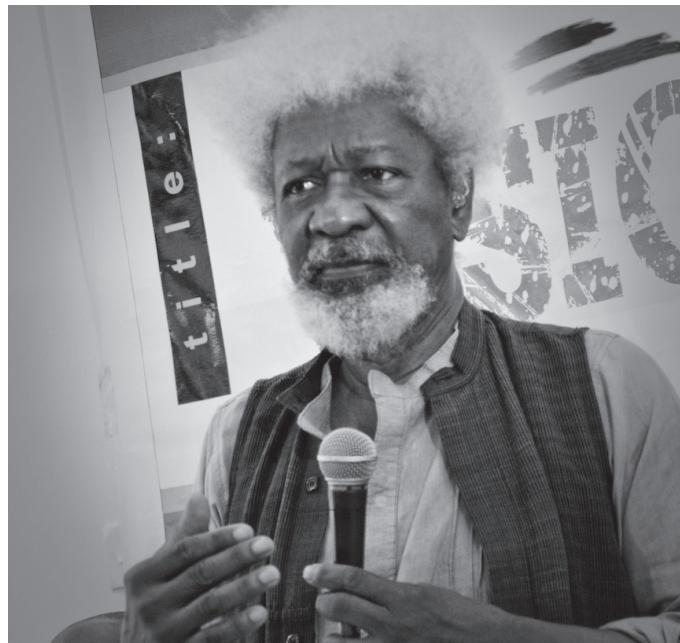
Bljesne, sitna krhotina uspomene,
ispunjena sjetnim optužbama o napuštanju. Prekasno je,

Beživotna je. Knjiga je zatvorena.
Trenutno ushićenje, ili pak, očaj
Utopljen u potocima vina,
Smežuran pod suncem velikih ratova.
Spomenare trenutne istine pretvaram u pepeo,
Čiji uvojci psuju u dimu –
Još jednom bježeći u zaborav
Od usurpatorskog poziva predstojećeg jutra.

Razmišljam glasovima i dodirima koje sam izgubio.
Prolazni pogled, koji se uvlači duboko u srž žudi.
Neizrečena zakletva, više od djela vjere,
Koja stvaraju privremeni svijet
U neizrečenom paktu sa strancima –
Dublje, dublje veze nego zagrljaj najdraže ljubavi.

Prevele sa engleskog jezika učenice
III-Fodjeljenja Emina Hambo i Vjera Bulatović.

VOLE SOJINKA (Akinwande Oluwole Soyinka) nigerijski je dramaturg, pjesnik, romanopisac, kao i politički aktivista. Rođen je 13. jula 1934. godine u gradu Abeokuta. Studirao je u Nigeriji i Engleskoj, gdje je na Univerzitetu u Lidsu doktorirao. Tokom građanskog rata u Nigeriji, Sojinka piše članak kako bi apelovao na prekid vatre. Kritikovao je nigerijsku vladu tokom šezdesetih godina prošlog vijeka i zbog toga biva uhapšen

1967. godine i 22 mjeseca provodi u zatvoru. Dok je bio u zarobljeništvu, iskazivao je prkos pišućim pjesmama na listovima toalet papira iz ćelije. Osnovao je dvije pozorišne trupe, a drama mu je donijela najveću popularnost. Dramsku formu Sojinka koristi kako bi prikazao svoju zaokupljenost problemima savremene Nigerije i Afrike; „Ples šuma“ je njegova najpoznatija drama, napisana povodom sticanja nigerijske nezavisnosti 1960. god. Objavio je ukupno 20 djela, od čega dva romana: „Tumači“ i „Sezona haosa“. Dobitnik je Nobelove nagrade za književnost 1986. godine.

Za Sojinku, Nobelova nagrada predstavljala je veliko iskušenje da ostane dosljedan sebi i svojim stavovima. Sva njegova djela, koja su umnogome uticala na poboljšanje društva, nastala su iz potrebe da se postigne unutrašnji mir tako što će makar pokušati da dâ doprinos, iako zna da pojedinac sam ne može mnogo da učini.

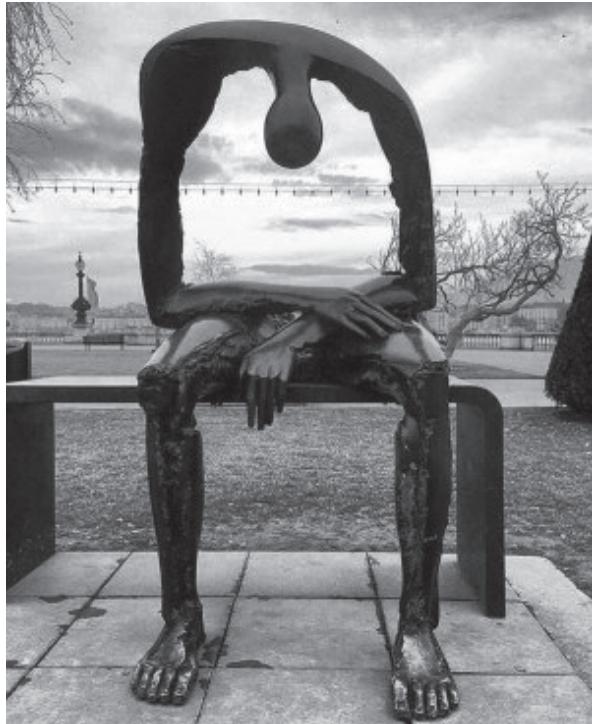
Soyinka smatra da je najveći problem društva degradacija ljudskosti. Ne brine ga toliko vodeći sloj društva, već ljudi koji ga prate. Ali sa druge strane, kako kaže Sojinka, današnja vlast je licemjerna: pridržavaće se tradicije sve dok joj donosi političke poene. Međutim, ako osjeti da je isti taj tradicionalni sistem ugrožava, onda tradiciju pokušava da iskorijeni. Smatra da je današnji svijet u poređenju sa onim od prije 60 godina mnogo brutalniji i da je stopa kriminala zabrinjavajuća.

Ni u poznim godinama ovaj afrički nobelovac nije prestao da piše. Društveno je aktivan i dalje. Svoje znanje i iskustvo dijeli širom Nigerije, Afrike, ali i ostatka svijeta. Većina proučavalaca njegovog djela smatra da je Sojinka zaslužan za rješavanje značajnih društvenih problema.

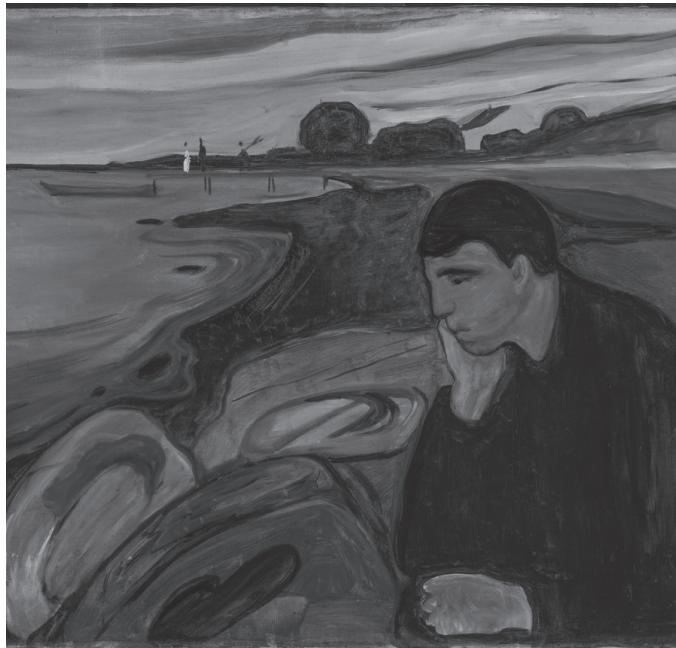
Pripremili
Filip Zejak (IV-F), Lana Lazarević (III-F)
i Selma Taljanović (III-F)
na osnovu intervjuja koji je pisac dao za jednu televizijsku kuću.

SKULPTURA, SLIKA ILI Pjesma?

„Melanolija”, Albert Đerd

„Melanolija”, Edvard Munk

„Melankolični madrigal”, Manuel Bandeira

*Ono što ja u tebi obožava
Tvoja ljepota nije.
Ljepota je ta što se u nama krije.
Ljepota je pojam jedan.
I ljepota je tužna.
Po sebi ona tužna nije,
Već po krhkosti i nesigurnosti koje u sebi krije.*

*Ono što ja u tebi obožavam,
Tvoja nadarenost nije.
Ni tvoja duhovitost, tako gipka i blistava,
– Slobodna ptica uvrh planinskog neba treptava.
Ni tvoje poznavanje nije
Svega što se u srcima ljudi u stvari krije.*

*Ono što ja u tebi obožavam
Nije ljupka muzika tvoga glasa,
Koja se stalno obnavlja svakog časa,
Dražesna i vazdušna kao misao tvoja,
Koja zbunjuje i smiruje osjećanja moja.*

*Ono što ja u tebi obožavam,
Mati, koju sam izgubio, nije.
Ni sestra, koju sad zemlja krije.
Ni mrtav otac nije.*

*Ono što ja u tebi obožavam
Nije nagon materinstva duboka,
Otvoren kao rana u srcu tvoga boka.
Ni tvoja čistota. Ni tvoja nečistota.
Ono što ja u tebi obožavam – neka mi bol i utjehu nosi!
Ono što ja u tebi obožavam život je koji prosi.*

BIBLIOTEKA JE UVIJEK AVANTURA

„Izlišno je reći da je Borhes, dok je plivao među knjigama, svakog dana bio srećan kada bi se izgubio među policama dodirujući i mirišući živote i snove ovekovečene u hartiji i slovima.“

„Pisac u svom raju“, Anhel Esteban

Ono što biblioteku čini čarobnom nijesu samo knjige koje se u njoj nalaze niti je biblioteka samo odraz svojih knjiga. Ona čuva priče o životu svih onih koji u nju zakorače, pa tako ova naša, gimnazijalska, čuva priče nas, đaka. U njoj zajedno postoje čudnovato isprepletane dogodovštine i one napisane i one prošaputane, čineći jedno neiscrpno bogatstvo koje se vječno dopunjuje. O životu između stvarnosti i fikcije pričali smo sa bibliotekarkom Gimnazije Sanjom Marjanović.

Kako đaci provode vrijeme u biblioteci?

– Pitanje zahtijeva malo širi odgovor... Naša biblioteka je ujedno i čitaonica i moram naglasiti da se često traži mjesto više. Generalno, učenici vole da ovdje provode vrijeme kad nisu na časovima. Najčešće uče, pa su najveće gužve u periodima ocjenjivanja, nekad zajedno rješavaju zadatke iz matematike ili fizike, crtaju ili izrađuju radove na zadate teme iz umjetničkih predmeta, pripremaju razne projekte, prezentacije. Ali ovdje se odvija i veliki broj vannastavnih aktivnosti, najrazličitijih sadržaja. Česta su i gostovanja stručnjaka iz svih sfera života – umjetnika, naučnika, univerzitetskih profesora, lječara itd. To su uvijek zanimljiva predavanja i veoma dobro posjećena.

Koje se knjige najčešće pozajmljuju?

– Najviše se pozajmljuju knjige iz obavezne školske lektire – mi smo školska biblioteka. Međutim, ima strastvenih čitalaca koji traže knjige i izvan tog okvira, a njihova interesovanja su raznovrsna – od filozofije do tzv. lakog štiva. Učenici često iznajmju i knjige poezije koje nisu u nastavnom programu.

U čemu, po Vašem mišljenju, leži značaj biblioteke?

– Kada govorimo o značaju biblioteke, nekako nam se nameće Borhesova priča o nepreglednim hodnicima Biblioteke u kojima se traga za smislom. Biblioteka je uvijek avantura za one koji čitaju, sakupljaju ili pišu.

Koje se knjige traže pored lektire?

– Interesovanja učenika su raznovrsna, kao što sam već rekla. Ali ipak govorimo o čitaocima koji su manjina, a oni prolaze kroz različite faze, od sestara Bronte, preko Hesea do Dostojevskog i Kafke. Učenici često traže i literaturu za projektne radove, kad istražuju različite teme, najčešće istorijske, sociološke ili psihološke.

Šta je najljepši aspekt vašeg zanimanja?

– Rad u školskoj biblioteci neodvojiv je od života škole. Ja sam profesorica maternjeg jezika i književnosti, pa je valjda prirodno što volim kad se nađem u pedagoškoj ulozi, da zainteresovanim učenicima nešto preporučim, objasnim ako treba. Takođe, uvijek mi je zanimljivo i izazovno kada mi donešu svoje literarne radove – u našoj biblioteci su već nastale tri zbirke poezije, a u jednoj su rađeni i prevodi na jezike koji se izučavaju u gimnaziji. Taj put stvaraoca je uvijek inspirativan i ispunjavajući. Povremeno pripremamo i umjetničke programe i to zna da bude posebno inspirativno. Pravo je uživanje učestvovati u otkrivanju talenata, glumačkih, recitatorskih, muzičkih.

Koje tri riječi biste odabrali da opisete biblioteku i sve njene čari?

– Spoznaja, duhovnost, estetika.

Koje su se knjige čitale kada ste Vi bili gimnazijalka, a koje se čitaju sada? Da li tu postoje neke zнатne razlike?

– Nema velike razlike. Klasici su uvijek u modi 😊. Postoje, naravno, knjige koje su popularne u nekom vremenu, mi smo tada otkrivali Markesa i Pavića, uživali u poeziji Vaska Pope. Današnji gimnazijalci čitaju Gordera, ili prije nekoliko godina sagu „Sumrak“ i Hoseinija i njegovog „Lovca na zmajeve“ – definitivno je veliki uticaj filmske umjetnosti na čitaoce.

Koliko smo, kao društvo, svjesni važnosti čitanja knjiga?

– Ne radi se tu o svjesnosti društva. To je širok pojam. Uvijek je bilo više i manje pismenih ljudi, više i manje obrazovanih itd. Da bi se knjiga čitala, ona mora da bude dostupna, da nije skupa, da u svakom mjestu imate knjižare i biblioteke, da se u sistemu vrijednosti visoko kotira, da se njeguje čitalačka kultura u porodici... Moj ideal je svijet u kome se više cjeni koliko ste knjiga pročitali nego koju marku patika nosite. Nadam se da to nije naivni idealizam 😊.

Redakcija Novinarske sekcije

BOKS: Čitanje kao grozničavo traganje

„Sećam se lokalnih biblioteka koje su osnovali siromašni ljudi i idealisti koji su, uz velike napore, nakon čitavog radnog dana, ipak imali snage da ljubazno usluže mališane, željne mašte i pustolovina. Iz svoje skromne sobice u Ulici 61, zaplovio bih svetovima Salgarija i Žila Verna; baš kao što sam se kasnije prepuštao velikim tvorevinama nemačkog romantizma: Šilerovim Razbojnicima, Šatobrijanu, Gecu fon Berlihingenu, Geteu i njegovom neizbežnom Verteru, i Rusou. Vremenom sam otkrio Nordijce: Ibzena, Strindberga: potom tragične Ruse koji su toliko uticali na mene: Dostojevskog, Tolstoja, Čehova, Gogolja; i naposletku epske pustolovine Speva o Sidu i dragog latalice od Manče. Tim delima sam se uvek iznova vraćao, kao neko ko ponovo dolazi u zemlju za kojom je čeznuo u izgnanstvu, gde su se dogodile stvari od suštinskog značaja za njegovo postojanje.“

Roman Zločin i kazna, koji sam sa petnaest godina doživljavao kao kriminalistički, kasnije sam smatrao izvanrednim psihološkim romanom, da bih konačno pronikao u srž najvećeg romana koji je ikada napisan o većtom problemu krvice i iskupljenja. Još uvek vidim sebe ispod pokrivača kako pohlepno gutam to delo u mekom povezu, plod dvostrukog ili trostrukog prevoda. Još uvek čujem sebe kako se smejem zbog drskosti i žestoke ironije sa kojom je Vajld razotkrivao viktorijansku licemernost. I prizivam u sećanje ustreptalost koju sam osećao između stranica čudesnih priča Edgara Alana Poa; ili Čestertonovih paradoksa i njegovog tajanstvenog Oca Brauna.

Kasnijih godina strastveno sam čitao velike pisce svih vremena. Mnoge časove sam posvetio čitanju i to je za mene uvek predstavljalo grozničavo traganje.“

Odlomak iz knjige „Pre kraja“ Ernesta Sabata

Udahnuti vazduh tudih knjiga

„Karakter, ako ga čovek ima, određuje i oblik. Otkako pamti, bio je dugačak i suviše mršav. Svoje lice je samo ovlaš znao, sa okana na knjižarskim izlozima. Ogledalo kod kuće nije imao, od silnih knjiga nije bilo mesta. Ali znao je da je mršav, strog i koščat: to je bilo dovoljno. Pošto nije osećao ni najmanju želju da primećuje ljude, držao je oči otvorene ili visoko uzdignute nad njima. Ionako je tačno osećao gde se nalaze knjižare. Mirno se smeo prepustiti svome instinktu. Ono što konji uspevaju dok kaskaju prema štalama, uspevao je i on. Išao je u šetnju da bi udahnuo vazduh tudih knjiga, one su ga podsticale da im protivreči, one su ga pomalo osvežavale. U biblioteci je sve išlo kao pod konac. Između sedam i osam ujutru on je sebi dozvoljavao po koju slobodu, od kojih se potpuno sastoji život drugih ljudi.“

Odlomak iz knjige „Zaslepljenost“ Elijasa Kanetija

DA LI JE DIONIS U POZORIŠTU DANAS STRANAC?

„Svi smo mi dovoljno pozorište jedni drugima“ – primijetio je Epikur, ako je vjerovati onome što je ostalo zapisano u Senekinim „Pismima prijatelju“. Ova rečenica znamenitog antičkog učenjaka nije izgubila ni danas ništa od svoje snage, ako u njoj vidimo jednu neprolaznu istinu o međuljudskim odnosima i čovjeku uopšte. Ali ako nam ona služi kao polazište za razmatranja o starogrčkom pozorištu, brzo ćemo uvidjeti da se staro pozorište i savremeni teatar u mnogo čemu bitno razlikuju. Takvo saznanje učiniće nam lakšim spoznaju da sa teatrom imaju više veze cipele sa debelim đonom koje su prilično popularne u današnje vrijeme, nego svršena studentkinja fakulteta dramskih umjetnosti koja igra svoju prvu profesionalnu predstavu. Ako dođemo do ovakvog uvida to će značiti samo jedno – da smo na pravom putu.

Jer onome ko je imao sreću da pogleda izbliza starogrčki teatar, pa maker i nemao više obavijesti o tome od onoga što je potrebno jednom znatiželjnom turisti, neke razlike su sasvim očigledne. Dramski performans u antičkoj Grčkoj izvođen je pod otvorenim nebom za dnevne svjetlosti. Ovakve prilike, iako najvjerojatnije posljedica tehničkih mogućnosti toga doba, imale su svoj uticaj na same gledaoce. To je bio način da ono što vidi, gledalac samjeri ne samo sa sopstvenim iskustvom koje je donio u teatar, kao što je to slučaj sa savremenom publikom i pozorištem, nego i sa sveukupnom prirodnom koja ga okružuje i da tako postane svjesniji svoga položaja u svijetu. Takođe, i njegovo mjesto u gledalištu, koje

je bilo polukružno izdignuta tribina prstenasto ili zrakasto ispresjecana prolazima, donijelo je još jednu zanimljivu stvar. Čarls Segal u radu „Posmatrač i slušalač“ zaključuje da takav gledalac posjeduje nešto od „privilegovane perspektive“, jer posmatra igru „kao da se nalazi na Olimpu“, on je kao bog „udaljeni posmatrač patnje i tegoba ljudskog života“. Ako je savremenom gledaocu pozicija u teatru ista, iskustvo ovakvog gledanja na dramsku igru mu je potpuno strano.

Ovdje se čini kao zgodan momenat da se osvrnemo i na atmosferu u samom gledalištu. Djeluje da bi ona danas u velikom broju slučajeva odgovarala onome što imamo u savremenom pozorištu za djecu. Naime, opštepoznato je da djeca u ulozi publike nemaju onu vrstu obzira prema kreatorima dramskog performansa koji imaju odrasli, tj. ona uvijek jasno stave do znanja ako nisu zadovoljna onime što vide i ako pozorišni stvaraoci nisu uspjeli da pridobiju njihovu pažnju. Vrlo često, takvom otvorenom iskazivanju svoga odnosa prema onome što vide, čak i u toku samog dramskog izvođenja, pribjegavali su i stari Grci. Ostalo je zabilježeno da su Grci u teatru aplaudirali, zviždali, negodovali, a nije im bio stran ni fizički obraćum, tako da su često u pozorištu bili prisutni i čuvari reda. Poznata je priča kako je publika negodovala tokom izvođenja Frinihovog djela „Zauzeće Mileta“. Cijelo gledalište je plakalo, a Frin je novčano kažnjen jer je publiku podsjetio na jedan bolan momenat iz prošlosti. Da bi osigurali dobar prijem komada kod vrlo stroge publike, horeg

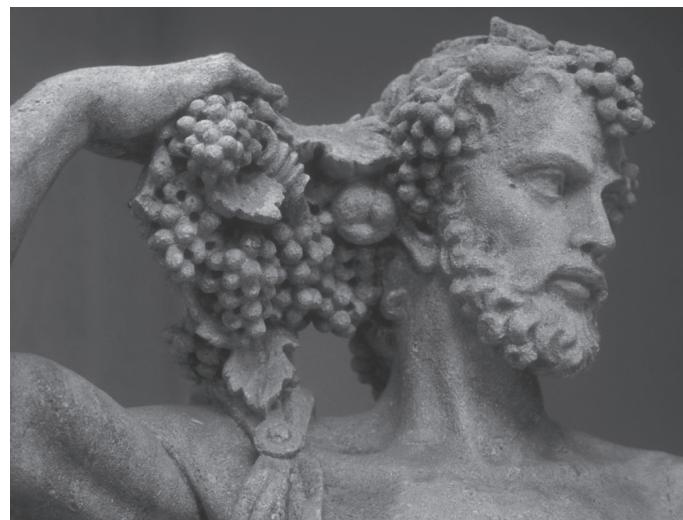

i pjesnik, nekad bi ponudili gledaoce vinom, smokvama ili orasima, a i to bi imalo uticaja samo ako oni ne bi ponijeli hranu sa sobom, što je bilo često ako uzmemo u obzir dužinu trajanja dramskog prikazivanja.

Druga značajna razlika, koja je ujedno možda i najveća originalnost starogrčke drame i pozorišta, svakako je postojanje hora. Mjesto predviđeno za hor – orchestra, nalazilo se u podnožju gledališta u vidu kružnog ili kasnije polukružnog prostora koji je kod najvećih pozorišta imao u prečniku i do 24 metra. Orchestra je morala da bude velika jer je trebalo da primi od 12 do 15 horeuta, ukoliko govorimo o tragediji, ili 24, ako govorimo o komediji, te da horeutima obezbijedi dovoljno širine za kretanje pošto je ta uloga u dramskom izvođenju podrazumijevala i neku vrstu pleas. Označaju samog hora za starogrčku dramu i teatar, posebno u pojedinostima, ovdje nemamo ni vremena ni prostora da govorimo, ali ipak možemo se prisjetiti jedne opšte napomene. Govoreći o atičkoj tragediji klasičnog perioda, Žaklin de Romiji u knjizi „Pregled starogrčke književnosti“ navodi da se u to vrijeme uloga hora stalno mijenjala – u početku on je bio u centru tragedija, da bi sa usložnjavanjem drugih elemenata u tragediji, njegov značaj opadao. „Kada se hor gubi“ – navodi pomenuta autorka – „tragedija počinje da jenjava“. U produžetku orhestre, na suprotnoj strani u odnosu na gledalište, nalazio se pravougaoni prostor predviđen za glumce – proskenija. U prvo vrijeme čini se da je proskenija bila u istom nivou kao orchestra. I. M. Tronski

u knjizi „Povijest antičke književnosti“ smatra da se „visoki podij kao stalno mjesto za igru glumaca pojавio znatno kasnije, vjerovatno tek u helenističko doba, kada je kor izgubio svoje značenje u drami“. Neposredno iza nje izdiže se pozorišna zgrada zvana skena. Pominjanje proskenije i skene imalo je za cilj da nas polako približi i jednoj vrlo interesantnoj osobnosti starog teatra koja se ticala samih učesnika u dramskom prikazivanju, preciznije – glumaca. Naime, broj glumaca u starogrčkom pozorištu bio je ograničen, u Sofoklovo vrijeme bilo ih je svega troje i svi su bili muškarci. Navedeno je značilo da je jedan glumac morao igrati više uloga da bi zadovoljio potrebe dramskih komada, ali nije značilo drugo – da su žene bile potpuno izopštene iz starogrčkog teatra. Kao „spoljašnji recipijent“ teatarskog performansa, one su mogle dolaziti u pozorište. Međutim, imajući u vidu njihov položaj u društvu, An-Mari Biten u knjizi „Stara Grčka“ ipak navodi, „da se one smestaju na mesta visoko na tribinama“, dok Miloš Đurić u „Istoriji helenske književnosti“ ističe da su žene značajnije posjećivale pozorište, „onda kada im je običaj dopustio slobodnije kretanje u javnosti, a to je bilo tek u helenističko i rimsко doba“. Sve ove pojedinosti, kao i neke do kojih ćemo tek doći, razumije se samo po sebi, jesu izvan iskustva savremenog teatra.

Prethodni zaključci mogu nas dovesti i do još jedne karakteristike starogrčkog pozorišta. Svi glumci u teatru nosili su maske. Starogrčko pozorište prepoznавало је tragičне i komične maske. Maska je omogućавала glumcima, као што smo rekli, да igraju različite likove tokom dramskog izvođenja, а ту, naravno, mislimo и на женске likove. Žan-Pjer Vernan u djelu „Mit i tragedija u antičkoj Grčkoj“ zapaža да су маске odvajale dva entiteta u dramskom izvođenju – hor i glumce, te govoreći o tragičkim maskama navodi да „maska integriše ličnost u jednu društvenu i religijsku kategoriju: у kategoriju heroja“. Sem maski, glumci su nosili и cipele sa debelim đonom – koturne, а vezivali su pod odjećom i jastuke, sve u nastojanju да буду krupniji stasom, jer su pozorišta bila nekad izuzetno velika. U vanredno dobroj knjizi Ivana Jordovića „Stari Grci: portret jednog naroda“ nalazimo podatak da su Grci u antičko doba u prosjeku bili teški 60 kilograma и imali 170 centimetara.

Ipak najzačudnija osobina starogrčkog teatra tiče se njegovog religijskog karaktera. To je već primjetno ako pogledamo gledalište gdje je najbolje mjesto bilo rezervisano za Dionisovog sveštenika, у središtu orchestra nalazio se žrtvenik, а u neposrednoj blizini i kip ovoga božanstva. Uz to sve se odvijalo primarno na Velikim Dionisijama, а svakako и на Lenejskim igrama, svečanostima posvećenim bogu teatra, dramskog pjesništva и vina. Dakle, izvođenje tragedija и komedija bilo je dio jedne šire obredne prakse, „žrtvoprinošenja u riječima“ Dionisu kako ističe Jelena Pilipović. Ista autorka u seriji predavanja „Svet antike“ с правом zaključuje да bi duh starogrčkog pozorišta danas bilo lakše osjetiti на liturgiji nego у modernom teatru.

Na kraju, završćemo onim od čega smo u uvodu dijelom krenuli. Imajući u vidu da su žene slabije posjećivale teatar, te da su muškarci tumačili и ženske uloge, mogao bi se steći utisak da se starogrčko pozorište nije odužilo ženama. Međutim, ništa ne bi bilo pogrešnije od tih navoda. Ako pogledamo različite dramske komade iz toga vremena, vidjećemo da oni obiluju ženskim likovima. Antigona, Ismena, Medeja, Klitemnestra – samo su neke od njih. Tog svojevrsnog paradoksa izgleda su bili svjesni и stari Grci. U svom djelu „Žabe“ zato Aristofan i kaže kroz usta Euripida da je dao svima da govore, i robu, i curi и baki što nas vodi zaključku da je atička tragedija klasičnog perioda bila slobodnija od atinskog društva.

Miloš Popović

DOBRO POZORIŠTE MOŽE MNOGO DA URADI

„Čitanje mora da se podučava i uči, a čitanje drama je naročito zahtjevna disciplina“, smatra Ilija Gajević, mentor polaznika „Praznog prostora“. O tome, ali i o značaju dramske pedagogije, stanju u crnogorskom pozorištu i saradnji sa gimnazijalcima govorio je više u intervjuu za „Korake“.

Koliku važnost ima dramska pedagogija?

– Ona može da ima presudnu važnost za onoga ko odluči da se stvarno bavi njome. Do sada nisam našao na disciplinu od koje možete istovremeno da dobijete toliko vrijednih psihofizičkih vještina i znanja. Da nabrojim neke od njih: fizičku aktivnost (uz aktivno osvjećivanje svog tijela), učenje rada u grupi, ispoljavanje kreativnosti, bolje razumijevanje svojih potreba, misli i osjećanja, osvajanje raznoraznih vrsta sloboda (u misli, govoru, javnom nastupu), neposredan dodir sa umjetnošću i estetskim doživljajem... Sve to ukupno vodi ka individualnom sazrijevanju, što je užasno dinamičan i nepredvidiv proces, koji predstavlja ogroman izazov, ali i krajnji cilj za sve nas koji se bavimo bilo kojom vrstom pedagogije. Ipak, povjerenje u proces koji vodimo i ogromno iskustvo koje u ovom poslu imamo govore nam da uloženi trud ima smisla.

S druge strane, bolje da govorimo o dramskim pedago-gijama. Način na koji radimo u „Praznom prostoru“ rezultat je dugog procesa, preispitivanja, iskustava sa različitim generacijama, a podržan je različitim teorijama i školama. Ni u

„Praznom prostoru“ nećete kod svakog predavača naći na potpuno identičan metod rada; i mi prilagođavamo vježbe i pristup svom senzibilitetu, senzibilitetu grupe, kao i svakoj učenici i učeniku ponaosob.

Koliko pozorište može da utiče na formiranje ličnosti kod mladih?

– Dobro pozorište može mnogo da uradi. Nažalost, u Crnoj Gori dobro pozorište je rijetko, a ono namijenjeno mladima skoro i da ne postoji. Nakon predstava za djecu s kojima se prvo susretнемo, čeka nas ogromna „rupa“, sve dok ne počnemo da odlazimo u jedno od nacionalnih ili gradskih pozorišta. Zbog postojanja te „rupe“, pozorište u Crnoj Gori gubi brojnu publiku, koja jednostavno izgubi naviku i želju za odlaskom u pozorište, ako je do tada uopšte i stekla. Ja sam konkretno imao sreću da su tokom te „rupe“ o kojoj govorim (kraj osnovne i početak srednje škole) Slobodan Milatović i Petar Pejaković opet na kratko vrijeme pokrenuli čuveni FIAT. U periodu 2005–2008. u Podgorici sam mogao da vidim neka od najvećih svjetskih imena u pozorištu (potražite recimo ko je Jan Fabre, Eugenio Barba i Odin teatar ili pogledajte na Jutjubu neki od performansa ruske trupe AKHE). Na današnjem FIAT-u, nažalost, ne postoji taj kvalitet, ali je i dalje to najbolja prilika da se mladi ljudi susretnu sa nečim što se nekad zvalo alternativno pozorište, a danas je pitanje šta to uopšte znači.

Već duži niz godina značajan broj učenika Gimnazije aktivno učestvuje u projektima „Praznog prostora“. Kako biste opisali saradnju sa njima?

– I sam sam bio jedan od njih. Za mene je boravak u „Praznom prostoru“ donio neke od najljepših gimnazijalских trenutaka, prijateljstava, putovanja, čak se i jedan bend izradio iz toga... Ovih godina više radim sa osnovcima, pa ne mogu da govorim o iskustvu saradnje sa srednjoškolcima kao predavač. Ali stalno se oduševljavam posvećenošću, kreativnošću, otvorenosću i ljubavlju koju vidim među tim mladim ljudima. Neki od njih su uspjeli da naprave jako dobre filmove u okviru filmske radionice „Kino kultura“, zatim su volontirali na Festivalu praznog prostora... Znam da im sva ta iskustva mnogo znače. I nisu svi od njih učenice i učenici Gimnazije, ima ih i iz drugih srednjih škola.

Koliko na doživljaj pozorišta utiče klasično obrazovanje koje učenici dobijaju u Gimnaziji?

– Uf, utiče, ali negativno. Ne bih da se nezasluženo nađe prozvan, jer i kad sam sâm učio bilo je profesorica i profesora književnosti koji su tražili neke inovativnije pristupe unutar tog „klasičnog“ obrazovanja. Takođe, znam i da postoje profesorice i profesori koji se trude da mladim ljudima organizuju odlaske u CNP, ali se opet vraćamo na ono s početka – pitanje je koliko ih kvalitetno pozorište tamo čeka. Moje iskustvo sa nastavom i obrazovanjem u Gimnaziji je uglavnom negativno. Recimo, imao sam razvijenu čitalačku naviku još kao mali, a sjećam se da sam tokom Gimnazije morao svim silama da se trudim da je zadržim, jer mi obavezna lektira i časovi nisu budili preveliko zanimanje ni prema čitanju ni prema drugim formama umjetnosti. Srećom, imao sam drugih izvora znanja. Znam da su nakon posljednje reforme profesori dobili odriješenje ruke u vezi sa izborom lektire, uvezivanjem umjetničkih djela, epoha i slično. Ne znam da li je to zaista i uticalo na neke od njih da traže novi pristup.

Koliko učenicima Gimnazije u razumijevanju pozorišnih predstava pomažu pročitana djela poput „Antigone“, „Žaba“, „Hamleta“, „Revizora“ i „Ujka Vanje“?

– Mislim da ne pomažu mnogo. Opće, i tu je ogromna odgovornost na profesoru. Čitanje mora da se podučava i uči, a čitanje drama je naročito zahtjevna disciplina. Funkcija lirike i epike se hiljadama godina nije mnogo promijenila. Epika priča priču, lirika budi asocijacije i osjećanja. Nije previše komplikovano naučiti da ih čitamo. Ok, doživljaj lirike zavisi i od unutrašnjeg senzibiliteta, ali i to se da izgraditi. Međutim, kad govorimo o dramama, stvari su mnogo kompleksnije. Tu moramo da razmišljamo o cijelom društvenom kontekstu koji taj tekst nosi – zašto pozorište uopšte postoji, koji značaj nosi u kom društvenom i istorijskom trenutku, šta zatim taj tekst znači bez konteksta, odnosno predstave... Mnogo je tu pitanja. A drama je kao tekst vrlo štura u svojim odgovorima. Za prijemni ispit iz pozorišne režije bilo je potrebno da napišem eksplikaciju pozorišne drame. To otprilike znači da osmislim kako bi izgledala predstava koju režiram po određenoj drami. Kao pripremu za tu eksplikaciju, profesor Petar Pejaković mi je dao zadatak da odredim temu Čehovljeve drame „Ujka Vanja“. I ta tema ne smije biti onakva kako je često određujemo na časovima književnosti: ljubav, smrt, porodični odnosi... To su uopšteni pojmovi. Moramo konkretno, o čemu je ta drama? Tad sam proveo par nedjelja čitajući „Ujka Vanju“ i razmišljajući o tome. I dalje pojma nemam. Srećom sam brzo napustio studije režije. Ovo sam ispričao jer mislim da ovim pitanjem otvaraš neki dublji problem koji nikо individualno ne može da riješi, ni profesor, ni škola, ni pozorište, ni ministarstvo... Da bismo razvili bolju pozorišnu publiku, svi koji se na bilo koji način bave kulturom i prosvjetom moraju da se uključe u taj proces. To je jedna od stvari oko koje se svi u „Praznom prostoru“ apsolutno slažemo, jer posmatramo to sa neke granične tačke, van svih institucija, a opet iz epicentra ovog problema. I zaista brinemo za budućnost.

Dara Stojanović, I-G

MAGIJA POKRETNIH SLIKA

Klub ljubitelja filma osnovan je školske 2016/17. godine, kada je i počeo s radom. Sada je jedan od rijetkih istražnih klubova i sekcija u Gimnaziji koji ima svoje sastanke svake sedmice. Sadašnji koordinatori su Anđela Mušikić i Tea Mandić, uz podršku bivšeg koordinatora Veljka Keljanovića. Njihov mentor je profesorica Ivana Vujović. Novi koordinatori se biraju nakon što prethodni završe svoje školovanje u Gimnaziji, a na mjesto koordinatora možete da dođete ako redovno dolazite na projekcije.

Filmovi se puštaju u prostoriji Omladinskog kluba Gimnazije – svakog četvrtka s početkom u 17 časova. Filmove biraju koordinatori ili se određuju u dogovoru sa članovima Kluba. Prikazuju se različiti žanrovi, od trilera i komedija do art i noar filmova. Mnogi režiseri postali su dio našeg kluba: od Tarkovskog, Bergmana, Kiješovskog, Felinija, pa sve do našeg Živka Nikolića.

Ako ste zainteresovani da im se pridružite u ovom školskom bioskopu, možete da pratite instagram stranicu @klub_filma gdje objavljaju najave za filmove. Repertoar Kluba može se vidjeti i na video-bimu u holu Škole.

Najgledaniji filmovi po mišljenju učenika Gimnazije:

Preparačke priče (Pulp Fiction), Međuzvjezdani (Interstellar), Sedam (Seven), Borilački klub (Fight Club), Spajdermen: bez povratka kući (Spiderman: No Way Home), Male žene (Little Women), Leon profesionalac (Leon, the professional), Gospodar prstenova (The Lord Of Rings), Društvo mrtvih pjesnika (Dead poets society), Nož u leđa (Knives out), Ratatui (Ratatouille), Bjekstvo iz Šošenka (The Shawshank Redemption), Život je lijep (La vita e bella), Dječak u prugastoj pidžami (The Boy in the Striped Pajamas), Lice s ožiljkom (Scarface) Pretpara, Ne gledaj gore (Don't Look Up), Ćavolji advokat (The Devil's Advocate), Gordost i predrasuda (Pride and Prejudice), Mama Mia (Mamma Mia), Gospodin i gospođa Smit (Mr. and Mrs. Smith), Efekat leptira (The Butterfly effect), Plutajući (Adrift), Oušnovih 8 (Ocean's 8), Kradljivica knjiga (The Book Thief), 500 dana ljeta (500 Days of Summer)

Film Dane Budisavljević postao dio školskog programa

Dnevnik Diane Budisavljević dobio je saglasnost Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske za uključivanje u nastavni kurikulum. Ministarstvo je odobrilo i stručno izrađenu metodičku pripremu nastavne jedinice „Dnevnik Diane Budisavljević i period Drugog svjetskog rata u Hrvatskoj” s jasno određenim vaspitno-obrazovnim ishodima.

ДНЕВНИК

ШТА СЕ РАДИЛО НА Ч

Датум и дан	1 час	2 час	3 час	4 час
20. 15 Понедељак	Бригада Преподавач: Пожарни сигнализација и вентилација школске зграде Административни	Логистика Школска бокалска школске зграде	Буџетирање Снага снага школске зграде	Информације Руски јез. Как користити как садеци Бољи резултати
21. 15 Уторак	Макетирање Противаварне мерови из школске зграде и музичке зграде	Географија Човекова школска и школски зграде	Франц. јез. Ликсни ати- ка падоби	Руски јез. Как користити как садеци Бољи резултати
22. 15 Среда	Франц. јез. Биологија Задатак	Информације Листа просен- них бакови и школски зграде	Франц. јез. Макета	Географије Биологија школски зграде
23. 15 Четвртак	Географија Географија Јапан	Руски јез. Как користити как садеци Бољи резултати	Франц. јез. Ученици и који јесу	Географија Задатак школски зграде
24. 15 Петак	Франц. јез. дејвион де ла сингуло- ар	Физика Учитељка предмета о школским зградама школске зграде школске зграде	Географије школске зграде	Логистика школске зграде
25. 15 Субота	Кешарифа Празници и споменици школске зграде	Руски јез. Франц. јез.	Франц. јез. Ликсни ати- ка падоби	Макетирање школске зграде

Sjećanje na crnogorski film za koji je scenario potpisao slavni pisac

PEKIĆEV „DAN ĆETRNAESTI”

U Jugoslaviji, za dugogodišnje političke zatvorenike, pa i jako mlade ljudi među njima, nije bilo lako pronaći posao. A Pekić nije znao da radi bilo što – osim da piše. Tako je, na adresu Lovćen filma, crnogorskog studija, na konkurs poslao fragment već pripremljenog scenarija.

Razbijamo mitove i gazimo neistine: prva bi bila ono što mnogi izgovaraju, da je jedina konekcija velikog pisca Borislava Pekića sa Crnom Gorom to što je rođen u Podgorici. Eventualno i jedna porodična, stara očeva kuća u Šavniku.

Druga neistina o Pekiću bila bi to, da je proslavljen i ostvaren isključivo kao pisac. Svima od kojih bi čuli takvo nešto, odgovorite na primjer: mladi Pekić je pisao scenario za prvi jugoslovenski film na čuvenom Kanskom festivalu. A taj film, prvi sa kojim je Jugoslavija zakoračila na sunčanu kansku pozornicu – bio je crnogorsko ostvarenje!

„Dan četrnaesti“ (1960) sjajno je ostvarenje Pekićevog školskog druga, sjajnog režisera čak 43 filma, Cetinjanina Zdravka Velimirovića. A prije njihovog filmskog susreta i saradnje, moralo se desiti – da mladi Pekić završi u zatvoru. Borislav je bio maloljetan kada je, u prvim godinama nakon Drugog svjetskog rata, zbog učešća u jednom pokretu demokratske omladine u Beogradu i protesta protiv komunista, završio iza rešetaka. Prvobitno, na prijekom суду, osuđen na čak 15 godina robije! Pomilovan je nakon pet i po godina, iz zatvora izašao 1953. I te godine su za njega bile suštinski formativne – tako je rastao i buntovnik i oblikovao se budući veliki pisac...

Naravno da u Jugoslaviji, za dugogodišnje političke zatvorenike, pa i jako mlade ljudi među njima, nije bilo lako pronaći posao. A Pekić nije znao da radi bilo što – osim da piše. Tako je, na adresu Lovćen filma, crnogorskog studija, na konkurs poslao fragment već pripremljenog scenarija. Velimirović se iz Pariza, sa diplomom Visoke filmske škole, u domovinu vratio 1957. godine – a sudska im je otprilike tada namiještala ključni susret.

Naš pisac Radoslav Rotković, tada angažovan u Lovćen filmu, Pekića sa intervjuja za posao pamti kao stidljivog mladića. Bora je bio pošten i odmah rekao: „Ne znam trebam li vama,

svi znate da sam bio u zatvoru...“ Srećom, jedini kriterijum bio je – da zna dobro da piše. A tu je bio već ekstra klasa.

„Dan četrnaesti“ očigledno je jedna lična priča. Četvorica zatvorenika dobijaju, u programu rehabilitacije, šansu da 14 dana provedu na slobodi. Veći dio tog vremena im prođe u pukom navikavanju na to da su vani. A posljednji dani, naravno, donose veliku moralnu dilemu – da li uopšte da se u zatvor vratre...

Pekić je već tada pokazivao da je sjajan autor – jer je uspijevao da društvenu kritiku provuče i spakuje tako, da ni najstroži cenzori nemaju obraza da mu bilo što tu zamjere ili zabrane.

U bitnom momentu filma, jedan od junaka izgovara ključne rečenice: „Kad čovek oduva kaznu, sasvim mu je svejedno da li je kriv ili nevin... A ako je nevin? E to je drugo, bar mu je čista savest“... I otprilike tu je jasno, koliko je „Dan četrnaesti“ Lovćen filma bio ličan projekat za Borislava Pekića.

A cenzura... Pa, nije se moglo bez nje – scenarista filma je potpisao kao Borislav Petrović. Bora je za tu priliku uzeo mafino prezime, čisto da se osigura da bilo ko ne bude pravio problem Velimiroviću ili producentima Lovćen filma. Zaslugom naše kinoteke, film koji je na Kanski festival stigao 1961. sada je kompletno dostupan na Jutjubu. A i sam poster je dovoljan da nagovijesti, kakve je sve konekcije sa Crnom Gorom imao Borislav Pekić.

Stojan Stamenić, novinar

MUZIKA ĆE NAM REĆI SVE

Književnosti, kao ni slikarstvu, nije data mogućnost da jedan mitski junak pomoću njih izvede svoju dragu iz podzemnog svijeta. Privilegija je pripala isključivo muzici, i već po tome što je dobila takvu poziciju u jednom mitu, ona se predstavila kao sama srž čovjeka, nešto što je „s životom skopčano“. Suštinsku vezu čovjeka i muzike ili muzike i života na svoj način pokušavaju da dosegnu i učenici na časovima iz predmeta muzička umjetnost. Profesorica Darija Šćepanović govoreći o putevima kojima učenici prolaze ka tom cilju primjećuje da đaci Gimnazije slušaju, kao i većina mladih, trenutno popularne muzičke žanrove, s tim da ozbiljna muzika ne zauzima visoko mjesto. Jedan dio đaka, na njeno veliko zadovoljstvo, zna da prepozna kvalitetnu muziku koja je spoj dobrog teksta i kvalitetnog muzičkog aranžmana. Budući da ozbiljna (klasična) muzika nije njihov prvi izbor u svakodnevnom slušanju, mnogi od njih se tek u školi upoznaju s ovom muzičkom vrstom. Profesorica Šćepanović smatra da klasična muzika svojom ljestvom i izražajnošću uvijek izaziva pozitivne reakcije slušalaca i da biva prepoznata kod odabranih: u ovom slučaju kod đaka naše škole, što je posebno raduje.

Šta se sluša u Gimnaziji?

– Prljavo kazalište, Oliver Dragojević, Masimo Savić, Partibrejkersi, EKV, Elitni odredi, Toše Proeski, Bajaga, Who See, Galija, Željko Joksimović, Dino Dvornik, Đorđe Balašević, Dženan Lončarević, Džejla Ramović, Saša Matić, Toma Zdravković, Saša Kovačević.

– The Rolling Stones, Eminem, Billi Elish, Lana del Rey, Ed Sheeran, Led Zeppelin, Pink Floyd, The Beatles, Queen, Ariana Grande, Whitney Houston, Adele, Jennifer Lopez, Rihanna, Shakira, The Weeknd, Travis Scott, Juice Wrld, The Cure, Pixies.

„DanilovGradation 2“

U maju 2021. godine u novoizgrađenom filmskom studiju „Dragutinović“ u Bandićima održano je drugo takmičenje rock bendova crnogorskih gimnazija „DanilovGradation 2“ uz podršku Opštine Danilovgrad, Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta i studija „Dragutinović“.

Naši gimnazijalci osvojili su drugo mjesto, a bend su činili Nikolina Radusinović, Matija Đurović, Miloš Đurović, Vuk Vukčević i Aleksa Milovanović, uz pratnju profesorice Darije Šćepanović. Zbog pandemije korona izvodile su se samo autorske numere pa je naš bend nastupao sa pjesmom „Pogledaj me“ čiji je autor Matija Đurović.

Upoznavanje sa djecom iz ostalih gimnazija širom CG i sklapanje novih prijateljstava dalo je posebnu draž događaju. Članovi našeg benda istakli su da je bilo vrlo zabavno, te da tremu nijesu imala ni u jednom trenutku, čak ni kada

su se našli pred žirijem čemu je doprinijela upravo i prijatna atmosfera na samom takmičenju.

Nadmetanja kao što je ovo dobra su prilika da mladi ljudi pokažu šta znaju kada je u pitanju muzika, posebno za one koji u budućnosti žele da idu tim putem.

Nikolina Radusinović

Bob Dilan – tvorac nove mitologije

„Duhovno mlađi od Murakamija, a iskusniji i mudriji od Filipa Rota, on je u tom društvu u kome ga sve češće spominju jedan od retkih kome ta nagrada ne bi značila baš ništa – s njom ili bez nje, Dilan ne može postati veći nego što jeste. A ni manji: on je samo čovek koji piše pesme, tek nešto duže od pola veka.“

Piše ih, međutim, i peva na takav način da ga je i dalje, čak i više nego ranije, nemoguće oponašati. Samo on ume da onaj krkljavi starački glas, koji na njegovim koncertima tako iritira ljude željne dobrog provoda, na ploči pretvoriti u tihu, moćnu proročansku grmljavinu koja nepogrešivo budi jezu i nekakav atavistički strah; samo on ume da od dva akorda napravi himnu; i samo on ume da svojim stihovima, čak i onda kad peva o naoko sasvim običnim stvarima, dotakne suštinu kolektivnog nesvesnog. Raskošna nadrealistička metaforičnost njegovih ranih pesama tokom decenija se iskristalisala do elegantnog minimalizma, bespoštedno svedenog na arhetipske slike i predstave. I to ne na gotove, preuzete slike i predstave: Dilan ne koristi unapred zadatu mitologiju, američku ili bilo koju drugu – poput svih istinskih velikih umetnika, on mitologiju uvek iznova stvara.“

Odlomak iz knjige „Doba heroja“ Zorana Paunovića

MOCART

...Kaže se, sahranjen je u opštoj jami bećkog groblja. Ali se to ne zna sigurno. U Zalcburgu, u Mocarteumu, ima gravira pogreba Mocartova: sirotinjska kola, kljuse, samo pas za kolima. Ne verujte u to: ni pas nije išao. Bila je užasna zima te godine, a Mocart nije spremao sebi paradan pogreb. Uvek je komponovao, uvek bio odsutan iz ovog života, pa tako umro, tako i sahranjen. Mesto života, evo jedna jasna računska tablica muzike Mocartove: blizu hiljadu opusa, dakle blizu hiljadu numera iz njegova muzičkog života, na svega dvadesetak numera iz njegova čovečanskog života. Jednu od tih numera čovečanskog života čini Mocartova prepiska. To je hrpa površnih, šaljivih, brbljivih, pa i luckastih improvizacija, većinom sestri upravljenih. Improvizacije nekoga koji nekuda dalje žuri, nešto drugo smišlja, i na polasku je umiljat, razgovoran, pun viceva, ali žuri, zbogom, muzika ga zove. I zato, ako hoćete da znate ko je bio Mocart, ne tražite biografiju, ne čitajte prepisku, nego pročitajte, recimo, delo Šest Mocartovih kvarteta, posvećenih Hajdnu. Ne raspitujte o Konstanci, jer ona nije činila Mocartovu muziku. Nemojte misliti da ste nešto saznali, ako slučajno sazname da je Mocart imao sina, i da je taj sin imao nešto kao neku ideju da pokuša biti kompozitor, jer nije postao kompozitor; nije nastavio Mocarta.

Je li sve to, ili išta od tog, život, testo života? I zato, verujte, nije Mocarta ubio ovaj život, ni sirotinja ni glad. Mocart je sagoreo u umetničkom vrenju i stvaranju. Geniji gore i sago-revaju! Znate kako glase Nićeovi divni stihovi: „Što taknem, to zaplamti, što za sobom ostavim, to je pepeo“. Mocart prema svome geniju i prirodi, morao bi reći: „Što taknem, zazvuči, što za sobom ostavim, simfonija je“. Kako da živi duže od 36 godina, kako da ne sagori, kad je svoju harmonijsku vasionu počeo stvarati od šeste svoje godine! Ne zaboravite onih hiljadu opusa! I u njima apsolutno sve rodove muzičkog stvaranja, totalnu muziku! To je bilo jedared u muzičkom svetu, i ne više! Imao je u neku ruku pravo blaženi car Josif kad je nad jednom Mocartovom partiturom rekao: „SUVIŠE mnogo nota“. Da, izviralo je to iz Mocarta kao gorski ključ, od muzike demona do muzike lutaka, pesma, ples, gluma, osećaj, fantazija, psihologija.

Rekosmo: psihologija. Od Mocarta slušaoci obično očekuju poznate čipke i pene, trile i kadence, jedno fino andante, i onda opet žubor radosti, i čak vrstu površnosti. Pre svega, Mocart nije opisan, nije deskriptivan. Njega ne inspirišu zlatne ribe, mesečina kroz lišće. Nije mu glavna inspiracija od života u cveću, od ptica, oblaka i oluja. Njega inspirišu pokreti duše, intervali tih pokreta. Otkuda bi inače već od rane mladosti imao žarku želju da za pozorište piše muziku. I otkuda bi inače mogao dati, u tri svoje opere, tri potpuno različite obrade dušinskih pokreta: u „Figarovoj že-

nidi“ intervali duše građanske; u „Čarobnoj fruli“ intervali fantastičnog; u „Don Žuanu“ intervali tamno mističkih opredeljenja. Mnogo je psiholoških kvaliteta trebalo za obradu ličnosti koje je Mocart iz literature uvodio u opere. Španski tekst o „Don Huanu“ ističe jednog pustog ženskaroša. Mocartov Don Đovani nije samo aristokratski razvratnik, nego je i demonska ličnost u kojoj ima vasionskih snaga. Setite se čudesnog d-moll akorda, prvog u uvertiri „Don Žuan“. Oseća čovek namah sve što ide: nešto strahovito; oseća celu sadržinu i psihologiju opere u nekoliko muzičkih elemenata. U jednom akordu, kao u eksplozivu, sabijena je sva potencija za jake dramske akcente. A što se taj užasno napeti luk na kraju opere odmori u D-dur akordu, sve se razvedri – dokaz je opet za nagon velikog psihologa; posle prevrata, nasilja, greha, ima da dođe etika mira i vedrine. Sličnu preradu karaktera izvršio je Mocart u „Figarovoj ženidbi“. Grofica, sasvim je nešto drugo kod Mocarta nego kod Bomaršea, pisca književnog dela. Iz grofičine duše izvadio je Mocart arije oštro psihološke, skoro kao suha, nepevana reč. Zatim, sve što je politički satirično kod Bomaršea, dakle nepoetsko i usko lokalno, kod Mocarta je postalo opštečovečansko, uskipteli život umetničke kategorije.

Preuzeto iz knjige „Ogledi i zapisi“ Isidore Sekulić

GEJMIFIKACIJA OBRAZOVANJA

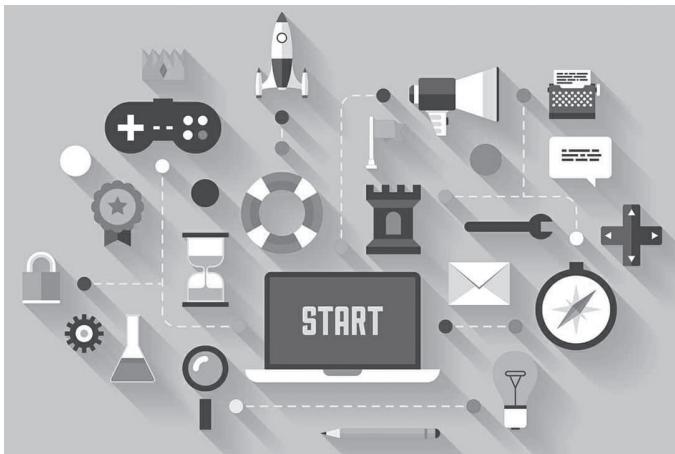
U tipiku iz Telemske opatije, čitamo u Rableovom djelu „Gargantua i Pantagruel“, bilo je zapisano samo jedno pravilo koje su poštivali svi njeni žitelji: „Čini što ti se ushte“. Ovakav zahtjev značio je poziv na slobodu djelanja i stvaranje jednog svijeta, fiktivnog, bitno drugačijeg od onoga u kom smo do tada prebivali. Tako ustrojen svijet već je svojim velikim dijelom zagazio u područje igre. U svakodnevnom mišljenju igru obično ograničavamo na svferu dječje razbribrige, ali ona je mnogo više od toga. Igra je pohranjena u temelje kulture i čovjeka kao bića. U svojoj glasovitoj knjizi „Homo ludens“, Johan Hojzinka proširuje čak i tako postavljeno polje domaćaja igre. Analizirajući primjere životinjske igre, on zaključuje da je igra prethodila kulturi i da je postojala i onda kada čovjek nije bio svjestan sebe i svijeta koji ga okružuje. Osvrćući se na navedenu knjigu, Rože Kajoa u djelu „Igre i ljudi“ navodi nekoliko formalnih obilježja igre: slobodu, izdvojenost, neizvjesnost, neproduktivnost, propisanost, fiktivnost. Pominjanje ovih formalnih obilježja imalo je za cilj da nas ponovo vrati na ono od čega smo krenuli – slobodu. Ako je u biti svake igre da njeni učesnici dobrovoljno učestvuju, onda se postavlja pitanje koliko je ona moguća u vaspitno-obrazovnom procesu u školama. Kako spojiti činjenicu da je to proces koji nadilazi i profesore i učenike, da ima svoja

pravila, da podrazumijeva i slobodu i odgovornost sa igrom koje bez slobode nema. I na kraju, ako je osobina svakog pristojnog teksta da se, kako kaže Rajner Fridrih, dekonstruiše, onda u nastavku donosimo, u odnosu na uvod drugačije postavljenu priču, o mogućnosti gejmifikacije obrazovanja.

Virtuelna realnost započela je svoju invaziju na stvarnost. U skladu sa tim nije teško primjetiti da različiti elementi video-igara polako pronalaze svoju upotrebu u mnogim sferama života: marketingu, biznisu, finansijama, zdravlju... Bodovni sistemi, izazovi, značke, nivoi, rang-liste neki su od elemenata kojima se služimo kako bismo motivisali korisnike da odrade željene radnje (npr. kupe neki proizvod ili više vježbaju). Kada primjetimo ove elemente, lako možemo definisati šta je gejmifikacija. Ovaj termin prvi put upotrijebili su programer Nik Peling i Gejb Ziherman. Pod njim se obično podrazumijeva proces upotrebe elemenata video-igrice i njihovih tehnika dizajna u kontekstu koji je van njih samih, tj. u aktivnostima koje nisu igrice, kako bi korisnik izvršio zadatu radnju.

Jedno od područja života u kom je gejmifikacija prisutna svakako je obrazovanje. U školama se već koriste neki oblici gejmifikacije: bodovi koji kasnije postaju značke,

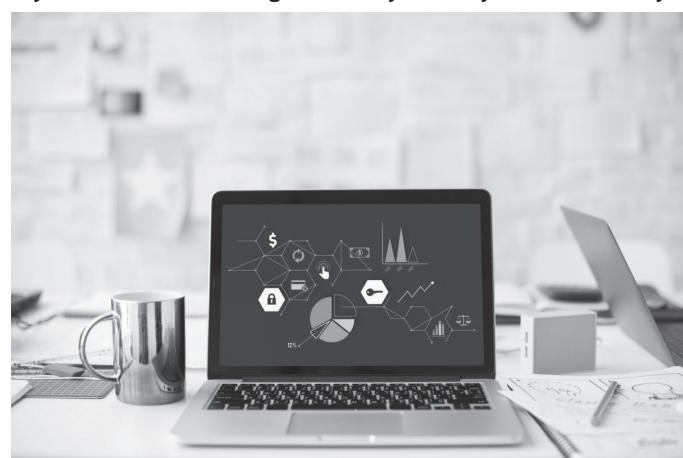

odnosno bodovi na testu koji formiraju ocjenu. Učenik sakuplja značke kako bi prešao na sljedeći nivo, tj. razred. Iako već postoje elementi video-igrica u nastavi, to nije uklonilo probleme koji se javljaju tokom toga procesa – nedostatak pažnje i manjak angažovanosti učenika u nastavi. Česti su časovi tokom kojih se čuje samo glas predavača što dovodi do svođenja interakcije između nastavnika i učenika na minimum. Moderna tehnologija donijela je mnogo benefitova za nastavu, ali je počela i da ometa pažnju učenika tokom učenja. Takođe, učinila je proces dolaženja do informacija mnogo kraćim pa su učenici često u iskušenju da biraju između „instant rješenja“ i postupnog dolaženja do zaključaka. Kada ovo uzmemo u obzir, jasno je zašto učenici sve češće većinu vremena tokom nastave provode gledajući u časovnik. Jedna od ideja za prevazilaženje ovih problema jeste i dodatna gejmifikacija obrazovanja.

Kako bi izgledao obrazovni sistem koji konstantno drži pažnju učenicima i pruža jednake šanse svima da nauče? Godine 1985. dobili smo odgovor na ovo pitanje. Tada dolazi do prve upotrebe gejmifikacije u edukativnim uslovima. Video-igrica „Where in the World is Carmen San Diego?“ stiče veliki uspjeh kod adolescenata iako je njena svrha ono što oni najmanje vole – učenje. Dok su tražili zlikovce, oni su pasivno usvajali znanja iz raznih oblasti geografije i istorije. Četrdeset godina kasnije i učenici se koriste „Khan akademijom“. Ova neprofitna organizacija pruža šansu da kroz video-materijale i testove, koje objavljuju na svom sajtu, korisnici nauče željene oblasti iz svih predmeta u školskom sistemu. Danas postoje i raznovrsni softverski alati za gejmifikaciju kao što su: „FilipQuiz“, „Ribbon Hero“, „ClassDojo“ itd.

Kako bi izgledalo gejmifikovano obrazovanje još bolje ćemo vidjeti ako sagledamo djelove gejmifikacije. Tri glavna dijela gejmifikacije su mehanika, dinamika i komponente. Dinamika podrazumijeva najapstraktniji dio. Korisnik nije u mogućnosti da dođe u direktni kontakt sa njom, ali osjeća njene posljedice. Nju čine pravila, emocije, narativ, napredak i međusobne veze. Sve ove stavke su bitne kako ne bi došlo do grešaka pri kojima bi se program prekinuo zbog nedovoljnih informacija ili nedefinisanosti. Mehanika pokreće korisnika i neophodna je za dalji nastavak. Izazovi, šansa, takmičenja, sarađivanje, povratna informacija, nagrade, transakcije, red, resursi, cilj. U želji da program ne bude monoton, moramo uvesti elemente

mehanike, koji neće dozvoliti korisniku da se navikne na već postojeće radnje. Uvođenje izazova, takmičenja i šanse doprinosi osećaju neizvjesnosti. Nalaže se pitanje šta dalje. Komponente su dio sa kojim se korisnik direktno susreće – značke, misije, timovi, poeni, nivoi, rang-liste, otključavanje novih sadržaja, finalna borba, društveni grafici. Kao što je prethodno objašnjeno, neke od komponenata već su u upotrebi u edukaciji. Za neke pojmove, dovoljno je promijeniti ime kako bi se poboljšala angažovanost učenika. Timovi mogu biti viteški odredi, a grupni rad postaje misija. Nakon svake uspješno izvršene misije, učenici bi dobili određeni broj poena koji su zaslužni za prelazak nivoa, poboljšanja mesta učenika na rang listi i otključavanja novih sadržaja.

Prednost gejmifikovanog obrazovanja jeste u tome što su učenici više motivisani nego u klasičnoj nastavi. Već na osnovu jednog kratkog ogleda možemo uočiti koliki igra ima potencijal za motivaciju. Ako bi testovi bili koncipirani kao kviz sa televizije, a pitanja kreativna sve bi bilo drugačije. Zamislite samo pitanje: „Kojom brzinom mora Kapetan Amerika da leti kako bi spasao damu koja pada sa zgrade visine 6 m, ako se on nalazi na drugom kraju ulice udaljene 2 m?“, zvuči zabavnije nego „Izračunati brzinu...“ Mogućnosti video-igara u ovom smislu su neograničene. Takođe, učenje kroz video-igre je dobro zbog toga što ujedinjuje različite metode učenja: auditivni, kinestetički, vizuelni, te čitanje i pisanje. Same igrice, već po svojoj prirodi, ujedinjuju ta područja. Kada instaliramo novu igricu i želimo da je igramo, obavezno je da prođemo kroz tutorijal. Njime se objašnjavaju cilj, rad i funkcije igrice korak po korak. Najčešće se na desnoj ili lijevoj strani nalazi napisana radnja koju moramo obaviti, prisutan je lik u igrići koji nam glasovno i vizuelno prikazuje tu radnju, i na kraju mi je moramo odraditi sami. Naše je samo da to iskoristimo na pravi način.

Na kraju, već i na osnovu ovog kratkog uvida u neke prednosti gejmifikacije možemo reći da će on zasigurno biti dio obrazovne prakse svakog učenika u narednim godinama. Ukoliko uspijemo da motivaciju i energiju koju učenici imaju prema video-igricama usmjerimo ka učenju, oni će moći da budu pobjednici svoje igrice zvane život.

**Jana Vuković, IV-O
Uvod: Miloš Popović**

DA LI SU HIRURŠKE INTERVENCIJE ZAISTA NEOPHODNE?

Želja da se dođe do što boljeg fizičkog izgleda danas često podrazumijeva i određene hirurške intervencije. Ova pojava postaje sve izraženija kod mladih ljudi. Šta mlade navodi da se odluče na takav korak, koliko u tome ima uticaja društvo, da li su same procedure bezbjedne, i ko treba da ih izvodi – o svemu tome razgovaramo sa plastičnim hirurgom Aleksandrom Božović-Čelebić i psihologom Marijom Gošović.

Hirurg Aleksandra Božović-Čelebić govoreći o ovim pojavama u savremenom društvu na početku ističe da su zahtjevi za estetskim intervencijama najčešće opravdani.

– Najčešće su zahtjevi za estetskim procedurama opravdani i imaju za cilj korekciju veoma izraženih fizičkih nedostataka, koji su stalan izvor poljuljanog samopouzdanja ili nezadovoljstva individue. Činjenica da živimo u vremenu koje nosi brže i brojne promjene, dinamiku u svim segmentima života, stavlja pred ljude, naročito mlade ljude, brojne izazove, od kojih je jedan upravo i ovaj, mogućnost promjena na svom tijelu i pojavnog identitetu. Zahvaljujući napretku nauke i tehnologije i osavremenjavanju hirurških tehnika, danas se ove procedure izvode veoma bezbjedno, a interesovanje za njih je sve veće.

Čime se vode mlađi prilikom odabira estetskih intervencija?

– Danas, više nego ranije, postoje trendovi u estetskom izrazu individue, pa u tom smislu i zahtjevi za određenim estetskim procedurama. Mlađi uzrast, koji

svakako podrazumijeva punoljetstvo, rukovodi se trenutnim trendovima i onim što je danas popularno na društvenim mrežama. Na drugoj strani su pacijentkinje koje žele isključivo prirodan rezultat, koji će prijati i oku najzahtjevnijeg posmatrača. „Barbie nos“ i slični zahtjevi vode komercijalizaciji plastične hirurgije i udaljavanju od njene umjetničke suštine.

Da li postoje određeni rizici tokom izvođenja ovakvih procedura?

– Svaka procedura nosi određene rizike, koji su svedeni na minimum kada intervenciju izvodi dovoljno stručno i iskusno lice, u adekvatnim uslovima. Ukoliko i dođe do određenih komplikacija, samo osoba sa adekvatnim znanjem i iskustvom može ih uspješno riješiti.

Estetska hirurgija nekad nudi privremena rješenja. Koliko su mlađi svjesni nedostataka estetskih intervencija?

– Osim hirurških procedura, nehirurške estetske procedure su sve popularnije. No, pacijenti koji im se podvrgavaju često su zloupotrijebljeni od strane nestručnih i priučenih osoba, koje često nijesu ljekari, a kamoli hirurzi. Niža cijena procedure, prezentovanje diploma i sertifikata sa kratkoročnih seminara i edukacija, bombardovanje marketinškim materijalom, od strane lica sa nedovoljno iskustva u ovoj oblasti, iako opasno, može se učiniti privlačno potencijalnom pacijentu. Pretjerivanje sa korekcijama

Aleksandra Božović-Čelebić

Marija Gošović

i nestručan tretman, daju neprirodan i deformisan izgled, koji je, sa pravom, podložan kritici.

Ukoliko se odluče za intervenciju, kako po vašem mišljenju mladi treba da biraju pravu osobu za to?

– Sve estetske hirurške procedure izvodi isključivo specijalista plastične hirurgije. Nehirurške korekcije, upotrebom različitih injekcija, najsigurnije i najadekvatnije izvodi, takođe, specijalista plastične hirurgije, jer je to u domenu njegove petogodišnje specijalizacije. Imate jedno tijelo, potražite doktora kojem možete vjerovati.

Psiholog Marija Gošović govoreći iz ugla svoje struke napominje da se mladima u periodu adolescencije javlja ideja da intervenišu na svom izgledu jer su oni tada u vrlo osjetljivoj životnoj dobi.

– Adolescencija je specifično razdoblje u kojem se događaju brojne promjene, dijete sazrijeva i postupno prelazi u odraslu dob. To je period života koji mladog čovjeka stavlja pred veoma važne izazove i nameće određene zadatke čije prevladavanje će imati dalekosežne uticaje na dalji rast i razvoj pojedinca. Mladi su u tom periodu najviše zaokupljeni razmišljanjima o izgledu, ponašanju i svojim osobinama. Jedan broj mladih, s jedne strane, sklon je izgrađivanju loše slike o sebi, jer u vrlo napregnutom periodu sazrijevanja ne uspijeva da uoči svoje pozitivne osobine kojih nesumnjivo ima. Drugi, pak, jednostavno

imaju previsoka očekivanja te za cilj postavljaju savršenstvo, što na kraju vrlo često rezultira niskim stepenom samopoštovanja i gubitkom samopouzdanja. Pronaći psihološki balans u ovom periodu formiranja ličnosti vrlo je zahtjevan izazov za adolescente. Upravo zbog toga mladi ljudi u ovom dobu vrlo često donose odluke o mijenjanju svog izgleda, iako bi takve odluke u nekom zrelijem dobu bile doživljene kao pogrešne.

Čime se vode mladi prilikom odabira estetskih intervencija?

– Danas se mladi vode trendovima koje im nameću mediji – društvene mreže, rijaliti zvijezde, influenseri. Adolescenti su nažalost previše prisutni na društvenim mrežama i upravo se tim putem ugledaju na svoje slavne uzore, te ih idealizuju. Vrlo često čak retuširaju fotografije koje objavljuju, kako bi izgledali savršeno iz ubjedjenja da će tako biti prihvaćeniji. Nažalost, najčešće su duboko u sebi nezadovoljni i zbog toga ulazu toliko vremena i truda da prikažu sebe na što bolji i ljepši način.

Koliko su estetske intervencije posljedica nužnosti, a koliko su odraz društvenih trendova?

– Estetske intervencije su nužnost samo ako postoje urođeni ili stečeni deformiteti i samo u tom smislu su psihološki opravdani. Osim toga, odluke o estetskim intervencijama donijete u adolescentskom dobu nikako nisu opravdane jer mlade osobe još uvijek nisu formirane kao ličnosti i u turbulentnom procesu odrastanja nisu u stanju da donose razumne odluke.

Kakva je uloga psihologa u izgradnji samopouzdanja i prihvatanju prirodnog izgleda?

– Samopouzdanje je osjećanje emocionalne sigurnosti koje proističe iz vjere u sebe, vjere u moć istrajavanja u nečemu, uspješnog završavanja nekog projekta ili zadatka itd. Tokom individualnog razvoja dolazi do jačanja samopouzdanja. Ukoliko imamo samopouzdanje i vjeru u sebe, krase nas optimizam, izdrižljivost, ambicija, nezavisnost, tolerancija, sposobnost rješavanja problema... S druge strane, kada smo nesigurni, bez samopouzdanja i svijesti o sebi kao dovoljno dobrim i lijepim osobama, naša slika o nama samima biva lako poljuljana mišljenjem i komentariima drugih. Uloga psihologa je upravo ta da mlađem čovjeku pokuša da vrati vjeru u sebe, da istakne njegove kvalitete i vrline u odnosu na sve potencijalne mane i nedostatke. On treba da isključivo afirmacijom, pozitivnim stavom, veličanjem prirodnog izgleda i prirodom datih ljepota koje svi posjedujemo, pomogne mlađem čovjeku da se najprije formira kao ličnost koja sluša i voli sebe.

**Sofija Đurović, III-K
Ilustracija: Dunja Đuranović, III-I**

TRI PRIČE

(o medijskoj pismenosti)

UPOZORENJE: Tekst koji je pred vama je u potpunosti inspirisan epizodom serije „Doktor Haus“ pod nazivom „Tri priče“ što je jedna baš zadivljujuća slučajnost s obzirom na to da se i ovaj članak hvali istim nazivom.

Prije nego li počnemo želimo da zamislite da ste trenutno na predavanju i da ono o čemu ćemo govoriti slučate, a ne čitate s lista papira dok uživate u luckasto oslikanoj šoljici kafe u okrilju svog doma. Kako bi svemu tome lakše pristupili najbolje bi bilo da poput En iz „Zelenih Zabata“ pustite mašti na volju. Zamislite da ste u jednoj velikoj sali koja je, kako to obično biva u ovakvim situacijama, okupana suncem. Na tribini su dva predavača. Da bi prizor bio uzbudljiviji, jednog prezentera zamislite s najluđim šalom koji vaš um može da kreira, a drugi je svedeno obučen.

PRVI PREDAVAČ (ona sa šalom): Očigledno ste svjesni zašto ste ovdje i sigurno znate koja je tema našeg predavanja, ali!

(kratko-dug momenat tišine, sve zavisi kako doživljavate koncept prolaska vremena)

DRUGI PREDAVAČ (ona za stolom): Ne zamjerite zbog dramatičnog „ali“ moje kolegine, ona bi ovdje radije izvela neki naučni eksperiment ili kakvu Šekspirovu dramu, ali (a pouzdani izvori kažu da je ovaj put to bilo jedno ugledno i ozbiljno „ali“ sve sa kravatom i aktovkom) smo mi ipak ovdje da vam približimo nešto o medijskoj pismenosti. Nećemo vas zamarati iscrpljujućim uvodom i stoga odmah prelazimo na stvar. Danas ćete čuti tri priče, a o njima ćete sami izvesti zaključke.

PRVA PRIČA

Zvuk kiše je nekako zanemarivo barijeru koju je postavila (njen radio koji možda pušta Tejlor Swift, možda Rollingstone, možda Bajagu, kako god vam više odgovara) i zajedno s muzikom između ostalog putovao i kroz Eustahijevu tubu sve do slijepoočnog režnja njenog mozga (prirodno ovu priču predstavlja **PRVI PREDAVAČ**). No nama je najvažnija listica koju je ova djevojčica donijela iz škole. Na toj listici pisalo je sljedeće:

ŠTA JE MEDIJSKA PISMENOST?

Postoje brojne definicije pojma „medijska pismenost“ i sve one se svode na sposobnost razumijevanja, kritičkog i analitičkog usvajanja medijskih sadržaja, kao i na znanje

vještina kreiranja medijskih poruka. Medije u 21. vijeku ne možemo ignorisati i odbaciti, a ne bi bila greška reći da se pojam pismenosti danas direktno vezuje za pojam medijske pismenosti. Stoga medije treba razumjeti što uključuje pravila po kojima oni funkcionišu, ali i manipulativne tehnike kojima se služe. U nastavku predstavljamo pet ključnih pitanja o porukama koje šalju mediji:

1. Ko je kreirao ovu poruku?
2. Koje su kreativne tehnike, pri kreiranju ove poruke, korištene kako bi privukle tvoju pažnju?
3. Kako bi drugačiji ljudi mogli drugačije da shvate ovu poruku od tebe?
4. Kakve su vrijednosti i načela predstavljeni u ovoj poruci?
5. Zašto je poruka poslata?

PRVI PREDAVAČ: Pitanje za vas! Jer kakvo bi ovo predavanje bilo kada i vi ne biste učestvovali? Kako biste primijenili pitanja koja su spomenuta u priči? Da li biste uopšte pomislili na njih ili biste nastavili da gledate program na televiziji i koristite društvene mreže onako kako to uobičajeno radite? Možda su poruke koje nam približavaju mediji mnogo više vezane za način na koji ih mi razumijemo, nego za ono što one zapravo jesu. Informacija je samo informacija dok joj neko ne prida značenje.

DRUGA PRIČA

PRVI PREDAVAČ: Medijska pismenost danas je važan segment u razvoju mladih. Ona obuhvata vijesti iz političkog, obrazovnog i društvenog života. No, da li su mediji uvijek pouzdani prenosnici informacija saznaćemo kroz primjere.

DRUGI PREDAVAČ: Naime, štampani mediji, televizija, radio i društvene mreže sastavni su dio naše svakodnevice. Oni nas u nakraćem roku obavještavaju o najaktuelnijim događajima s bilo kog područja. Možda ograničavaju naša shvatanja i kreativnost? Mnogo nekih uvjerenja, trendova i prikaza stvarnosti od strane mase koji uopšte ne podstiču pojedinca na različitost.

PRVI PREDAVAČ (sarkastično): Ali zato društvene mreže svakako da podstiću.

DRUGI PREDAVAČ: Naravno, o tome ćemo opširnije.

TREĆA PRIČA

DRUGI PREDAVAČ: Da li ste ikada čuli rečenicu „Kada sam bio u tvojim godinama...“ koja se nastavlja veličanjem vremena mladosti vaših roditelja.

PRVI PREDAVAČ: Svi smo to čuli makar jednom. Majka mi je pričala da je za nju zima predstavljala čitanje Čehovljeve drame u toplini pucketanja blage vatre i svjetlucanja božićne jelke. Ljeti je išla kod bake na selo i pomagala joj u uzgoju žitarica. Voljela je da se druži i šeta. Uživa u mladosti. *Carpe diem*, znate već.

DRUGI PREDAVAČ: Tinejdžerski život se promijenio. Oni danas uglavnom komuniciraju u vidu kucanih poruka ili telefonskih poziva.

PRVI PREDAVAČ: Čemu ta promjena? Šta možemo da učinimo po tom pitanju?

DRUGI PREDAVAČ: Dokle god se mediji bave problemima pojedinaca, javnih ličnosti, političara, nećemo doći do rješenja. Malo se priča o depresiji, aksioznosti i nezadovoljstvima s kojima se mladi hvataju u koštac. Djeca trpe sajber nasilje i bore se za svoja prava bez podrške javnosti.

PRVI PREDAVAČ: Rješenje svakako ne leži u potpunom odsustvu medija ili težnji da se uspostavi takvo stanje. Neosporiva je moć svega onoga što je donio internet, ali bez čovjekovog uticaja to je samo moć. Može se koristiti i u dobre i u loše svrhe, što nekako i jeste slučaj danas. Možda samo trebada poradimo na svim onim segmentima, u ovom slučaju konkretno interneta, koji ljudima daju šansu da budu kreativni, poput blogova, a u neku ruku i društvenih mreža, i izbalansiramo ih sa znanjem koje mediji imaju mogućnost da pruže.

DRUGI PREDAVAČ: Nekako lakomisleno se problemi današnjice pripisuju karakteristikama vremena u kojem živimo, a zapravo smo mi ti koji tim karakteristikama upravljamo.

PRVI PREDAVAČ: A da konačno završimo predavanje i odemo na onaj sladoled koji ćeš ti da platiš.

DRUGI PREDAVAČ: Konačno? Ne bih baš rekla da ti je bilo dosadno sudeći po tome što pričamo dvadeset minuta više od predviđenog.

PRVI PREDAVAČ: Tehnikalije, tehnikalije... Da si mi dozvolila da stavim vješticiji šešir, sve bi bilo drugačije... No, o kvalitetu našeg rada neka odluče oni koji su mu prisustvovali i izdajice koje su ovo samo čitale.

DRUGI PREDAVAČ: Baš tako. I to bi bio savršen test medijske pismenosti. Bilo bi besmisleno ovaj članak...

PRVI PREDAVAČ: Predavanje!!!!!!!

DRUGI PREDAVAČ: Pardon, ovo predavanje bi bilo besmisleno shvatiti na samo jedan način.

Vaše čudnovate novinarke,
Iskra Klikovac i Hajdانا Radanović (III-A)

1. Preusmjeravanje pažnje

Pažnja javnosti preusmjerava se sa važnih problema na nevažne. Okupirati javnost nebitnim informacijama kako ljudi ne bi stekli osnovna znanja u razumijevanju svijeta.

2. Stvaranje problema

Problem - reagovanje - rješenje. Treba stvoriti problem da bi dio javnosti reagovao na njega. Na primjer: lakše će biti prihvaćena ekonomska kriza ako se izazove i prenosi nasilje.

3. Postupnost promjena

Neprihvatljivu mjeru uvoditi postepeno, „na kašiću“. Javnost će, na ovaj način, prihvatići promjene bez otpora i neće shvatiti da se svijet promijenio.

4. Odlaganje

Neprihvatljive mjere se rano najavljuju. Ljudi, slušajući o mjerama mjesecima i godinama, ne osjete svu težinu promjena jer se prethodno navikavaju na samu ideju o promjeni.

5. Upotreba dječjeg jezika

Kada se odraslima obraća kao kad se govori djeci, postižu se dva cilja: javnost potiskuje svoju kritičku svijest i poruka snažnije djeluje na ljudе. Ova metoda se često koristi prilikom reklamiranja.

6. Buđenje emocija

Zloupotreba emocija je klasična tehnika koja smeta kritičkom mišljenju. Bijes, strah i druge emocije izazivaju određeno ponašanje i ometaju razumno prosuđivanje.

7. Stvaranje osjećaja krivice

Treba ubijediti svakog pojedinca da je samo i sključivo on odgovoran za sopstvenu nesreću, (zbog oskudnog znanja, ograničenih sposobnosti, nedovoljnog truda). Takav pojedinac, opterećen osjećajem krivice, odustaće od traženja pravih uzroka svog položaja i pobune protiv ekonomskog sistema.

8. Veličanje gluposti

Treba izazvati otpor prema kulturi i podsticati prosječnost. Poželjno je ubijediti javnost da je moderno biti glup, vulgaran i neuk.

9. Neznanje

Kvalitet obrazovanja nižih društvenih slojeva treba da bude što slabiji ili ispod prosjeka; tako će jaz između obrazovanja viših i nižih slojeva ostati nepremostiv.

10. Zloupotreba znanja

Brz razvoj nauke, prije svega biologije, neurobiologije i praktične psihologije, vladajućoj eliti donosi napredna znanja o čovjeku i na fizičkom i na psihičkom planu, a samim tim i prednost u odnosu na javnost.

Poeziju ĆE SVI PISATI

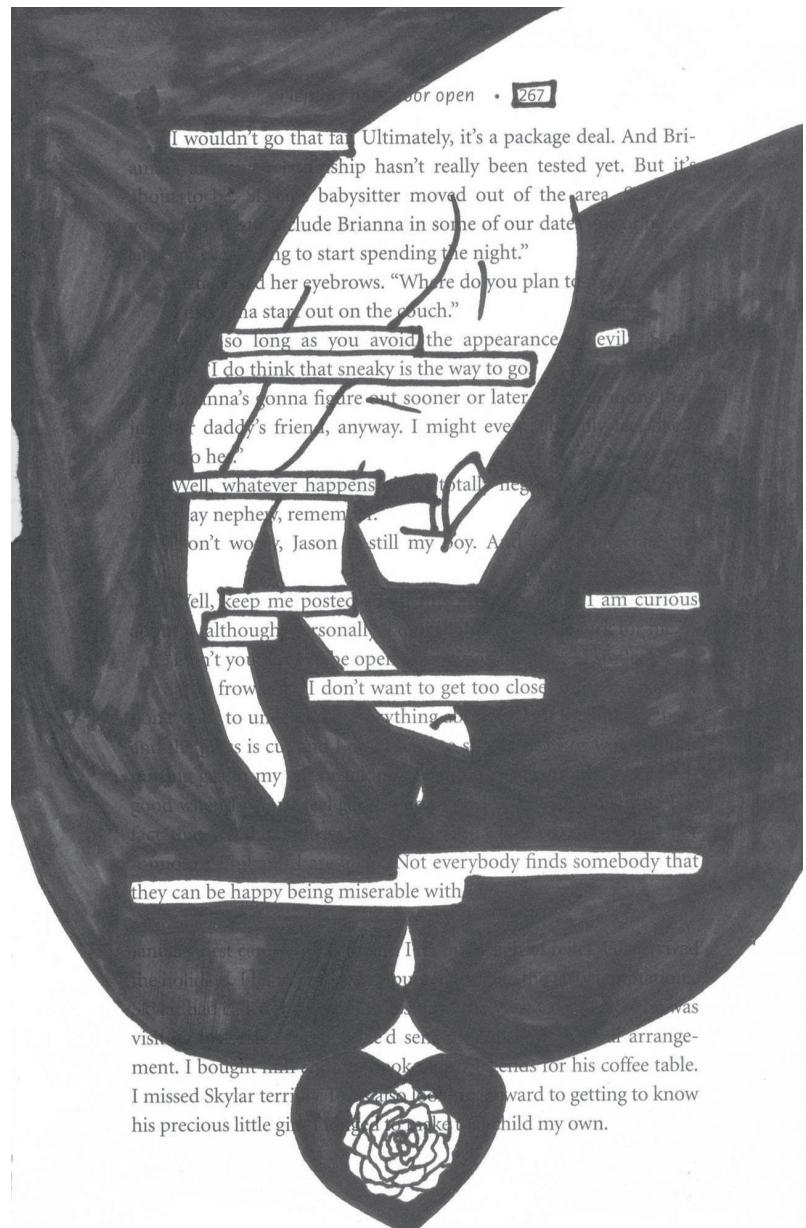
Blackout poezija je vrsta poezije koja se može stvoriti uzimanjem djelova teksta kako bi nastala nova pjesma. Poezija zatamnjena je oblik 'pronađene' poezije, što znači da birate riječi iz već postojećeg teksta radi nastanka novog poetskog djela. Ideja jeigrati se s različitim tipovima teksta da biste izgradili nešto svoje, a da ne morate smisljati riječi. Nakon što stvorite pjesmu, crnim markerom precrtajte riječi koje vam nijesu potrebne. Proces je završen, vaša bi pjesma sada trebalo da iskoči iz teksta!

Banalnost zla

U procesu se pokazalo da Ajhman, koji - koliko je **POZNATO** - nije nikoga lično ubio, ali je za svojim pisaćim stolom počinio milionska ubistva, kontrolisao i vršio inspekcije koncentracionih logora i, putem detaljno planiranih redova vožnji, transportovao milione Jevreja u logore smrti, nije čovek ispunjen mržnjom, nije oličenje bestijalnosti ni krvožedno čudovište, nego deluje – ako ne baš simpatično – kao čovek, kao prosečan građanin, kao komšija. **BILO JE TO** zastrašujuće: koliko god **DA** su dela za koje je Ajhman optužen bila besprimerno užasna, nemilosrdna i čudovišna po svojim razmerama, **ČOVEK** koji ih je počinio, izgledao je tako običan, čak banalan. Svojom konstatacijom da se banalnost javlja i u zlu, Arent je dala sasvim novu dimenziju onome što se smatra zlom. Iz toga sledi da zlo više nije samo đavolska volja. Može da bude i nesposobnost da se **RAZMIŠLJA** o značaju svojih postupaka.

U čuvenom televizijskom intervjuu koji je Hana Arent dala Ginteru Gausu u njegovoj emisiji „Zur Person“ (Nešto o osobi) ona je rekla: „Zaista sam mislila da je Ajhman pajac i kažem vam: pročitala sam zapisnik s njegovog saslušanja u policiji, svih tri hiljade šeststo strana, pročitala sam ih vrlo pažljivo, i sama **NE ZNAM** koliko sam se puta nasmejala, **ITO GLASNO!** Ljudi me osuđuju zbog te reakcije! Ja tu **NIŠTA NE MOGU**.“

U ovoj izjavi krije se srž konflikta koji je izazvala Arent. Njen neuvijeni način izražavanja, njena delimična sklonost hladnokrvnom distanciranju naveli su mnoge koji su odbijali njeno gledište da je napadaju kao osobu. Manje se

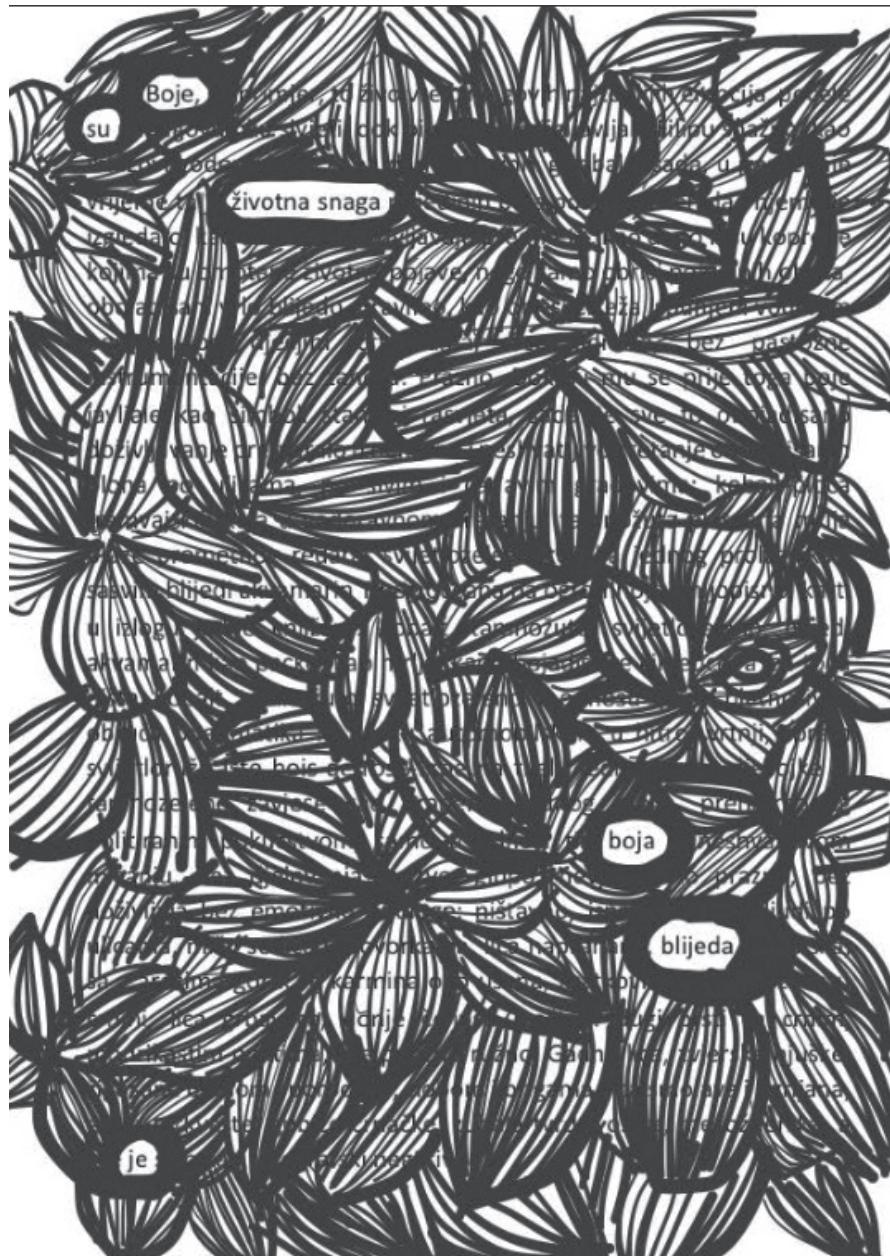
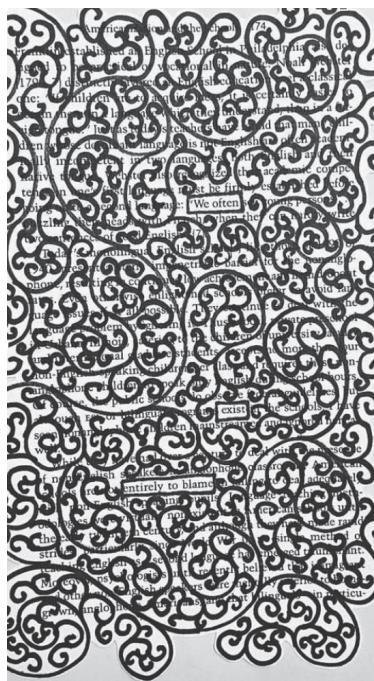

raspravljalo o slojevitosti zla, recimo može li zlo da bude **ĐAVOLSKO** – kao u slučaju Hitlera ili Staljina – ali i **BANALNO I SIROMAŠNO DUHOM** kao možda u slučaju Ajhmana i eventualno mnogih hiljada nemačkih saučesnika. Sukob je postajao sve isključiviji, a izbor se svodio na ili-ili. **KAKVO**

JE ZLO dovelo do holokausta? Je li bilo **MONSTRUOZNO** ili samo banalno? Ali razmišljanju u kategorijama crno-belo nisu podlegli samo protivnici teza Hane Arent, nego i ona sama.

Zaključci Hane Arent, tim pre što ih je iznosila hladnim, distanciranim tonom, koji je povremeno naginjao drskosti, doneli su joj optužbu da ne saoseća sa sudbinom Jevreja i umanjuje Ajhmanove zločine. Nije uzimano u obzir da bi njen stav mogao da bude i samoodbrana od užasa. U Izraelu je proglašena za nepoželjnu osobu. Tek trideset sedam godina po prvom objavljenju, 2000. knjiga „Ajhman u Jerusalimu“ pojavila se u prevodu na hebrejski.

Ličnost Adolfa Ajhmana još stoji kao paradigma za one koji poriču odgovornost za svoje postupke, izgоварajući se da su samo sprovodili naređenja. **BROJNI SU PRIMERI TAKVIH LJUDI.** Ponekad ih čini banalnim njihovo potpuno odsustvo ideologije, njihova „normalnost“ kao ljudskih bića. Ipak, Ajhman samo uslovno može da se prihvati kao oličenje banalnosti zla. Možda je Hanu Arent suviše zavela slika koju je on za vreme procesa projektovao o sebi. Jer Ajhman je bio ubedjeni nacionalsocijalista i karijerista. Kao pripadnik SS jedinica u Trećem rajhu **AKTIVNO** se uključio **U MAŠINERIJU UNIŠTENJA**. Ajhman se nije kajao zbog svojih nedela. „Kajanje je za malu decu“, rekao je prilikom jednog saslušanja. Ali hteo je da spase svoju kožu. Svesno je pokušavao da umanji svoju ulogu pozivajući se na tuđa naređenja koja je samo sprovodio. Hana Arent je donekle

pala na banalnu, hotimično bezazlenu i na mahove smešnu sliku koju je on stvarao takvim ponašanjem. Mada je izgledalo da ne razlikuje dobro i zlo, taj slabašni, kukavički tip, koji je ostavljao utisak blesana, ipak se još ponosio što je služio Hitleru. Sama Hana Arent bila je svesna nedovoljnosti svog izveštja banalnosti zla. I podnaslov je smatrala dubioznim. Njena trajna zasluga leži u tome što, uprkos rasplinutoj argumentaciji, zlo nije identifikovala samo kao đavolsko, nego i kao **REZULTAT NESPOSOBNOSTI DA SE RAZMIŠLJA O POSLEDICAMA SOPSTVENOG DELOVANJA.**

ZLO time prestaje da bude deo neke ideologije, pogleda na svet ili sistema, nego se ispoljava **SVUDA I SVAKOD-NEVNO**, u bližnjem, u sopstvenom biću – kao nedostatak spremnosti da se prihvati odgovornost za lične postupke.

*Tekst od koga je sastavljana pjesma
je dio knjige „Ipak se kreće“ Helge Hese*

Piesmu sastavili članovi Novinarske sekcije

ODIJEVANJE: PUT U SREDIŠTE ČOVJEKA

„Stil se gradi godinama. Kako sazrijevate vi kao osoba tako se i stil mijenja“, smatra modna kreatorka Ivana Murišić. O stilu mladih, modi i identitetu, androgenoj modi i mnogo čemu drugom kreatorka je govorila u nastavku intervjuja.

Trenutno pripremate kolekciju proljeće-ljeto. Možemo li očekivati i ženske i muške modele? Koji će materijali dominirati novom kolekcijom?

– Tako je. Trenutno sam u fazi pripreme kolekcije za proljeće-ljeto za brend „Nidl“. To je brend domaće proizvodnje u kojem svoj doprinos daju svi članovi moje porodice. Ovo je druga sezona kako brend svoje modele plasira, i polako dobijamo svoju klijentelu i ljudе koji počinju da prepoznaju našu ideju. U okviru moga ateljea i modela visoke mode, trenutno sam u fazi istraživanja idejnog rešenja i načina realizacije svoje kolekcije. To je najzahtjevniji dio cjelokupnog procesa i potrebno je dosta vremena za tako nešto.

Na čemu se zasniva današnji stil oblačenja i šta je trenutno aktuelno?

– Veliki hit je androgena moda. Kada kažem androgena, mislimo da nema mnogo razlike u krojevima između muške i ženske garderobe. Džemperi, i to oni veliki, mekani, nosiće se i ove sezone, tako da prekopajte ormari i pronađite sve one komade koje imate odranije, biće vam potrebni. Kada su pantalone u pitanju, na ovogodišnjim revijama su rijetko bile vidjene uske pantalone. Uglavnom su to bile nešto šire nogavice i „mama model“ farmerki – visoki struk i ravne nogavice. I još jedan trend koji treba naglasiti – karo šara! Karirani džemperi, sukњe, sakoi – nekako logično idu uz zimu.

Šta savjetujete mladima? Kako da izgrade svoj stil?

– Stil se gradi godinama. Kako sazrijevate vi kao osoba tako se i stil mijenja. Kada dođete u određene zrele godine, što su obično tridesete, možete reći da imate izgrađen stil i da je potrebno birati modele u okviru svoga stila. Stil odražava vaše stavove u životu. Govori o tome koji su vaši principi, vaše težnje i čemu stremite. Odijelo ne čini čovjeka, ali govori mnogo o njemu. Zato je potrebno u dvadesetim godinama što više istraživati i pokušavati na neki skroman način izraziti sebe kroz garderobu. Moguće da će u tim godinama i biti mnogo promašenih i pogrešnih kombinacija, ali i to je potrebno proći da biste svoj stil pronašli.

Na koji način je odijevanje dio našeg identiteta?

– Nadovezujem se na prethodni odgovor – odijevanje zaista govori mnogo o čovjeku. Vi možete naspram odijevanja čak zaključiti koliko se čovjek raduje životu, nekoj svakodnevici. Koliko poštuje i voli sebe. Koju vrstu muzike voli da sluša. Kakve partnere da bira za sebe. I još mnogo toga. Kada kažem garderoba i stil, onda ne mislim da je potrebno samo skupocjene stvari birati i time pokazati da imate stila. Nekad se najbolji komadi nalaze u ormarima vaših majki ili tetki. A nekad i sami možete prekrojiti neki komad i napraviti od njega komad koji priliči samo vašem identitetu

Šta mislite o nošenju uniforme u školi?

– Nisam pristalica nikakvog uniformisanja. Smatram da uniforme mogu samo naškoditi djeci u tim godinama, kada im je osjećaj za slobodu i istraživanje neminovan. Vremena su se promijenila, način vaspitanja nije zasnovan na kritikovanju i zabranjivanju individualnosti. Sada se podstiče da individualna treba da izrazi sebe, naravno, uz potrebno poštovanje svih pravila i normi koje škola nalaže. Jer, ipak, treba znati granicu, kako izgledati u školi, a kako u šetnji. To je osnova dobrog vaspitanja i kulture.

Koliko javne ličnosti utiču na izgradnju stila kod mladih?

– Definitivno mnogo. Mladi ljudi nemaju dovoljno samopouzdanja i uvijek se ugledaju na one koji su po njihovim parametrima uspješni ljudi. Da li je riječ o glumcima ili pjevačima, iz njihove perspektive ti pojedinci imaju savršene živote, i oni bi htjeli da izgledaju isto kao i oni. Pa i između ostalog da budu obučeni kao i oni. Ali to je uvijek odraz idealizovanja drugih ljudi kao i niskog samopouzdanja. Ja sam prošla cijeli taj svijet medijskih ličnosti i mogu reći da su sve to ljudi od krvi i mesa, sa svim svojim manama i nedostacima. Da i njima neko tamo kreira stil, i da nisu ni oni savršeni. Tako da ih ne treba puko pratiti i doživljavati kao da su idealne osobe. Vi svoj stil gradite na način na koji smatrate da treba i koji osjećate da je najbolje.

U susret maturalnim večerima, na šta biste posebno sugerisali mladim da obrate pažnju?

– Kao i na svaki odgovor do sada i ovdje ću reći – budite svoji! Zamislite se u komadu u kojem biste bili jako srećni, zadovoljni i koji bi pokazao upravo ono što vi jeste. Ne mora da se dopada svim vašim drugarima ni svim rođacima. Bitno je da se svida vama. Ne morate ni birati komad kao većina u vašoj generaciji, budite drugačiji. Jednog dana kada porastete i budete vidjeli svoju fotografiju sa maturalskim večerima bićete ponosni na sebe što ste bili smjeli i odvažni.

Hajdana Radanović, III-A

ENGLESKA MI JE PRUŽILA PRILIKU DA NAPREDUJEM

Odmalena mi je bilo jasno da će moj životni poziv biti vezan za matematiku i fiziku. Stalno u potrazi za većim izazovom, počela sam da istražujem strane obrazovne sisteme koji bi mi mogli pružiti nešto više. Sa svega četiri obavezna predmeta po učeniku i mogućnostima za usku specijalizaciju već u srednjoj školi, Velika Britanija se nametala kao idealno rješenje.

Saznavši za HMC stipendiju još kao osnovac, brojala sam dane do trenutka kada ću poslati sopstvenu HMC prijavu. Dobila sam parcijalnu stipendiju 2019. godine i počela poхаđati „Royal Masonic School for Girls u Rickmansworth-u“.

Izabравши matematiku, naprednu matematiku, fiziku i kompjuterske nauke kao predmete, mislila sam da je svim mojim akademskim dilemama došao kraj. Ova zabluda na svu sreću nije trajala dugo, jer sam ubrzo shvatila koliko se novih vrata sa još izazovnjim mogućnostima otvaralo preda mnom. Jedna od njih je bio školski CanSat tim u kojem smo za takmičenje Evropske svemirske organizacije pravili satelit veličine i oblika konzerve za koka-kolu i na kraju se plasirali u deset najboljih timova u Velikoj Britaniji. To mi je pomoglo da shvatim da ono najvažnije što mi je Engleska pružila nisu bila ni četiri predmeta, ni osamostaljenje od kuće, ni engleski jezik (iako je sve nesumnjivo bilo korisno), već projekti i vannastavne aktivnosti poput CanSat-a kojima bih teško imala pristup u Crnoj Gori.

Previše praktična da bih studirala teorijsku fiziku ili astrofiziku, konačno sam prelomila da želim da upišem aerospace engineering. Ubrzo je uslijedila agonija i ekstaza zvana „prijava za Kembridž“. Svesna da je i sam upis težak, a potraga za stipendijama kao lov na zakopano blago bez mape, prijavila sam se sa veoma malim očekivanjima, prvenstveno iz poštovanja prema dvanaestogodišnjoj sebi koja mi ne bi oprostila da nisam ni pokušala. Mic po mic, prolazila sam krugove upisa. Preživjela sam pisanje eseja od čak 600 riječi, prošla prijemni ispit i, skromno rečeno, razbila pitanja

na intervjuu. Međutim, sudbina internacionalnog studenta je nažalost takva da se ne možete propisno ni obradovati nečemu jer uvijek postoji sljedeća začkoljica i prepreka koju treba preći. Radovanje meju kojim mi je javljeno da sam primljena trajalo je nepuni dan, jer surova realnost finansijskog stanja nije planirala da posustane još neko vrijeme. Dobijanje jedne stipendije je tek naznačilo obećavajući ishod, a ni nakon sljedeće stipendije i zagarantovanog pokrića 80% troškova nisam mogla da danem dušom, jer je slijedio najteži ispit od svih, famozni „STEP“ iz matematike, od kojeg svaka razumna osoba treba da bježi glavom bez obzira. Ali, spojler, i to se dobro završilo. Jedna stvar je sigurna – moramo da se pokrenemo, pokažemo inicijativu i maksimalno iskoristimo sve što nam se pruža. Mislim da bi dvanaestogodišnja ja bila vrlo ponosna na mene.

Ksenija Belada

ŠTO NIJE OVDJE, NIJE NIGDJE

HARAPPA

Harappa je prvi grad u Zapadnoj Aziji koji je imao planirano izgrađenu radničku četvrt. Gradovi su bili izgrađeni prema gotovom nacrtu, pa je svaka profesija imala svoju četvrt; zna se da su postojale grnčarska, brusačka i rezbarska profesija. Možda je indijska podjela stanovništva u profesionsko-rasne klase, kaste, baština iz ovih gradova.

POLOŽAJ U DRUŠTVU

Kasta, socijalni status i profesija nijesu, po još uviјek duboko ukorijenjenom shvatanju, stvar nepravedne društvene podjele, nego rezultat karme – sudbine koja je uvijek pravedna. Ako je neko priпадnik braminske kaste, to se računa u njegove lične zasluge iz prošlih života. Ako je neko šudra, on je sam za to odgovoran, jer je taj niski status efekat nagomilanih nedjela iz bivšeg života.

SARI

Sari je jedina poznata odjeća koja se nosi bez prekida 5000 godina. Sastoji se od pet do šest metara tkanine koja se ovija oko struka, slaže u nabore, a slobodni kraj se prebacuje preko grudi, kako bi ili visio preko ramena, ili da bi ga žena pridržavala rukom. Sari je Indiju naučio držanju i hodu, ona je vjerna svojoj odjeći. No, moderni Indijac se rijetko odijeva u dhoti, odjeću koja je po ideji i načinu nošenja neka vrsta muškog sarija. Gandhi je vjerovatno bio jedini koji se na engleskom dvoru pojavio u svojoj kratkoj isposničkoj odori, go do pojasa, gologlav i bos.

SANSKRIT

Kao što je latinski bio medij kulturne Evrope, tako je sanskrit imao istu funkciju u indijskoj Aziji. Razlika je u trajanju: dok je latinski kao zajednički jezik danas posve izumro, sanskrit još ima značajnu funkciju; činjenica je da se intelektualci Indije, zemlje u kojoj bruji 850 jezika i narječja, sporazumijevaju još uvijek na elitnom jeziku starine.

MONSUN

U Indiji ne postoji proljeće, ali postoji monsun, razdoblje kiša. Otkako počnu prve vrućine, javlja se čežnja za časom kad će se pojaviti debeli monsunski oblaci. Čežnja koju svake godine proživljava indijska priroda i čovjek u njoj bitno je uticala na religioznu i filozofsku koncepciju ovoga naroda. „Dan za danom, o Bože moj, ne kiši u mome neplodnom srcu. || Obzor je gola divljina – nigdje ni najtanjug vela mekanog oblaka, || ni najmanjeg znaka dalekom pljusku svježine. || Ako te želja, pošlji nam gnjevnu i tamnu od smrti oluju, || i bićevima munja potresi nebom od kraja na kraj. || Samo odazovi, Gospode, ovu prodirnu, nijemu vrelinu koja || mi žeže srce očajem gorkim, jer tiha je, oštira i svirepa.|| Neka se oblak milosti nadazre nada mnom s visina, poput || suznog pogleda matere u dan očeva gnjeva. (Iz „Gitandala“ R. Tagore)

KADURAHO

Kaduraho je grad, ali i ostatak srednjovjekovnog hinduističkog hrama. Čudan je to grad, u njemu niko nije stanovao osim osoblja hrama: sveštenika, slugu, plesačica, svirača i klesara. Svi ostali su bili prolaznici. Legenda o nastanku Kaduraha u stvari je legenda o porijeklu dinastije Čandela. Kad je Hemavati, lijepa kćerka sveštenika, pošla jedne večeri da se okupa u jezercu hrama, ugleda je bog mjeseca i zaljubi se u nju. Sišao je na obalu i nije mu bilo teško obljuditi djevojku čiji je otac bio u njegovoj službi. Napuštajući je u zoru, reče joj za utjehu: „Sin kojega ćeš roditi donijeće ti sramotu, alii i slavu; da iskupiš sramotu zato što ćeš ga roditi u nezakonju, podi zemljom kao pokajnica i na mjestima gdje budeš vršila pokoru podigni malo svetište. Učiniš li tako, tvoj će sin biti velik junak i prvi vladar porodice od moje loze. Neka se zato ta porodica prozove Čandela, da se zna da joj je porijeklo mjesecjevo“. Hemavati je poslušala savjet i pošla zemljom vršeći pokoru, a na mjestu pokore podizala bi po malen oltar. Tih je oltarića niknulo osamdeset i četiri. Kasnije su Hemavatini naslijednici na svakom od tih mjesta podigli golem hram. Tako je nastao Kaduraho. A iz braminke i boga stvoreno je porodično stablo jedne vladarske kuće koja se održala na vlasti više od dvije stotine godina.

NALANDA

Nalanda je univerzitetski centar koji je najvjerojatnije osnovan u petom vijeku, a punih šest stotina godina bio je fokus duhovne elite budističke Azije. Najdragocjenije podatke o Nalandi, a i o ondašnjoj Indiji, ostavio je kineski učenjak i putopisac Hiuen Tsang. On je posjetio Indiju sredinom sedmog vijeka. U Nalandi je proveo nekoliko godina studirajući sanskrit i pali jezike, kako bi mogao prevesti budističke kanonske spise. Dnevnik Hiuen Tsanga govori o načinu studija u Nalandi, odnosno u svim tadašnjim indijskim

školama. Svaki je učitelj imao otprilike pet učenika. Obuka je bila isključivo usmena. Učenje iz rukopisa smatralo se nečasnim, čak svetogrđem, pa se i kažnjavao. Pismo je u tim vremenima služilo uglavnom trgovcima i zakonodavcima, a najmanje učenjacima i literatima. Vede, najstariji spomenik indoevropske literature, još uvijek nisu bile napisane; postojale su samo u usmenoj tradiciji koja je bolje od ikakvog zapisa uspjela sačuvati naglasak i ritam. Kineski mislilac bio je zadivljen pamćenjem studenata; neki su naizust znali i po 100.000 stihova.

UMJETNIK – ORUDE UNIVERZALNOG KRETANJA

Zanimljiv je položaj indijskog umjetnika. Umjetnik nije bio ni slavljen ni čašćen ni poznat. Na indijskim hramovima nema potpisa graditelja; u dokumentima ne piše ime majstora, samo ime donatora. Hram Kailaš u Elori, jedna od najveličanstvenijih građevina svijeta, djelo je anonimnog genija. Je li Kalidasa bio pseudonim samo jednog ili više autora? Najveći dio starih rukopisa je nepotpisan; stari pisci su time nijemo priznavali da su samo oruđe univerzalnog kreatora. Da je umjetnik samo prenosilac jedne kreativne kosmičke supersvijesti, kazuje nam jedna legenda. Valmiki, navodni autor „Ramajane“, najprije se putem ekstatične meditacije doveo u vezu s univerzalnim stvaraocem i „vidio“ sve scene i redoslijed budućeg epa. Stepen njegove koncentracije bio je toliki da se i sam uključio u igru, priskočivši u pomoć nesrećnoj kraljici Siti i njenim sinovima. Po povratku u normalno stanje on jeispjevalo ep od 24.000 stihova, opisavši sve što je spoznao za vrijeme boravka u nadstvarnosti.

SATI

Sati je običaj spaljivanja udovica. Sati je mitološko lice, ona je prva žena Šive; Sati se baca u oganj ne mogavši podnijeti da njen otac u njenoj prisutnosti vrijeda Šivu kao „najvećeg prosjaka svijeta“. Kako je Sati bila prva koja je izgorjela zbog svoga muža, taj se običaj prozvao njenim imenom. „Mahabharata“ spominje sati kao sasvim ustaljenu društvenu konvenciju; karakteristična je scena u kojoj se dvije kraljice, Kunti i Madri, prepisu o tome koja ima više prava da izgori na pogrebnoj lomači njihovog muža, kralja Pandua. Konačno je odlučeno da ta čast pripadne mlađoj ženi, Madri, a da starija, Kunti, ostane u životu. Sve do smrti Kunti ne prestaje peći sramota što je preživjela svoga muža.

*Priredila Lea Tarailo (III-K)
prema knjizi „Indija“ Vesne Krmpotić*

Ilustracija: Mara Džankić, I-G

OPUŠTENOSĆU DO SNAGE

Tokom XX vijeka iz Kine se na Zapad počela širiti vrhunska borilačka vještina *taiji* (taichi, taidi), poznata kao *meditacija u pokretu*. Ta vještina poprima sve veću popularnost širom svijeta prije svega zbog poboljšanja fizičke kondicije, unapređenja zdravlja i produženja životnog vijeka.

Taidi se u Kini praktikuje vjekovima, a dugo se prenosio s koljena na koljeno samo u pojedinim porodicama. Tek prije oko 100 godina postao jedostupan i drugim ljudima. Danas taidi praktikuju milioni ljudi na svim kontinentima.

U Kini se velika pažnja posvećuje fizičkom i mentalnom zdravlju, te se u tom smislu mnogo radi na preventivni u svim uzrastima. U parkovima širom svijeta možete vidjeti ljude raznih uzrasta kako rade naizgled lagane vježbe. Možda se čini da je taidi više za odrasle ljude i one u zrelim godinama.

U Kini, međutim, taidi se uči i u školama. U školama se nakon nastave radi masaža akupunkturnih tačaka kojima se relaksiraju očni mišići i čuva vid, ili se radi neka kratka taidi forma. Parkovi i trgovi kako u malim mjestima, tako i u velikim gradovima rano ujutro i u večernjim satima puni su ljudi koji plešu, vježbaju, praktikuju kung fu, taidi, sami ili u grupi. To su divne slike koje vrve životom. (fotografija s trga).

U osnovi riječ je o borilačkoj vještini, a iza svakog lagalog, nježnog pokreta krije se borilačka aplikacija. Taiji je *od-brambena* vještina i to je veoma važno, jer se znanje stečeno vježbom ne smije zloupotrebljavati. Ova *meditacija u pokretu* istovremeno angažuje cijelo tijelo, um i duh. Dubokom koncentracijom kroz pokret obavlja semeditaciju. Prirodno, sporo, duboko abdominalno disanje masira i jača unutrašnje organe. Ova vještina usvaja se postepeno i stalno se nadograđuje. Dugogodišnje praktikovanje donosi mnogo koristi i filozofija tajdija postaje sastavni dio vašeg svakodnevnog života. I uvijek imate da naučite nešto novo. Jedna od prednosti je što možete vježbati bilo gdje (u stanu, parku, na plaži, na planini...) i bilo kad, jer vam za vježbu nije potrebna nikakva priprema, osim, naravno, vježbi za zagrijavanje.

Čigong (qigong) vježbe su jednostavnije, ali su odlična priprema za taidi, a vježbaju se i za samozlječenje. Njima se pokreće energija koju svi u sebi imamo, ali je uglavnom ne koristimo. Čigong se u Kini praktikovalo prije više hiljada godina o čemu svjedoče arheološki nalazi, tkanine na kojima su iscrtane figure u raznim pozama koje predstavljaju vježbe određenih formi.

Tradicionalna kineska medicina (TKM) ima drugačiji pristup od zapadne medicine. Ona se bazira na energetskim kanalima – meridijanima kojih u tijelu imamo 12 + 2. Svaki meridian odgovoran je za funkcionisanje nekog organa (srca, bubrega, jetre...). Bol ili neku smetnju tradicionalni kineski doktori tumače zastojem u protoku energije u nekom od tih meridijana. Da bi došlo do ozdravljenja, te se prepreke nastoje otkloniti. Čigong je pored akupunktura, akupresure, masaže... dopuna klasičnoj medicini u liječenju i rehabilitaciji. U doba

pandemije kovid 19 na društvenim mrežama i u medijima mogli su se vidjeti snimci iz kineskih bolnica gdje su pacijenti i zdravstveni radnici praktikovali čigong formu BaDuan Jin.

Zašto bih preporučila bavljenje tajdijem nekome ko ima 15–18 godina? Jednostavno – da bi unaprijedili kvalitet života. Već nakon nekoliko mjeseci vježbanja mogu se uočiti promjene na sebi i u sebi, ali da bi se ovladalo tajdijem potrebne su godine i redovna vježba. Ova vještina doprinosi samopouzdanju kojeg je kod adolescenata često nema dovoljno. Smanjuje se nervosa, postajemo opušteni, uvećavaju se snaga, tolerancija prema drugima, mnogo mirnije se reaguje u napetim situacijama. Učvršćuju se mišići, jačaju ligamenti, titive. Nakon nekog vremena možete osjetiti svaki dio tijela i prihvati svoje tijelo i sebe. Taiji i qigong doprinoсе poboljšanju psihičkog zdravlja i umanjenju posljedica od stresa, te su odlični saveznici u borbi protiv anksioznosti i depresije.

Lida Vukmanović-Tabaš

Zdravlje nije samo odsustvo bolesti

Cilj predmeta zdravi stilovi života jeste širenje svijesti o značaju zdravlja, usvajanje informacija o njemu iz relevantnih izvora, kao i razvijanje odgovornog odnosa prema tom fenomenu kroz sticanje odgovarajućih stavova i vještina.

Zdravlje mladih ne treba shvatiti kao datost ili trajni kapital. Ozbiljne i hronične bolesti često imaju korijene u nezdravim navikama i ponašanjima u mladosti. Stoga je važno osnažiti mlade da preuzmu kontrolu nad svojim zdravljem kako bi ga unaprijedili. U skladu sa savremenim konceptom zdravlja koji ovaj fenomen vidi ne samo kao odsustvo bolesti već kao tjelesno, duševno, socijalno i ekonomsko blagostanje, program predmeta obuhvata teme koje pokrivaju sve segmente zdravlja.

Dijana Janković, profesorica

PRESLICOM I RAZBOJEM PROTIV ZABORAVA

„Ručni rad se posmatra kao psihoterapija bez premca i mislim da to dovoljno govori o njegovom značaju“, navodi Andrija Mujović, učenik naše škole, u razgovoru za časopis. Dodaje i da sve radi sa ljubavlju, te da proizvode smatra dijelom sebe.

Kako si došao na ideju da svoje slobodno vrijeme posvetiš izradi ručnih radova?

– Ručnim radom bavim se od osme godine. Posmatrajući vješte pokrete ruku moje babe koja je heklala, pokušavao sam da naučim. Nakon heklanja naučila me je i da pletem. Kada sam zavirio u svijet narodnih rukotvorina, javila mi se želja da saznam nešto više o tkanju. Tada sam počeo da izrađujem rekonstrukcije oštećenih i pohabanih predmeta da bih otorgao starinske tehnike od zaborava.

Šta sve izraduješ?

– Izrađujem upotrebljive i ukrasne predmete. Sa poznavanjem ovih tehnika moguće je sve izraditi. Ručno predenu vunu koristim za pletenje odjevnih predmeta i tkanje čilima, gubera, irama. Vez je šire primjenjiv i moguće je ukrasiti bilo koju tkaninu. Poseban izazov predstavlja terzijski zanat, koji je nekad bio isključivo muški posao, zbog komplikovanog procesa izrade narodnih nošnji.

Kakve materijale koristiš?

– Koristim isključivo prirodne materijale. Preovladava vuna koju ručno obrađujem. Pored domaće vune kupujem i pamučni konac.

Da li postoji neki proizvod koji se izdvaja od svih ostalih, zbog vremena koje si mu posvetio ili zbog nekih sentimentalnih razloga?

– Posebno se izdvaja „iramče“ – šareni tkani vuneni prekrivač koji sam uradio po starom originalu koji sam našao u kući moje prababe. Uložio sam mnogo truda da uradim vjerodostojnu repliku po istim šarama i bojama.

Misliš li da svako može da se bavi izradom ručnih radova, ili smatraš da ipak čovjek treba da posjeduje neke posebne sposobnosti?

– Kada govorimo o pletenju, heklanju i vezenju, mislim da svako može da savlada osnovne tehnike. Talentovaniji će brže savladati način rada, dok oni uporniji koji nisu nadareni treba da, pored ogromne želje, ulože i mnogo vremena za vježbu. Tkanje zahtijeva mnogo talenta i poznavanja materijala i veoma ga je teško savladati, ali uz ogromnu želju, volju i rad – sve je moguće.

Kako ljudi u twojoj okolini gledaju na ovo što radiš?

– Od početka bavljenja ručnim radom imao sam podršku porodice i prijatelja. Svi ljudi koji su upoznati sa mojim radom imaju pozitivne komentare. Imam dosta zainteresovanih koji bi željeli da nauče tehnike izrade ili da kupe gotove proizvode.

U budućnosti, da li planiraš da se i dalje baviš ručnim radom i da li misliš da od toga može da se živi?

– Ručni rad posmatram samo kao hobi i nastaviću u budućnosti sa izradom. Mislim da nije moguće živjeti od prodaje ručnih radova, jer naš narod ne vrednuje dovoljno ručno izrađene predmete koji za mene nemaju cijenu.

S obzirom na to da je njegovanje crnogorske tradicije ono što bi svi trebalo da činimo, da li imaš nešto da poručiš čitaocima, mladim ljudima?

– Najvažnije je cijeniti tradiciju, a ljubitelji će se truditi da se ona i dalje nastavi. Pored toga, mnogo je važna i podrška okoline, jer bi taj rad ostao u sjenci. Treba promovisati narodnu tradiciju i kulturu koja je veoma bogata, u svakoj prilici. Imamo čime da se ponosimo i prikažemo svijetu, možda sa nekim spojem modernog i tradicionalnog, kako bi bilo primamljivije današnjim potrebama društva.

Staša Bošković, III-K

U TRAGANJU ZA APSOLUTNIM STRAHOM

Strah je čovjekov najveći neprijatelj. Strah uvijek stoji iza neuspjeha, bolesti i loših međuljudskih odnosa. Strah je misao u umu, povezana sa nekim lošim iskustvom, doživljenim u većini slučajeva u djetinjstvu. Dakle, čovjek se boji sopstvenih misli. Ako možemo da kontrolišemo misli onda možemo da kontrolišemo i strah. Ali s obzirom na to da je naša misao najbrža stvar na svijetu i dobar dio je kontrolisan podsvjesno, onda je prevazilaženje straha đavolski težak posao.

Milioni ljudi imaju razne strahove, od životinja, vode, mraka, visine, drugih ljudi, budućnosti, starosti, natprirodnih pojava... Dio našeg mozga koji detektuje strah zove se amigdala. Ona može da stvara nove strahove. Na primjer ako nekome pokažemo na ekranu crvenu kocku i svaki put kada se ona pojavi mu nanešemo bol, ta osoba će se nakon nekog vremena plašiti crvene kocke.

Ovakvih „eksperimenta“ je puno naše djetinjstvo i iz tog perioda vučemo strahove i kad smo odrasli i svjesni da realne opasnosti nema. Ali, „veza“ je uspostavljena i teško je raskinuti.

Dakle, strahovi su uglavnom povezani sa lošim iskustvom u kojem smo doživjeli neku intenzivnu negativnu emociju.

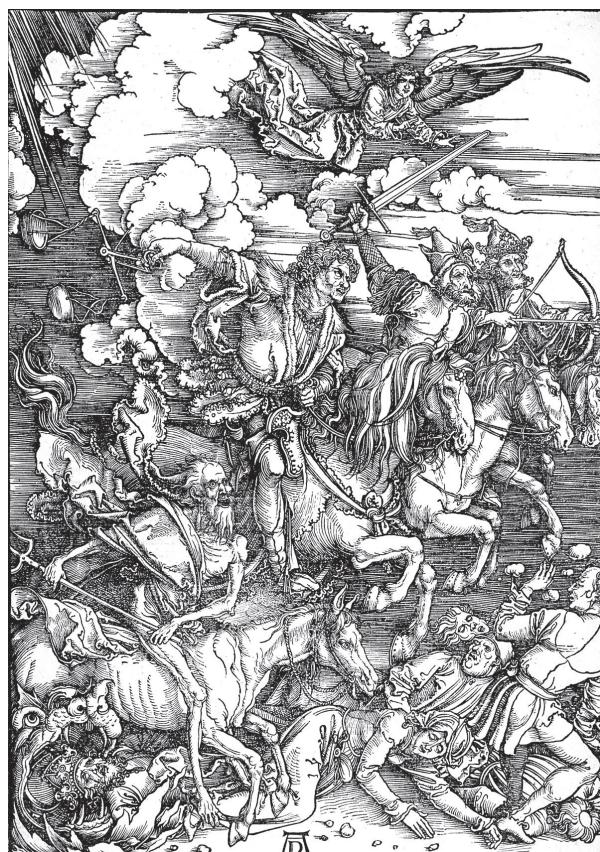
Pošto se strahovima učimo, pored gore opisanih načina, imamo još jedan koji nam nameće roditelji. Naime, većina nas kao djeca su naučeni nekim strahovima. Na primjer, roditelji plaše djecu raznim pričama da bi djeca bila poslušna. Na taj način naš mozak stvara strahove sa kojima se još uvijek iskustveno nije susreo. Tako da većina naših strahova nema realnu podlogu.

Strah koji osjetimo, a da nema očigledne opasnosti naziva se neobična dolina (Uncanny Valley). To je strah od stvari koje nisu potpuno neprirodne, ali ne ni dovoljno ljudske da bi bile normalne. Takav je recimo strah od lutke, stvorenja koja imaju čovjekov izgled, ali nije živo. Kod ovih pojava mozak je zbumjen i ne zna kako da reaguje i imamo osjećaj jeze.

Psiholozi kažu da je najveći, i korijen svih strahova, strah od smrti. Svi strahovi su povezani sa smrću i svi vode ka njoj, ali smrt, kažu strčnjaci, nije naš absolutni strah. Postoje ljudi čiji je posao spašavanje drugih života i stavljanje svoga u opasnost, kao što su vatrogasci, postoje ljudi koji su izvršili samoubistvo ili stariji ljudi koji ponekad iščekuju smrt i ne shvataju je kao nešto loše. Oni ovaj strah nemaju.

Pod absolutnim strahom mislimo na nešto što će uplašiti i uspaničiti bilo koga nezavisno od njihovih godina, nacionalnosti, pola i njihovih osobina.

U posljednjih nekoliko decenija razvio se novi strah kod ljudi generalno. To je strah od nemanja telefona u nekom nenaseljenom prostoru kao što je šuma, planina ili druge slične lokacije. Čovjek je socijalno biće i osjećaj izolacije utiče vrlo negativno na njegovu psihu. Strah od izolacije je u stvari veći nego što mislimo samo se sa njime rijetko srijećemo. Kada smo sami imamo manje šanse preživljavanja i primijeće-

no je da se kod ljudi koji žive izolovano ili u zatvorima mnogo lakše javljaju bolesti.

Kada su naučnici testirali posljedice izolacije po osobu koja je boravila u sobi nekoliko dana bez prozora i satova, gdje su svjetla uvijek bila upaljena, primijetili su da je većini najteže pala odvojenost od normalnih pravila po kojima živi, kao što su prolazak vremena, smjena noći i dana. Javlja se dezorientisanost i prestaje razlikovanje snova i realnosti. Ipak, zna se da ima ljudi koji mogu da žive potpuno izolovano, a da sa tim nemaju nikakvih problema. Pa, šta je onda absolutni stah?

Naučnici tvrde da je to stah od gušenja sa kojim smo rođeni i za njega nam nije potrebna amigdala. U eksperimentu, osobi koji nema moždani receptor za stah dato je da udiše ugljen-dioksid. Njen mozak je primijetio visoke količine ugljen-dioksida u krvi i povezao to sa gušenjem. Brzo nakon nekoliko udisa njeni otkucaji srca su se ubrzali i počela je da panici. Prvi put je osjetila strah.

Strahovi postoje samo u realnosti kakvu naš mozak vidi i strašni su samo onoliko koliko mi to dozvolimo. Ako možemo da kontrolišemo sebe možemo i da kontrolišemo svoj život, pa i strahove, jer na kraju krajeva sve je u glavi.

R. V. Emerson, čuveni filozof i pjesnik, jednom prilikom je rekao: „Učinite upravo ono čega se plašite i strah će zacijelo umrijeti.“

Vojin Babović, I-G

VIDEO-KLIPOVIMA DO OSTVARENJA AMERIČKOG SNA

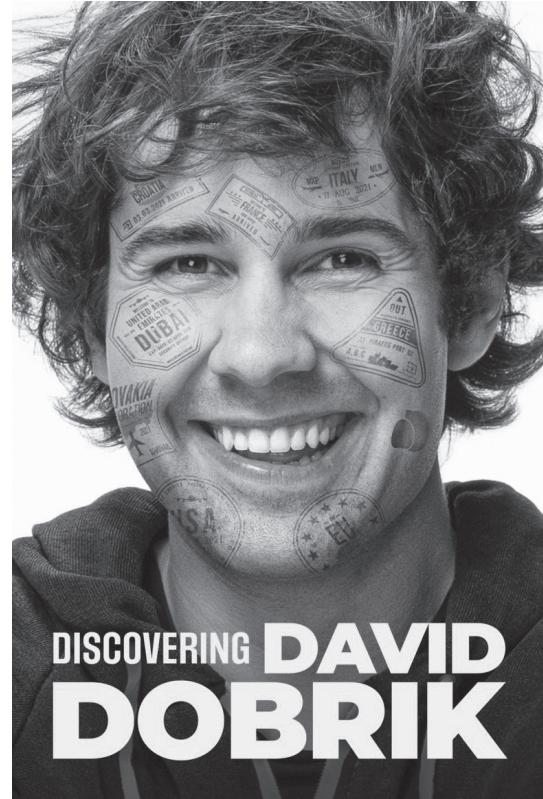
Sami smo svjedoci činjenice da su medijske platforme zaista poprimile značajnu ulogu u današnjem društvu. Mreže poput Fejsbuka, Instagrama i Triteria zavladale su omladini, ali ih nerijetko koriste i stariji. Između ostalog, po svojoj izuzetno značajnoj poziciji ističe se Jutjub, društvena mreža koja podrazumijeva objavljivanje raznih video-klipova koji su dostupni svima na svijetu, nezavisno od toga gdje se nalazili. A osoba koja je spoznala sve mogućnosti koje ova platform pruža korisniku svakako je Dejvid Dobrik. Sa svojih 25 godina uspio je da izgradi onlajn imperiju od 18,3 miliona pretplatnika na svom Jutjub kanalu. Do obilne slave došao je samostalno, ali ne i tako teško kako bi neki mislili.

Sve je počelo 23. jula 1996. u Slovačkoj, kada se Dejvid rodio. Dejvidovi roditelji su, kao i mnogi Evropljani, stremili idealnom životu u Americi. Takav život Dejvid je iskusio sa šest godina kada se našao u Čikagu, a kasnije i u Ohaju. Od malih nogu mogao se spaziti Dejvidov neponovljivi humor koji nije ostavljao utisak samo na prijatelje, već i na nastavnike u školi. Volio je da ističe kreativnost koju je, moguće, naslijedio od svog oca Pabla – fotografa. Kako je odmicalo vrijeme, tako se tehnologija razvijala i djeca su počela da je doživljavaju kao put do slave. Prva značajna stvar u tom pravcu desila se za vrijeme Dejvidovog srednjoškolskog života, kada je pažnju privukla aplikacija Vine. Ova aplikacija podrazumijevala je izbacivanje kratkih klipova od šest sekundi. Dejvid je odlučio da istraži mogućnosti aplikacije i način na koji video-klipovi mogu biti objavljeni. Sadržaj njegovih videa obuhvatao je razne podvale i komične skice. Za nekoliko mjeseci, preciznije 1. avgusta 2013. godine, objaviće klip koji će ga učiniti slavnim. Tada će doći do 100.000 pratilaca i stvari će samo ići nabolje.

Pošto mu je upravljanje aplikacijom Vine išlo dobro, odlučio je da svoju slavu prenese i na druge mreže. Sa nekim prijateljima, koje je upoznao preko aplikacije Vine, otvorio je zajednički kanal na Jutjubu sa nazivom „Second Class“ 23. jula 2014. godine. Tu je Dejvid objavio svoja četiri video-klipa, a sam kanal je bio aktivan dok svako od osnivača nije odlučio da nastavi samostalnim putem.

Tako će Dejvid 19. decembra 2014. godine otvoriti lični kanal gdje će krenuti sa sadržajem koji će ličiti na onaj koji je pružao preko platforme Vine. Sredinom 2015. godine promijenice stil svog kanala i početi da snima vlogove – video-klipove u kojima ljudi snimaju svoj cijeli dan i informiše gledaoca o dnevnim/životnim aktivnostima. Do slave je i na ovoj platformi relativno brzo došao, već sredinom 2016. godine stiže do 1.000.000 pretplatnika.

Šta to radi Dejvid Dobrik da bi za tako kratko osvojio oči javnosti? Vjerovatno se mnogi pitaju, a odgovor je relativno jednostavan. U pitanju je Dejvidova originalnost. Njegov stil snimanja i način na koji se ophodi prema publici ne

DISCOVERING DAVID DOBRIK

mogu se zateći kod drugih vlogera. Prije svega, uzeo je staromodan stil snimanja, vlogove, i dao sasvim novu perspektivu. Video-klipovi su mu dugi svega nekoliko minuta, ali sa burnim događajima koji lako zaintrigiraju publiku. Akcenat je uvijek na njemu samome, iako su često prisutne slavne ličnosti poput Džeksona Neša, Gabi Hane, pa čak i Džoša Peka, Kendal Džener i drugih, koje on tretira kao sasvim obične osobe.

Kako raste broj pretplatnika tako se širi i sadržaj koji se prikazuje. Dejvid je krenuo od skica i podvala, pa došao do ekstremnih izazovakaša što je prikazivanje raznih egzotičnih životinja. Može se reći da je napravio pravi potez seobom na Jutjub, s obzirom na to da je Vine 27. oktobra 2016. godine konačno ugašen.

Kao ličnost koja posjeduje bogatstvo od 25 miliona dolara možemo definitivno reći da je Dejvid jedna od najuticajnijih ličnosti u posljednje vrijeme u svijetu. O tome svjedoče i nagrade koje je dobio više puta zbog svoje sposobnosti da uspostavi komunikaciju između sebe i omladine.

Dejvid Dobrik je čist primjer da ono čega uvijek moramo biti svjesni jesu naše sposobnosti, osobine i kreativnost. U tom smislu, iskrenost koja krasiti Dejvida u odnosu sa drugima zapravo je ono što se najviše cijeni kod njega i zato Dejvid i ima tako veliku podršku.

Milica Bulatović, III-K

NAJBOLJI SMO!

REZULTATI DRŽAVNOG TAKMIČENJA

Biologija: Jovan Srbiljanović (IV-K), prvo mjesto, mentorka Sanja Ognjanović

Matematika: Jovan Kovačević (II-M), prvo mjesto, mentorka Ivona Adžić

Matematika: Kosta Vukićević (IV-M), drugo mjesto, mentorka Gordana Pejović

Programiranje: Jovan Kašćelan (IV-K), treće mjesto, mentor Mladen Janković

Hemija: Milica Žižić (II-I), drugo mjesto, mentorka Jasmina Bošković

Hemija: Ksenija Tadić (II-C), treće mjesto, mentorka Jasmina Bošković

Fizika: Luka Ristanović (II-M), drugo mjesto, mentorka Tatjana Pejanović

Engleski jezik: Ena Kujović (I-D), prvo mjesto, mentorka Tanja Lučić

Engleski jezik: Ilija Ivanov (II-E1), drugo mjesto, mentorka Nataša Bešović

Francuski jezik: Ivona Banović (II-I), prvo mjesto, mentorka Žana Bojanić

Francuski jezik: Milica Vujošević (II-A), prvo mjesto, mentorka Nada Simović

Francuski jezik: Tara Simović (IV-H), prvo mjesto, mentorka Ana Đelević

Francuski jezik: Anastasija Rovčanin (IV-B), drugo mjesto, mentorka Dragana Tasić

Francuski jezik: Jelena Kalezić (IV-F), treće mjesto, mentorka Dragana Tasić

Italijanski jezik: Petar Drljević (III-E1), prvo mjesto, mentorka Nikolina Đurović

Italijanski jezik: Anja Pavićević (III-D), drugo mjesto, mentorka Nikolina Đurović

Njemački jezik: Marija Ćetković (III-E2), drugo mjesto, mentorka Iva Pesocki

Njemački jezik: Anja Radulović (III-D), treće mjesto, mentorka Iva Pesocki

Ruski jezik: Bojana Žižić (II-I), prvo mjesto, mentorka Maja Ivanović

Učenica Sara Tadić osvojila je prvo mjesto na Državnim kvalifikacijama iz filozofije. Predsjednik komisije bio je dr Bruno Čurko sa univerziteta u Splitu. Takmičenje se sastojalo, kao i uvek iz dva dijela, pisanog i usmenog. Sara Tadić je imala najveći broj bodova na oba dijela takmičenja. Sara je dobitnica i „Honorable mention-a“ na XXIX Uneskovoj Međunarodnoj filozofskoj olimpijadi u konkurenciji preko 90 učesnika iz 45

zemalja sa svih strana svijeta. Sarin mentor bio je profesor Slobodan Kršikapa.

Kratke priče 42 učenika iz Crne Gore odabранe su za zbirku „Bio jednom jedan virus“, koja se objavljuje u sklopu devetog Regionalnog festivala fantastične književnosti REFESTICON 21, a najbolje rangirani dobijaju i nagradu „Zmajev jaje“. U kategoriji srednjih škola prvo mjesto i „Zlatno zmajev jaje“ osvojila je Maša Rovčanin, učenica II-H Gimnazije „Slobodan Škerović“ za priču „A38-K“. Mentorka je bila Lela Korać-Raychevska.

Na takmičenju iz informatike koje organizuju kompanija doME i Prirodno-matematički fakultet Univerziteta Crne Gore naši učenici osvojili su prvo i treće mjesto, na osnovu zbirnih poena. Sa osvojenih čak 1058 poena, pobjednik ovogodišnjeg doME kupa je Jovan Kašćelan. Treće mjesto zauzeo je Kosta Novosel.

Tim naše Gimnazije koji su činili učenici Iva Spasojević, Ksenija Tadić i Vuk Ljumović, pod mentorstvom profesorice Svetlane Varagić, osvojio je drugo mjesto u kvizu „U hemiju pogled, kroz zanimljiv ogled“. Kviz u kome su učenici ostvarili uzoran rezultat organizovan je u okviru manifestacije „Evropska noć istraživača“.

Učenice Tea Pješčić, Jelena Jovanović i Lana Lješković u prvoj debatnoj emisiji „Misionica“ koja je u petak, 1. oktobra, organizovana na RTCG-u, pod mentorstvom profesorice Vesne Kovačević, jednoglasnom odlukom žirija, ostvarile su pobjedu. U temi „Ovaj dom smatra da je vakcinacija obavezna“ one su se pokazale bolje od učenica Srednje stručne škole „Sergije Stanić“.

Profesori Igor Radulović (istorija) i Nataša Bešović (engleski jezik) dobitnici su nagrade „Global Teacher Award“ koju dodjeljuje „AKS Education Awards Center“, a koja im je svečano uručena 24. oktobra, preko Zum aplikacije.

Održan Međunarodni matematički turnir „Integral kup“ u organizaciji Podružnice matematičara „Valjevo“ i Valjevske gimnazije, na kome je učestvovala i Gimnazija „Slobodan Škerović“. U ekipnoj konkurenciji među školama koje nisu isključivo matematičkog profila, Gimnazija „Slobodan Škerović“ zauzela je sedmo mjesto. Učenik Matej Sredanović iz I-M odjeljenja osvojio je bronzanu medalju u pojedinačnoj konkurenciji.

Na onlajn takmičenju „Best in English“, koje je održano u petak, 26. novembra, u našoj školi, učenik III-E1 Ilija Ivanov osvojio je prvo mjesto u državi, a 55. na svijetu.

Na rang-listi najboljih/najuspješnijih regionalnih srednjih škola, koju objavljuje Časopis učenika i profesora srednjih škola „Ogledalo“, Gimnazija se našla u samom vrhu. Naša škola u konkurenciji 200 najboljih škola iz okruženja zauzela je petu poziciju. Uz Gimnaziju, u prvih pet najboljih našle su se još i Matematička gimnazija u Beogradu, Šesta beogradska gimnazija, Karlovačka gimnazija i Gimnazija u Čačku.

SPORTSKI USPJESI UČENIKA GIMNAZIJE

Na međunarodnom taekvondo turniru 21. Millennium Open, koji je održan u Vršcu 24. aprila 2021. godine, naši učenici ostvarili su odlične rezultate:

- Sara Arifović (III-B), drugo mjesto i srebrna medalja u disciplini izvođenja formi u majstorskoj A klasi;
- Sara Dragojević (I-H), prvo mjesto u B kategoriji, tehnička disciplina izvođenja formi (poomsae);
- Vuk Vuletić, (I-S3), zlatna medalja u borbama u A klasi, nakon tri pobjede.

Na petom Asteriks kupu, koji je održan u Nišu 22. maja, u obje sportske discipline taekvonda, sportskoj/olimpijskoj borbi (kyorugi) i tehničkoj disciplini izvođenje formi (poomsae), nastupile su naše učenice. Učenice Sara Arifović i Sara Dragojević, članice TK „Akademac“, kao reprezentativke Crne Gore u okviru Montenegro poomsae tima i svojim nastupom doprinijele da tim reprezentacije Crne Gore osvoji ekipno 1. mjesto u tehničkoj disciplini izvođenje formi (poomsae). Seniorka Sara Arifović osvojila je dvije medalje (u kategoriji individualno – srebro i u kategoriji tim – zlato), dok je juniorka Sara Dragojević osvojila jednu medalju (u kategoriji individualno – zlato). U nastupu za TK „Akademac“ Sara Dragojević osvojila je još jednu medalju (u kategoriji tim – zlato). Vuk Vuletić osvojio je zlatnu medalju pobijedivši u tri borbe: u prvoj predstavnika Srbije 7-4, u drugoj takođe predstavnika Srbije 13-6, dok je u finalu pobijedio predstavnika Rumunije rezultatom 11-7.

U Ulcinju je, 29. maja, održan drugi Ulcinj Trophy u obje sportske discipline taekvonda, sportskoj/olimpijskoj borbi (kyorugi) i tehničkoj disciplini izvođenje formi (poomsae). Naši učenici ostvarili su značajne rezultate: Sara Arifović (III-B) zlato i srebro, Sara Dragojević (I-H) srebro i bronzu, Dunja Đuranović (II-I) srebro, Todor Vujić (II-E2) bronzu, Ana Lazović (I-E3) bronzu, Milena Jovanović (III-H) bronzu, Maša Ilić (II-F)

zlato i Dino Arifović (II-L) zlato.

Učenik naše škole i član kluba MFC „Tempo“ Todor Vujić na ovogodišnjem Državnom prvenstvu u bicikлизmu, koje se održalo u nikšićkom parku Trebjesa, 25. jula, u organizaciji Biciklističkog kluba „Perun“ i Biciklističkog saveza Crne Gore, osvojio je prvo mjesto u kategoriji „Hobby Sport“ u etapi XCO.

Učenik III-L odjeljenja Gimnazije Vasilije Perović, na sedmom Karate prvenstvu malih zemalja Evrope koje je u Podgorici organizovano pod pokroviteljstvom Evropske karate organizacije od 24. do 26. septembra, u sastavu reprezentacije osvojio je zlatnu medalju u kategoriji junior.

Dimitrije Kuč, učenik odjeljenja III-I Gimnazije i član Teniskog kluba „Elitte“, u okviru ovogodišnjeg tradicionalnog teniskog takmičenja u Bijelom Polju, u utorak, 21. septembra, osvojio je prvo mjesto na turniru Masters A.

Na Državnom prvenstvu Crne Gore u taekvondou (Taekwondo National Championship) koje je održano u subotu, 6. novembra, u Podgorici, učenici Gimnazije Sara Arifović i Vuk Vuletić ostvarili su izvanredan rezultat. Učenica Sara Arifović iz IV-B odjeljenja osvojila je čak tri medalje – jednu zlatnu i dvije bronzone, dok je učenik Vuk Vuletić iz II-S3 odjeljenja osvojio srebrnu medalju. Učenica Sara Dragojević osvojila je srebrnu medalju u disciplini forme u individualnoj kategoriji, dok je u kategoriji tim osvojila zlato. Maša Ilić, takođe učenica Gimnazije, u disciplini forme u individualnoj kategoriji osvojila je bronzu, a u kategoriji tim zlatnu medalju. Učenica Milena Jovanović u disciplini forme u individualnoj kategoriji osvojila je zlatnu medalju.

Ognjen Komatina (I-S2) osvojio je zlatnu medalju i potvrdio poziciju državnog prvaka na kojoj je više godina, prvo u pionirskom, a onda i u kadetskom uzrastu...

Profesor Nenad Knežević i profesorica Marija Mitrović predvodili su sjajne momke, koji su se izborili za drugo mjesto: Haris Idrizović IV-G, Vasilije Pečurica I-S1, Rajko Vukčević IV-G, Marko Kovačević III-M, Marko Parača I-I, Đorđe Ivanović I-A, Stefan Simićević III-S2, Balša Cerović I-D, Nikola Jovanović IV-K, Emir Hrapović IV-A, Milan Popović I-N, Aleksa Stanišić I-S1.

Na Svjetskom školskom prvenstvu u rukometu za učenike srednjih škola u Beogradu rukometna ekipa naše škole osvojila je četvrto mjesto.

Na takmičenju u plivanju na 25 m kraul, koje je održano 6. decembra, Gimnajjalac iz Podgorice Aleksa Vujošević (III-B) bio je prvi u muškoj konkurenciji. Ženska košarkaška selekcija i muška košarkaška selekcija Gimnazije učestvovale su, 11. decembra, na opštinskom takmičenju koje je organizovao

Sekretarijat za kulturu i sport glavnog grada. Ženska selekcija je pobijedila obje utakmice i na dominantan način osvojila prvo mjesto. Muška selekcija je fantastičnom igrom bila bolja od protivnika u sva tri meča, osvojivši prvo mjesto.

Selekcijama su koordinisali profesori Mirjana Vujošević, Željko Milić i Stefan Varagić.

Opštinsko takmičenje u odbojci za srednje škole održano je u petak, 10. decembra, u Srednjoj medicinskoj školi u Podgorici. Tom prilikom učenici Gimnazije „Slobodan Škerović“ osvojili su prvo mjesto u muškoj i u ženskoj konkurenciji. Ženska selekcija savladala je u finalu Medicinsku školu 2:0 i time se plasirala na Državno takmičenje. Učenice koje su činile ekipu Gimnazije su: Katarina Đurković III-S2, Iva Martinović III-S2, Marija Cvijović II-S2, Jovana Tošić II-S1, Manja Vuković II-S3, Hana Adžić II-E1, Kristina Božović II-S1, Lara Jovović II-S3, Maša Simović II-S3, Nina Vidaković III-A, Sanja Rudan II-S1, Una Martinović I-S1, Anastasija Andelić II-S2 i Iva Radonjić I-L. Selekciju

su predvodili profesori Marko Garčević i Marko Rajković. Muška selekcija, takođe u finalu, savladala je Trgovinsku školu „Sergije Stanić“ rezultatom 25:3 25:9. Pobjedu ekipi Gimnazije donijeli su učenici: Nikola Vukčević II-M, Petar Domnik IV-S2, Andrej Šljivančanin I-E3, Ognjen Perunović IV-I, Feđa Čićić IV-S2, Andrija Miranović III-S2, Matija Ćinčur IV-S1, Ilija Bigović II-L i Relja Nikčević IV-C. Mušku selekciju predvodio je profesor Luka Velimirović.

Na taekvondo prvenstvu „EX-YU“, koje je održano u Beogradu u nedjelju, 5. decembra, učenica IV-B odjeljenja Sara Arifović osvojila je drugo mjesto i srebrnu medalju.

Anika Vilotić, učenica odjeljenja IV-O osvojila je treće mjesto na Bokeškom polumaratonu u kategoriji ispod 23 godine i ostvarila najbolje personalno vrijeme do sada. Polumaraton je održan 14. decembra.

Ulična atletska trka „19. decembar – trofej Podgorice 2021“, memorijal Veliše Mugoše, odžana je 18. decembra, u organizaciji Atletskog saveza i Glavnog grada. Učenica Ivana Šofranac, članica Atletske sekcije, takmičila se na 1.000 m u konkurenciji juniorki i osvojila prvo mjesto, dok je Anika Vilotić, takođe članica Sekcije, osvojila drugo mjesto na 5.000 m. Na kraju takmičenja uručeni su peharji, gdje je Škola osvojila drugo mjesto na ekipnom takmičenju srednjih škola i drugo mjesto za najuspješnijeg profesora srednjih škola.

Na Opštinskom prvenstvu u ženskom malom fudbalu, Gimnazija „Slobodan Škerović“ je osvojila drugo mjesto. Tim Gimnazije činile su učenice: Tanja Malesija II-S3, Milena Vidić II-S2, Anđela Savović II-S1, Teodora Kovačević II-L, Lana Đurović II-E3, Maša Simović II-S3, Ivana Šofranac III-S1, Jana Vukmirović I-L, Mija Vujović IV-K. Koordinatori ekipi bili su profesori Sanja Matović i Filip Tomanović. Prvenstvo je održano 21. decembra.

Muška odbojkaška ekipa Gimnazije osvojila je, 21. decembra, zlatnu medalju na Državnom takmičenju u odbojci. Gimnajjalci su savladali ekipu iz Bara rezultatom 2:1, dok su tim iz Bijelog Polja naši učenici pobijedili 2:0 u setovima. Selekciju Škole na takmičenju predvodio je profesor Luka Velimirović, a činili su je učenici: Nikola Vukčević II-M, Petar Domnik IV-S2, Andrija Šljivančanin I-E3, Ognjen Perunović IV-I, Andrija Miranović III-S2, Matija Ćinčur IV-S2, Ilija Bigović II-L. Na istom takmičenju, ženska odbojkaška selekcija osvojila je srebrnu medalju. Ekipu su predvodili profesori Marko Garčević i Marko Rajković,

a predstavljale su je učenice: Katarina Đurković III-S2, Iva Martinović III-S2, Marija Cvijović II-S2, Jovana Tošić II-S1, Manja Vuković II-S2, Hanja Adžić II-E1, Kristina Božović II-S1, Lara Jovović II-S3, Maša Simović II-S3, Nina Vidaković III-A, Sanja Rudan II-S1, Una Mitrović I-S1, Anastasija Andelić II-S2, Ksenija Krunic II-S1.

Muška fudbalska ekipa Gimnazije „Slobodan Škerović“ osvojila je drugo mjesto na Opštinskom takmičenju u malom fudbalu koje je održano 23. decembra u Podgorici. Selekciju Gimnazije predvodili su profesori Žarko Markuš i Aleksandar Gošović, a učenici koji su činili ekipu su: Andrija Lalović III-S1, Pavle Simićević II-D, Filip Domazetović III-S1, Ognjen Vukašinović III-S1, Filip Lukovac III-S1, Nemanja Durković III-S1, Risto Pejović III-S1, Marko Knežević III-S1, Petar Vukotić III-K, Omar Ramović III-S1.

Ognjen Komatina, učenik I-S2 odjeljenja, i ove godine proglašen je za najuspješnijeg kadeta u Crnoj Gori u olimpijskoj disciplini taekvondo. Ovo je već drugi put da je Ognjenu Komatinu pripala titula najboljeg kadeta u državi, a ranijih godina proglašavan je i za najboljeg pionira.

Rukometni savez Crne Gore proglašio je Jelenu Vučević, učenicu III-S2 odjeljenja Gimnazije, za najbolju mladu rukometašicu u 2021. godini.

Marija Leković, učenica IV-S2 odjeljenja Gimnazije,

proglašena je za najbolju mladu crnogorsku košarkašicu u 2021. god.

Učenica I-S2 odjeljenja Gimnazije Selama Amini dobitnica je zlatne plakete Plesnog saveza Crne Gore. Učenica je plaketu Saveza dobila za postignute rezultate u 2021. godini.

Taekvondo savez Crne Gore proglašio je učenika II-S3 odjeljenja Gimnazije Vuka Vuletića za najuspješnijeg juniora u državi u olimpijskoj disciplini borbe.

Na opštinskoj manifestaciji „Srednjoškolci Podgoriči“, koja je važila kao kvalifikacioni turnir za plasman na Državno takmičenje, košarkaške selekcije Gimnazije „Slobodan Škerović“, kojima su koordinisali profesori Mirjana Vujošević, Željko Milić i Stefan Varagić, popele su se na najviše, pobedničko postolje, i u konkurenciji najboljih srednjih škola Crne Gore! Učenice i učenici koji su činili šampionske ekipe su: Marija Leković IV-S2, Ksenija Kuzmanović IV-S2, Teodora Pavićević IV-S2, Tina Dožić IV-S1, Mila Bajčeta I-S2, Atina Radrić I-S2, Mia Bojičić II-S1, Milena Bigović III-S1, Marija Asanović IV-J (ženska selekcija); Filip Đurović IV-S2, Marko Raičković IV-S2, Novak Peković IV-S, Vuk Radović IV-E1, Relja Grahovac IV-E1, Đorđe Parović IV-I, Danilo Sekulić IV-G, Vuk Šekularac IV-G, Plamen Brnović IV-F (muška selekcija)

ČESTITAMO PETNAESTI ROĐENDAN VOLONTERSKOM KLUBU GIMNAZIJE

Januara 2007. godine, u Gimnaziji „Slobodan Škerović“ osnovan je Volonterski klub Gimnazije sa željom i ciljem da se među učenicima i nastavnicima promoviše i afirmiše volonterski rad kao organizovan način doprinosa mladim dobrobiti zajednice ili cijelog društva.

Već 15 godina volonteri i volonterke svoje slobodno vrijeme posvećuju društveno korisnim aktivnostima, stiču znanja o aktivnom učeštu građana u zajednici, ohrabruju se za pokretanje inicijativa, druže se s ostalim vršnjacima,

razvijaju kompetencije poput sposobnosti rada u timu, komunikativnosti itd. Iza sebe imamo veliki broj uspješno realizovanih humanitarnih, ekoloških, kulturnih volonterskih aktivnosti, samostalnih projekata, kao i projekata u saradnji s drugim vaspitno-obrazovnim ustanovama, omladinskim i ostalim NVO i institucijama.

Uz rođendansku čestitku poručujemo: Volonterizam nas povezuje. Uključite se i pružite svoj doprinos zajedničkom dobru.

Vanja Rakočević, pedagogica

SADRŽAJ	
UVODNA RIJEČ	3
ISKRENO O...	4
DAN ŠKOLE U DOBA KORONE	6
GIMNAZIJA NA SAJMU – IZMEĐU FIKCIJE I STVARNOSTI	7
MOĆ JEZIKA: UPITNO POSTOJANJE MAGIJE I ČUDNOVATI SPISI IZ PROŠLOSTI	8
SAŽETOST POETSKOG ISKAZA I METAFORA VODILI SU U SVIJET JEZIKA	10
MIKELANĐELOV DAVID	12
ABIDAL – VELIČINA NA TERENU I IZVAN NJEGA	14
MATEMATIKA JOŠ NIJE SPREMNA ZA KOLACOVU HIPOTEZU	15
APOLONIJSKA I DIONIZIJSKA STRANA PREVODILAŠTVA	16
ŠIROKA POETSKA PERSPEKTIVA ZA CJELOVITU DRAMU POSTOJANJA	18
SKULPTURA, SLIKA ILI PJESMA?	19
BIBLIOTEKA JE UVIJEK AVANTURA	20
DA LI JE DIONIS U POZORIŠTU DANAS STRANAC?	22
DOBRO POZORIŠTE MOŽE MNOGO DA URADI	24
MAGIJA POKRETNIH SLIKA	26
PEKIĆEV „DAN ČETRNAESTI“	27
MUZIKA ĆE NAM REĆI SVE	28
STRIP	30
MOCART	33
GEJMIFIKACIJA OBRAZOVANJA	34
DA LI SU HIRURŠKE INTERVENCIJE ZAISTA NEOPHODNE?	36
TRI PRIČE (O MEDIJSKOJ PISMENOSTI)	38
POEZIJIĆE SVI PISATI	40
ODIJEVANJE – PUT U SREDIŠTE ČOVJEKA	42
ENGLESKA MI JE PRUŽILA PRILIKU DA NAPREDUJEM	43
ŠTO NIJE OVDJE, NIJE NIGDJE	44
OPUŠTENOŠĆU DO SNAGE	46
PRESLICOM I RAZBOJEM PROTIV ZABORAVA	48
U TRAGANJU ZA APSOLUTNIM STRAHOM	49
VIDEO-KLIPOVIMA DO OSTVARENJA AMERIČKOG SNA	50
NAJBOLJI SMO!	51
ČESTITAMO PETNAESTI ROĐENDAN VOLONTERSKOM KLUBU GIMNAZIJE	54

IMPRESUM

PRIPREMA

Novinarska sekcija Gimnazije „Slobodan Škerović“

KOORDINATORI

Miloš Popović

(milos.popovic@gim-pg.edu.me)

Aleksandra Brnović

(aleksandra.brnovic@gim-pg.edu.me)

FOTOGRAFIJE

Miloš Popović (naslovna strana – detalj iz kabineta likovnog)

Posljednja strana – naslovica starijeg izdanja „Koraka“

IZDAVAČ

Gimnazija „Slobodan Škerović“

DIZAJN I PRIPREMA ZA ŠTAMPU

Zlatko Ljumić, „Click Print“

ŠTAMPA

„Click Print“

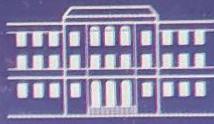
TIRAŽ

600

Aktuelno:

GLAS OMLADINSKOG PARLAMENTA

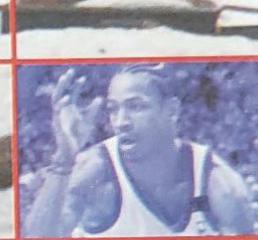
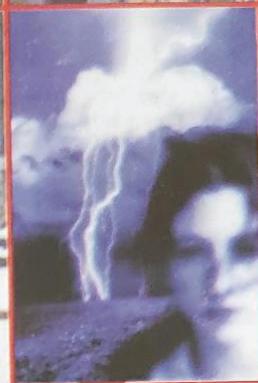
Tu oko nas...

LEGALIZACIJA LAKIH DROGA

DA ili NE

Sport:

TETOVAŽE ALENA AJVERSONA

Zanimljivosti:

SEX and the CITY

I PONOVNO KREĆEMO...

EXCLUSIVE!
Ispovijest: ODNOS
UCENIK - PROFESOR